

**Jyväskylän Nuoriso- ja palveluasunnot ry:n
tukiasumisen projektin merkityksen arviointia ja
kehittämisen suuntia**

Tiina Kääriäinen & Piia Nurminen

**Opinnäytetyö
Huhtikuu 2009**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Hyvinvointiyksikkö

.. Aivan niin, kettu sanoi.

*Nyt sinä et ole minulle vielä muuta kuin aivan samanlainen pieni poika kuin
satatuhatta muuta pikkupoikaa. Enkä minä tarvitse sinua
– etkä sinä minua.*

Minä olen samanlainen kettu kuin satatuhatta muuta.

*Mutta, jos sinä kesytät minut, niin me tarvitsemme toinen toisiamme.
Sinusta tulee minulle ainoa maailmassa. Ja minusta tulee sinulle ainoa maailmassa...*

- Antoine de Saint-Exupéry -

Tekijä(t) Piia Nurminen Tiina Kääriäinen	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 76+ 16	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen ☐ saakka	
Työn nimi JYVÄSKYLÄN NUORISO- JA PALVELUASUNNOT RY:N TUKIASUMISEN PROJEKTIN MERKITYKSEN ARVIOINTIA JA KEHITTÄMISEN SUUNTIA		
Koulutusohjelma Sosiaali-alan koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Eero Tapaninen ja Timo Hintikka		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän Nuoriso- ja palveluasunnot ry:n tukiasumisen projekti		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkimuksemme tarkoituksena on tutkia tukiasumispalvelun asukkaiden, asumisohjaajien sekä yhteistyötahojen kokemuksia Jyväskylän Nuoriso- ja palveluasunnot ry: n tukiasumisen projektista sekä nostaa esiin mahdollisia kehittämishaasteita. Opinnäytetyöllä pyritään selvittämään, Jyväskylän Nuoriso- ja palveluasunnot ry: n tukiasumisen projektin merkitystä sekä koettuja vaikutuksia nuorenaikuisen elämässä. Opinnäytetyömme tehtiin yhteistyössä Jyväskylän Nuoriso- ja palveluasunnot ry:n tukiasumisen projektin kanssa. Projekti käytti työn tuloksia osana jatkorahoitusta Raha- automaattiyhdistykseltä hakiessaan.</p> <p>Tutkimuksemme on kvalitatiivinen tutkimus ja tutkimuksessamme käytettiin puolistrukturoitua tutkimusotetta. Tutkimukseen osallistui projektin asukkaita, yhteistyökumppaneita sekä molemmat projektin asumisohjaajat. Asukkailla tehtiin alustavakysely, jonka pohjalta tehtiin haastattelu. Projektin yhteistyötahoille ja asumisohjaajille lähetettiin sähköpostikysely. Aineistonkeruu toteutettiin kesällä 2008. Teoriataustassa käsitelimme tukiasumista, nuorta aikuisuutta elämänvaiheena, mielenterveyttä, syrjäytymistä, elämänhallintaa, yhteisöllisyyttä ja turvallisuuden tunnetta tukiasumisen näkökulmasta. Teoriatausta koottiin keväällä 2009.</p> <p>Tutkimuksemme tuloksista käy ilmi, että tukiasumisen projekti toimii hyvin mielenterveyskuntoutujille. Aukkaat saavat turvallisesti kokeilla elämänhallintataitoja ja valmistautua itsenäiseen asumiseen tukiasumisen palvelussa. Yhteisöllisyyden sekä tuen tuoman turvallisuuden tunteen merkitys koetaan tärkeäksi. Tutkimuksemme tulokset osoittavat, että tukiasumisen palvelu on tarpeellinen ja tarve tulee tulevaisuudessa lisääntymään.</p>		
Avainsanat (asiasanat) nuorten tukiasuminen, yhteisöllisyys, mielenterveysongelmat, syrjäytyminen, elämänhallinta, Jyväskylän nuoriso- ja palveluasunnot ry		

<p>JYVÄSKYLÄ UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Author(s)</p> <p>Piia Nurminen</p> <p>Tiina Kääriäinen</p>	<p>Type of publication Description page, April the 20th 2009 Bachelor's Thesis</p>		
	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="991 434 1102 524"> <p>Pages 76+ 16</p> </td> <td data-bbox="1107 434 1449 524"> <p>Language of publication Finnish</p> </td> </tr> </table>	<p>Pages 76+ 16</p>	<p>Language of publication Finnish</p>
<p>Pages 76+ 16</p>	<p>Language of publication Finnish</p>		
	<p>Confidentiality</p> <p style="text-align: center;">Confidential ☐ until _____</p>		
<p>Title of thesis</p> <p>A STUDY OF THE SUPPORTED HOUSING PROJECT OF JYVÄSKYLÄ YOUTH AND SERVICE DWELLINGS</p> <p>Assessment of the Meaning of the Project and its Development Trends</p>			
<p>Degree Programme Degree Programme in Social Studies</p>			
<p>Advisor(s) Eero Tapaninen and Timo Hintikka</p>			
<p>Commissioned by The Supported Housing Project of Jyväskylä Youth and Service Dwellings</p>			
<p>Abstract</p> <p>The aim of our thesis was both to study what kind of experiences the dwellers and cooperation partners of the supported housing service had of the supported housing project of Jyväskylä youth and service dwellings and to introduce possible development challenges. The objective of the bachelor's thesis was to investigate the meaning of the supported housing project of Jyväskylä youth and service dwellings and its effects on the life of a young adult. Our thesis was composed in cooperation with the supported housing project, which used the findings of the work in seeking further funds of RAY (the Slot Machine Association).</p> <p>A semi-structured approach was used in our qualitative study. Dwellers of the housing project, cooperation partners and both housing instructors participated in the study. A preliminary enquiry was addressed to the dwellers, and an interview was based on it. An e-mail enquiry was sent to the cooperation partners and housing instructors of the project. The material was collected in the summer of 2008. In the theoretical background we discussed supported housing, young adulthood as a period of life, mental health, marginalization, life management, belonging to a community and the feeling of security from the viewpoint of supported housing. The theoretical background was collected in the spring of 2009.</p> <p>The findings show that the dwellers feel they may try their life management skills safely and prepare themselves for independent accommodation. The cooperation partners consider the meaning of the project important for mental health rehabilitees. According to the findings, supported housing services are needed, and the need will increase in the future.</p>			
<p>Keywords Supported housing of young people, belonging to a community, mental health problems, marginalization, life management, Jyväskylä youth and service dwellings</p>			
<p>Other information</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	3
2	TUKIASUMINEN	4
2.1	TUKI JA HYVINVOINTI	5
2.2	JYVÄSKYLÄN SEUDUN NUORISO- JA PALVELUASUNNOT RY	6
3	NUORUDESTA AIKUISUUTEEN	8
4	MIELENTERVEYS TOIMINTAKYKYYN VAIKUTTAJANA	10
4.1	UHKANA SYRJÄYTYMINEN	11
4.2	TAVOITTEENA ELÄMÄNHALLINTA	12
5	YHTEISÖ, YHTEISÖLLISYYS JA YHTEISÖLLISTÄMINEN	13
6	TURVALLISUUDEN TUNNE	15
7	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	18
7.1	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT	18
7.2	TUTKIMUKSEEN OSALLISTUNEIDEN VALINTA	19
7.3	TUTKIMUSMENETELMÄT	21
7.4	AINEISTONKERUU JA AINEISTON KUVAUS	22
7.4.1	Kysely	22
7.4.2	Haastattelu	24
7.5	AINEISTON ANALYSOINTI	25
7.5.1	Yhteistyötahojen ja projektin ohjaajien kyselyiden analysointi	26
7.5.2	Asukkaiden kyselyjen ja yksilöhaastatteluiden analysointi	27
8	TUTKIMUKSEN TULOKSET	29
8.1	ASUKKAAT	29
8.1.1	Asukkaiden taustatietoja	29
8.1.2	Tuki ja apu	29
8.1.3	Asukkaiden näkemys tukiasumisen projektista	32
8.1.4	Tukiasumisen merkitys asukkaille	33
8.1.5	Asukkaiden tulevaisuus	36
8.1.6	Yhteisöllisyys	36
8.1.7	Kehittämistoiveita	38
8.2	YHTEISTYÖTAHO KYSELYJEN VASTAUKSET	39

	2
8.2.1 Tiedon saanti projektista	39
8.2.2 Yhteistyötahojen arviointia tuetunasumisen palvelusta.....	40
8.2.3 Yhteisöllisyys	41
8.2.4 Yhteistyötahojen näkemys projektin asukkaista.....	44
8.2.5 Yhteistyötahojen ajatuksia yhteistyöstä projektin kanssa	46
8.2.6 Kehittäminen ja toimivat työmuodot	48
8.3 PROJEKTIN ASUMISOHJAAJIEN KYSELYJEN VASTAUKSET	49
8.3.1 Projektin asumisohjaajien näkemys roolistaan sekä omasta työstään	49
8.3.2 Projektin ohjaajien näkemys asukkaista projektin piirissä.....	50
8.3.3 Projektin arviointia asukkaan näkökulmasta.....	51
8.3.4 Yhteisöllisyys	52
8.3.5 Yhteistyö	52
8.3.6 Projektin asumisohjaajien kehitys ehdotuksia.....	53
9 POHDINTA	54
9.1 POHDINTAA TUTKIMUKSEN TULOKSISTA.....	54
9.2 JOHTOPÄÄTÖKSET	61
9.3 TUTKIMUKSEN EETTISYYS.....	64
9.4 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS.....	66
9.5 TUTKIMUKSEN HYÖDYNNETTÄVYYS JA JATKOTUTKIMUSHAASTEET	70
9.6 POHDINTAA TUTKIMUKSEN SUORITTAMISESTA	71
LÄHTEET.....	74
LIITTEET	77
LIITE 1. YHTEISTYÖTAHO- KYSELY	77
LIITE 2. PROJEKTIN OHJAAJIEN KYSELY	82
LIITE 3. ASUKAS- KYSELY	85
LIITE 4. ASUKKAIDEN HAASTATTELURUNKO	90
LIITE 5. SUOSTUMUSLOMAKE HAASTATTELUUN.....	92
TAULUKOT	
TAULUKKO 1. Minkälaisissa asioissa apua tarvitsee ja saa?.....	30
TAULUKKO 2. Miten yhteisöllisyys näkyy?	37
TAULUKKO 3. Mistä yhteistyötahot ovat saaneet tietoa projektista?.....	39
TAULUKKO 4. Kuinka yhteisöllisyys näkyy tukiasumisen yksikössä?.....	42
TAULUKKO 5. Esimerkkejä kuinka yhteisöllisyyttä voitaisiin kehittää	43

1 JOHDANTO

Yksi aikuisuuden kehitystehtävistä kohti itsenäisyyttä on muutto omaan asuntoon. Tutkimuksemme tarkoituksena onkin selvittää tukiasumisen merkitystä nuorille aikuisille, joilla on vaarana syrjäytyä itsenäistymisen polulta ilman tukea. Olemme tarkastelleet tukiasumisen vaikutuksia Jyväskylän Nuoriso- ja palveluasunnot ry: n tukiasumisen projektissa, keräämällä kokemuksia tukiasumisesta asukkailta, projektin yhteistyötahoilta sekä projektin ohjaajilta.

Tukiasuminen on asumismuotona itsenäisen asumisen ja laitoshoidon välimaastossa ja se on lakisääteinen. Jyväskylän Nuoriso- ja palveluasunnot ry: n tukiasumisen projekti tarjoaa ammatillisen tuen, vertaistuen ja yhteisöllisyyden kautta mahdollisuuden harjoitella turvallisesti elämänhallintaa ja itsenäistymistä. Tukiasuminen tarjoaa turvallisuuden tunteen ja tiedon siitä, ettei asukas ole yksin. Tukiasuminen on yksi vaihe syrjäytymisvaarassa olevan nuoren aikuisen matkalla kohti itsenäisempää elämää.

Jyväskylän Nuoriso- ja palveluasunnot ry: n tukiasumisen projekti tilasi keväällä 2008 Jyväskylän sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoululta tutkimuksen, joka tutkisi tukiasumisen projektia ja sen kehittämishaasteita sekä projektin vaikutuksia asukkaisiin. Tartuimme heti tilaisuuteen, sillä aihe vaikutti mielenkiintoiselta ja sopivalta kahdesta eri suuntaavasta tulevalle opiskelijalle. Jyväskylän nuoriso- ja palveluasunnot ry:n tukiasumisen projektista ei myöskään ole aiemmin tehty samanlaista tutkimusta.

Projekti tarvitsi marraskuun 2008 loppuun mennessä tutkimuksemme tulokset, hakiessaan jatkorahoitusta projektilleen Raha- automaattiyhdistykseltä. Palautimme alustavan yhteenvedon tutkimuksemme tuloksista jo 4. syyskuuta, jonka tarkoituksena oli toimia alustavan jatkohakemuksen yhteydessä. Marraskuun 2008 loppuun mennessä palautetussa työssämme esittelimme tutkimuksemme toteuttamisen, tutkimuksemme tulokset ja johtopäätökset tutkimuksestamme. Käsittelimme myös eettisyyttä sekä tutkimuksemme luotettavuutta. Kyseisen raportin tiimoilta lähdimme tammikuussa 2009 tekemään varsinaista opinnäytetyötämme, jolloin ratkaisimme teoreettisten viitekehysten rajaukset. Tarkastelemme tukiasumista suhteessa mielenterveyteen, yhteisöllisyyteen, syrjäytymiseen, tukeen, turvallisuuden

tunteeseen, elämänhallintaan sekä ikäkauteen nuoruudesta aikuisuuteen. Teoria muotoutuu tukiasumisen projektin tuoman merkityksen ympärille.

Tukiasumisen projekti toimii Raha- automaattiyhdistyksen rahoittamana ja tarkoituksena on saada palvelusta kunnan kanssa ostopalvelusopimus. Tällöin tärkeäksi ja tarpeelliseksi koettu palvelu, joka tarjoaa yksilöllisen tuen rinnalle myös yhteisöllisyyden, saisi mahdollisuuden jatkaa toimintaansa. Toivommekin, että hyviä tuloksia aikaan saanut projekti, jonka tarve tulee vain kasvamaan, ei katoa yhteiskunnallisesti haastavien aikojen takia. Vastaavanlaista tiiviin tuen asumispalvelua ei ole Jyväskylän alueella nuorille aikuisille mielenterveyskuntoutujille taikka muutoin syrjäytymisvaarassa oleville.

2 Tukiasuminen

Tukiasuminen on sosiaalihuoltolain mukaan järjestettävä palvelu niille, jotka tarvitsevat erityisestä syystä apua ja tukea tai tukea asunnon tai asumisensa järjestämisessä. Tukiasumista on erityisesti järjestetty mielenterveyskuntoutujille, päihdeongelmallisille, lastensuojelunuorille ja vapautuville vangeille. Kunnan tulee järjestää paikallista tarvetta vastaava määrä palvelu- ja tukiasuntoja. (Poteri 1997, 8; Raitakari 2006, 51- 51.)

Julkinen sektori on pääasiassa se, johon tukiasumistoiminta on sidoksissa. Rahoitus on ollut julkista asuntorahoitusta ja yksityisen sektorin osalta toimintaa on tuettu julkisesti valvotuin Raha- automaattiyhdistyksen varoin. (Poteri 1997, 12.) Kun henkilö saa asumiseensa taloudellista ja/ tai sosiaalista tukea, puhutaan tuetusta asumisesta. Tuettu asuminen jakautuu tukiasuntoihin tai asumisyksiköihin, jolloin palvelun tuottaja itse tarjoaa asukkaalle sosiaalista tukea asunnon lisäksi. (Paasu 2005, 23.)

Käsitteellisesti tuettu asuminen erotetaan löyhäksi tuen asumismuodoksi, eli tuetuksi asumiseksi ja tiiviimmäksi tuen asumismuodoksi, eli tukiasumiseksi. Käsitteiden väliset erot ovat pieniä, mutta yleisesti tuettu asuminen viittaa sosiaaliseen tukeen, joka pohjautuu ei- ammatilliseen tukeen ja vapaaehtoistyön kautta toteutettuun tukeen. Tukiasumiseen liitetään usein ammatillisesti toteutettuja, tehostettuja tuen- ja

kontrollin muotoja. Tukiasumisesta on säännelty sosiaalipalvelussa, toisin kuin tuetusta asumisesta. (Raitakari 2006, 52.)

Tukiasuminen sijoittuu palvelumallina avo- ja laitoshoidon välimaastoon ja sitä onkin kutsuttu välimuotoiseksi palveluksi. Tukiasumisen palvelumallista vastausta haetaan hyvin monenlaisiin tarpeisiin ja ongelmiin. (Poteri 1997, 11.) Tukiasuminen ja tuettu asuminen ovat molemmat tavoitteellista toimintaa ja usein myös väliaikaista sekä yhteistyösopimuksin säädeltyä asumista (Raitakari 2006, 51- 53). Tukiasumisen yhtenä päätavoitteena on asukkaan siirtyminen normaali asumiseen, joidenkin kohdalla myös laitoshoidon välttäminen (Heinonen 1997, 5). Asiakkaita ohjataan ja tuetaan kotikäyntien yhteydessä, arkitoiminnoissa ja hyvän elämänhallinnan löytymisessä. Tukiasuminen tukee omatoimiseen suoriutumiseen, jonka tavoitteena on kuntouttava toiminta sekä mahdollistaa itsenäinen asuminen. (Haapola 2005, 31.)

2.1 Tuki ja hyvinvointi

Tuki on laaja käsite, johon voi sisältyä monenlaisia asioita. Tuen tarve on yksilöllistä ja vaihtelee yksilön tilanteesta riippuen. Tukiasumisessa tärkeää on asukkaiden tukeminen erilaisissa elämäntilanteissa. Tuki täytyy suunnitella kullekin asukkaalle yksilöllisestä ja kunkin yksilöllisiä tarpeita huomioiden. Tukiasuminen tarjoaa monenlaista tukea asukkailleen. Pääasiassa tuki on sosiaalista tukea, tuki jakaantuu työntekijän tarjoamaan yksilölliseen tukeen ja yhteisöllisyyden jo itsessään tarjoamaan tukeen sekä yhteisöllisyyden mahdollistamaan vertaistukeen. Kaikilla tuen muodoilla on myös turvallisuuden tunteeseen vaikuttava ominaisuus.

Sosiaalinen tuki määritellään toimeksi tai toiminnaksi, joka helpottaa, auttaa tai ylläpitää yksilöä. Tuen tarkoitus on olla apu selviytymisessä, mikäli elämässä tapahtuu jotain mullistavaa. Sosiaalinen tuki voi olla emotionaalista, tiedollista tai aineellista. Aineellinen tuki on välttämätöntä elämisen kannalta, mutta jokainen tarvitsee lähiyhteisön tukea, jotta voi tuntea kuuluvansa johonkin, olla hyväksytty ja arvostettu omana itsenään. (Kumpusalo 1991, 13- 14.)

Sosiaalisella tuella on todettu olevan parantavia vaikutuksia sekä fyysiseen, sosiaaliseen, että emotionaaliseen toipumiseen ja kuntoutumiseen. Pääasiassa sosiaalisella tuella on positiivinen vaikutus. Väärin mitoitettu tuki ei kuitenkaan tue

yksittäisen kuntoutujan tai asuinyhteisön omatoimisuutta, itsetuntoa ja selviytymiskykyä, vaan voi johtaa passiivisuuteen ja riippuvuuteen tuen antajista. (Mts. 20- 21.)

Tukiasumisen projektin ohjaajien on tarkoituksena toimia yksilöllisen tuen antajina, mutta samalla myös kontrollina yhteisössä. Kontrollin on kuitenkin tarkoitus olla ohjaavaa, sillä asukkaisiin ja heidän kykyinsä pärjätä itsenäisesti on luotettava. Liika holhoaminen ei tarjoa tukea asukkaalle itsenäistymiseen. Ohjaajien on myös huomioitava kunkin asukkaalle tarpeet yksilöllisesti, sillä jokaisella on erilaiset tarpeet tuen ja kontrollin suhteen.

Yhteisöllisyys on yksi tukemisen muodoista tukiasumisen projektissa. Yhteisöllisyys tarjoaa naapureiden tuen ja yhteisen toiminnan kautta tulevan tuen. Vertaistuellalla on kuntoutumisen kannalta suuri merkitys. Samanlaiset elämäkokemukset ja elämänvaiheet läpikäyneillä on keskinäinen tasa- arvoisuus ja ymmärretyksi tulemisen varmuus. Vertaisryhmässä saa olla oma itsensä, mikä mahdollistaa keskinäisen samaistumisen sekä rohkaisee avoimeen vuorovaikutukseen.

Yksilö- ja ryhmätuen toiminnot on pystyttävä sopeuttamaan yhteen. Yksilöllisessä tuessa on huomioitava yksilön maailmankuva, itsetunto, psyykkiset ongelmat. Yksilön omanarvon tunne vahvistuu, kun hän kokee, että hänestä huolehditaan ja hän on tervetullut osaksi yhteisöä. Yhteisöllisyyden tarjoama ryhmä puolestaan lisää sosiaalisuutta, turvallisuutta sekä kannustaa hyvään elämähallintaan. (Kaipio, K. 1999, 148- 149.)

Tukiasumisen tarjoamista tuista suuressa arvossa pidetään turvallisuuden tunnetta. Tietoisuus siitä, että on joku, joka välittää ja huolehtii tarpeen vaatiessa. Asukkaille on tärkeää, että on joku jonka puoleen kääntyä millaisessa tilanteessa tahansa.

2.2 Jyväskylän Seudun Nuoriso- ja palveluasunnot ry

Jyväskylän Seudun Nuoriso- ja palveluasunnot ry on perustettu 1990. Nuoriso- ja palveluasunnot tarjoavat vuokra asuntoja itsenäistymisessä oleville nuorille aikuisille. Jyväskylän Seudun Nuoriso- ja palveluasunnot ry toimii neljän kunnan alueella,

joiden piirissä on 700 asuntoa ja 900 asukasta. (Tuetunasumisen esite 2005- 2008; Tuetunasumisen selvitys 2009.)

Varsinaisten nuorisoasuntojen lisäksi Jyväskylän Seudun nuoriso- ja palveluasunnot ry tuottaa tuki- ja palveluasuntoja nuorille mielenterveyskuntoutujille, vammautuneille sekä vanhuksille. Tuki- ja palveluasunnot tarjoavat yhteisön kautta vertaistukea ja ammattiapua. Normaaliasuntoihin kohdistettu tuki on yleensä kriisiluonteista ja lyhytaikaista. Tukiasumisyksiköihin kohdistettu tuki puolestaan pitkäaikaista ja kullekin asukkaalle yksilöllisesti räätälöityä. (Tuetunasumisen selvitys 2009.)

Tukiasumisen yksiköt

Vuonna 2003 aloitettiin tukiasumisprojekti, joka on Raha- automaattiyhdistyksen rahoittama hanke. Asumiskokonaisuudet on suunnattu nuorille aikuisille.

Kohderyhmänä ovat mielenterveyskuntoutujat, vammaiset tai muutoin vaikeassa elämäntilanteessa olevat nuoret aikuiset. Tukiasumisprojektissa nuorilla aikuisilla on mahdollisuus itsenäistymiseen, turvattuun asumiseen sekä tehostettuun tukeen, joka ennen kaikkea palvelee nuoren omia pyrkimyksiä saavuttaa oman elämänsä hallinta. Projektissa työskentelee kaksi asumisohjaajaa. Asumisohjaajille on nimetty omat asukkaat, millä varmistetaan asukkaiden yksilöllinen huomioiminen. Asumisohjaajien kautta pystytään tuottamaan vakautta ja turvallisuuden tunnetta asukkaille.

(Tuetunasumisen selvitys 2009.)

Asunnot sijoittuvat kahteen eri asumisyksikköön Häkkisen kyläyhteisöön, joka sijaitsee Jyväskylän Keljon alueella ja Pikku- Leidiin, joka sijaitsee Jyväskylän Lutakossa. Asuntoja on yhteensä 16, Häkkisen kyläyhteisössä asuntoja on kymmenen ja Pikku- Leidissä kuusi.

Asuminen yksiköissä on itsenäistä ja pohjautuu laadittuun asumissuunnitelmaan. Asumissuunnitelma on tehty kunkin asukkaan yksilöllisiä tarpeita huomioiden. Asumissuunnitelmaan kirjataan myös kunkin asukkaan tuen ja kontrollin tarve. Asumiseen liitetty tuki on kaksi kertaa viikossa tapahtuva tapaaminen kunkin asukkaan kanssa. Kriisitilanteissa tuen määrää lisätään tarpeen mukaan. Tuen luonne on keskustelevaa, välittävää, ohjaavaa ja kannustavaa. (Tuetunasumisen selvitys 2009.)

Tukiasuminen on tavoitteellista ja päämääränä on opiskelu, työtoiminta sekä aktiivinen kuntoutuminen. Tukiasumisen arkeen liittyy kiinteästi yhteisöllisyys ja toiminnallisuus sekä ennaltaehkäisevä työ. Yhteisöllisyyttä vahvistetaan kerran viikossa pidettävillä asukaskokouksilla sekä kuntouttavilla ryhmätoiminnoilla. Asukkailla on mahdollisuus käyttää yhteisiä harrastetiloja sekä Korpilahdella olevaa mökkiä. (Tuetunasumisen esite 2005- 2008; Tuetunasumisen selvitys 2009.)

Asukkaat ohjautuvat pääsääntöisesti tukiasumisen yksiköihin Nuorten erityispalveluista, alueellisten sosiaalityöntekijöiden kautta, Kangasvuoren- tai Juurikkaniemen sairaalasta, Nuorisopsykiatrisen varhaiskuntoutuksen sekä aikuispsykiatrian poliklinikoiden kautta. Asumispalveluiden piiriin pääseminen edellyttää täysi- ikäisyyttä, vahvaa motivaatiota parantaa omaa elämänhallintaa ja kuntoutumista sekä muutoinkin soveltuvuutta asuinyksiköiden palveluihin.(Tuetunasumisen selvitys 2009.)

3 Nuoruudesta aikuisuuteen

Nuoruudesta aikuisuuteen siirtyminen on itsenäistymisen aikaa. Kehityksen on mentävä eteenpäin. Aikuistumisen rooliin siirtyminen edellyttää psyykkistä työstämistä, kykyä päätöksentekoon ja vastuunottamiseen. Täytyy pystyä tasapainottelemaan yhteiskunnassa vallitsevien normien ja omien tavoitteiden välillä. Ikävaiheen tuomat muutokset tarjoavat mahdollisuuksia ja valintoja, joita jokainen nuori aikuinen joutuu tekemään. Yhteiskunnan vaatimuksista ei kuitenkaan aina ole helppo selviytyä. (Rönkä 1992, 3- 4.)

Ihmisillä on aina ollut tarve hallita ja ymmärtää ympäristönsä kokonaisuus ja sen tapahtumat, jotta voisi kokea olonsa turvalliseksi ja tasapainoiseksi. Ennen yhteiskunta muuttui hitaammin ja elinpiiri oli pienempi, mikä riitti ja loi turvallisen olon. Nyky- yhteiskunta on kuitenkin vauhdilla muuttuva ja sen mukana voi olla vaikea pysyä. Paineet elämässä pärjäämisestä ovat lisääntyneet. Koko ajan vaaditaan enemmän ja enemmän, mikä näkyy loppuun palamisena. Pahoinvoinnista kertovat tutkimukset, joiden mukaan psykiatrisessa sairaalahoidossa olleiden nuorten määrä on lisääntynyt huomattavasti vuosien 1995- 2000 aikana (Myllyniemi 2008, 66- 69).

Nuorten ongelmat ovat käyneet vaikeammiksi vuosien kuluessa, tällä hetkellä ongelmat liittyvät suurelta osin mielenterveys- ja päihdeongelmiin sekä vaikeutena hallita omaa elämää. Yksilön elämähallintakyvyillä ja olemassa olevilla resursseilla on merkityksensä nuoruuden ja nuoren aikuisuuden elämänvaiheen selvittämisessä. Vaikeassa tai kriisiytyneessä elämäntilanteessa voi olla mahdotonta selviytyä ikävaiheesta itsenäisesti. (Rönkä 1992, 4- 6.) Tällöin selviytyminen edellyttää ihmisten keskinäistä vuorovaikutusta ja sosiaalista tukiverkostoa. Vastoinikäymisten kohdatessa on oltava jotain mihin turvata ja tietää, ettei ole yksin. Tuen ja turvan saaminen lisää omanarvontuntoa, kun kokee, että huolehditaan ja on tervetullut.

Lapsesta aikuisuuteen kasvaminen on pitkä prosessi eikä se tapahdu hetkessä. Nuoruus on aika jolloin yksilö kehittyy fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti. Nuoruus on se ajanjakso ihmisen elämässä jolloin yksilö etsii itseään ja paikkaansa maailmassa. Lapsesta aikuiseksi kasvaminen voidaan nähdä sosiaalisena prosessina, jolloin kasvamista ohjaavat muun muassa arvot, normit, vallitsevat poliittiset näkemykset, asenteet ja lait (Kemppinen 1997, 132). Nuoruutta on vaikea määritellä vain tiettyyn ajanjaksoon kiinnittyneenä asiana. Nuoruus on muuttuva, kehittyvä ja myös tärkeä vaihe ihmisen elämän kulussa. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilen 2003, 18–19.)

Nuoruutta aikuisuuteen voidaan tarkastella kehitystehtävin kautta. Nuoren kehitystehtäviä Havighurstin (1972) mukaan ovat muun muassa valmistautuminen perhe- ja työelämään mutta myös emotionaalisen itsenäisyyden saavuttaminen. Yhtenä keskeisenä tavoitteena on saavuttaa itsenäisyys omassa elämässään ja liittyä täysivaltaiseksi yhteiskunnan jäseneksi. (Aaltonen ym. 2003, 19- 30.)

Nuoruuteen kuuluu voimakkaasti yksilöllistyminen, mutta myös oman paikkansa etsiminen yhteisöstä ja yhteiskunnasta. Nuoruuden aikana yksilö miettii omia arvojaan ja roolejaan. Nuoruus on aika jolloin mennään kovaa vauhtia eteenpäin, mutta se voi olla myös aika jolloin pysähtyy miettimään omia valintoja. Aika nuoruudesta aikuisuuteen on täynnä haasteita ja kriisejä sekä niistä selviytymistä ja elämähallinnan opettelua. (Dunderfelt 1998, 112.)

Nuoruuteen voi kuulua vaikeuksia ammatin valinnassa, koulutuksen löytämisessä taikka sosiaalisten suhteiden muodostamisessa ja kodista irrottautumisessa.

Nuoruudesta aikuisuuteen vaiheen aikana nuori opettelee muun muassa ihmissuhdetaitoja, talouden hoitamista ja raha-asioista huolehtimista. Aina kuitenkin kehitystehtävistä ja tavoitteista selviytyminen ei ole niin yksinkertaista vaan nuoruuteen voidaan liittää käsitteitä esimerkiksi turvattomuudesta, mielenterveyden ongelmista ja elämänhallinnan vaikeuksista. Nuorelle tärkeitä kehityksen tukipilareita puolestaan voivat olla turvallisuuden tunne, yhteisöllisyyden tunne ja tunne oman elämän hallinnasta. (Aaltonen ym. 2003, 185- 200.)

4 Mielenterveys toimintakykyyn vaikuttajana

Mielenterveys voidaan määritellä positiiviseksi mielenterveydeksi sekä mielenterveyden ongelmiin. Positiivinen mielenterveys käsittää ajatukset hyvästä itsetunnosta, optimismista, kyvyistä ylläpitää tyydyttäviä ihmissuhteita ja yksilön valmiuksista selviytyä. Mielenterveyden ongelmiin liittyy psyykkisen toimintakyvyn heikkeneminen, tämä voi olla pysyvää tai ajoittaista. Toimintakyvyn luonteeseen ja arkiseen selviytymiseen vaikuttavat häiriön luonne ja vaikeusaste. Vaikutukset koetaan aina yksilöllisesti. Ihmisten yksilöllisillä ominaisuuksilla, elämäntilanteella, elämäntavalla sekä ympäristön tarjoamalla tuen määrällä ja laadulla on vaikutuksensa selviytymiseen. (Kettunen, Kähärä- Wiik, Vuori- Kemilä & Ihalainen 2002, 121; Lavikainen, Lahtinen & Lehtinen 2001, 15- 16.)

Tavallisimpia mielenterveyden ongelmista kärsivien toimintakykyyn vaikuttavia ongelmia ovat aloitekyvyttömyys, pelot, heikentynyt keskittymiskyky, heikko itsearvostus sekä arkisten taitojen heikkous. Edellä mainitsemiemme lisäksi toimintakykyyn vaikuttavat passiivisuus ja yksinäisyys, etenkin pitkään mielenterveysongelmista kärsivillä. (Mts. 121- 122.)

Ympäristöllä ja ympäristön suhtautumisella on myös merkityksensä toimintakyvylle. Asenteet koetaan usein negatiivisiksi, mikä aiheuttaa häpeää, huonommuudentunnetta ja mahdollisesti syyllisyyttä. Ympäristöltä saadulla palautteella on osa merkityksensä siinä kuinka ihminen rakentaa omaa identiteettiään, joka puolestaan vaikuttaa toimintakykyyn. Eleyt vuorovaikutussuhteet muotoilevat käsitystä omasta itsestä, mahdollisuuksista ja omasta arvosta. Palautteen negatiivisyys ilmenee heikkona

itsearvostuksena ja epärealistisena kuvana omista kyvyistä. Koetut epäonnistumisen kokemukset vahvistavat itsearvostuksen laskua ja omaa tunnetta selviämisestä. Pikkuhiljaa syrjäytyy omista mahdollisuuksista ja menettää otteen voimavaroistaan sekä elämästään. (mts. 122- 123.)

Psykososiaalinen tukeminen edellyttää kuntoutujan koko elämäntilanteen kokonaisvaltaista huomioimista. Positiivinen, kannustava ja voimavaroja korostava suhtautuminen kuntoutujaan edesauttaa kuntoutumista. Ojasen (1992) mukaan kuntoutumiselle voidaan määritellä kuusi tavoitetta, joita kohden kuntoutujan on syytä mennä. Näitä ovat haitallisten tapojen ja tottumusten vähentäminen, toiminnan viriäminen tai lisääntyminen, uusien taitojen omaksuminen, myönteisen minäkäsityksen omaksuminen, elämisen laadun paraneminen sekä elämän mielekkyyden lisääntyminen. (Ojanen 1992, 142- 143.)

4.1 Uhkana syrjäytyminen

Syrjäytyminen on monitahoinen ilmiö ja siihen liitetään taloudellisia, poliittisia, kulttuurisia ja sosiaalisia resursseja, taitoja ja kykyjä. Syrjäytymiseen liitetään ongelmien kasaantuminen ja niistä syntyvä syöksykierre. Syrjäytyminen voi alkaa jo hyvin varhaisessa vaiheessa, ja esimerkiksi heikko itsetunto, toistuvat epäonnistumiset, vähäinen hallinnantunne ja usko omaan vaikutusmahdollisuuksiin syövät voimavaroja. Syrjäytymiskiarteeseen voivat vaikuttaa myös mielenterveysongelmat, päihdeongelmat, työttömyys ja vähäiset elämänhallinta taidot. (Saarinen 1996, 9- 33.)

Syrjäytyminen ei siis ole pelkästään elämäntapavaihtoehto vaan siihen liittyvät hyvin monet asiat. Esimerkiksi mielenterveysongelmat vaikuttavat yksilön psyykkiseen ja fyysiseen toimintakykyyn sekä tätä kautta elämänhallintataitoihin. Erityisesti mielenterveysongelmaisilla ongelmat elämässä kasaantuvat ja ketjuuntuvat, samalla siteet yhteiskuntaan heikkenevät. Syrjäytymisen todellisuudesta ja syöksykierteen olemassaolosta kertovat Suomen itsemurhakuolleisuus- ja mielenterveysongelmatilastot. Vaikeuksista selviämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn vaikuttavat suuresti jokaisen ihmisen omat elämänhallintakeinot, mutta myös yhteiskunnan tukipalveluilla on vaikutuksensa. (Saarinen 1996, 9-33; Liimatainen-Lamberg 1996, 9.)

Tukiasumisessa syrjäytymiskierre pyritään katkaisemaan ja kasvamaan omaehtoisuuteen, edellyttäen elämänhallinnan parantumista (Siljander 1996, 16). Syrjäytymisuhan alla olevat nuoret eivät näe useinkaan tulevaisuutta saatikka myönteistä menneisyyttä, mikä voisi toimia tärkeänä voimavarana. Tukiasuminen toimii myös osaltaan ennaltaehkäisevässä työssä, jolloin pyritään ennaltaehkäisemään ongelmien syntyminen ja esimerkiksi opintojen keskeyttäminen.

Tukiasumisessa pyritään löytämään suuntaa tulevaisuudelle esimerkiksi koulutuksen tai työn kautta. Kuitenkaan jo syrjäytynyttä nuorta on vaikea saada takaisin integroitua yhteiskuntaan, jos hänellä itsellään ei ole motivaatiota tai myönteistä kuvaa esimerkiksi koulutuksen hankkimisesta. Tukiasumisessa hyödynnetään myös vertaistukea ja yhteisöllisyyden voimaa syrjäytymistä vastaan. (Haapola 2005, 19; Kempinen 1997, 131–135; Liimatainen-Lamberg 16–17.)

4.2 Tavoitteena elämänhallinta

Nuoruudesta aikuisuuteen siirryttäessä yhtenä tavoitteena on hyvän elämänhallinnan saavuttaminen, jolloin nuori pystyy suuntaamaan elämäänsä, tekemään valintoja ja saavuttamaan elämään laatua. Elämänhallinta sisältää nuoruudesta aikuisuuden aikana kehittyvät psyykkiset, fyysiset ja sosiaaliset voimavarat, joiden avulla nuori pystyy suojautumaan elämän vaikeuksilta. Hyvä elämänhallinta on elämän koossa pitämistä ja yksilön hyvinvointia, mutta toisaalta elämänhallinta myös ennakoi terveyden säilymistä. (Raitakari 2006, 63–65; Järvikoski 1994, 124.)

Elämänhallinta itsessään on arvo, jota kohti kaikki ihmiset osaltaan pyrkivät. Mietittäessä elämänhallintaa voidaan siihen liittää nuoren pyykinpesu-, ruuanlaitto-, siivous- ja asiointi taidot. Elämänhallinta voi myös olla itsekontrollia, budjetointi taitoja taikka tulevaisuuden suunnittelua, sitoutumista ja motivaatiota. (Raitakari 2006, 63–65.)

Usein elämänhallinta määritellään sisäiseen ja ulkoiseen elämänhallintaan, jolloin sisäisellä elämänhallinnalla tarkoitetaan ihmisen kykyä sopeutua elämässä vastaan tuleviin tilanteisiin ja olosuhteisiin. Hyvä sisäinen elämänhallinta käsittää ihmisen onnistuneesti kehittyneet ongelmanratkaisustrategiat, hyvän itsetunnon, hyvät ja riittävät sosiaaliset suhteet, harrastukset ja perheen. Ulkoinen elämänhallinta

puolestaan on kykyä ohjailta omaa elämää ja kykyä asettaa itselleen päämääriä. Esimerkiksi koulutuksen, ammatin, ajokortin tai oman asunnon hankkiminen ovat ulkoisen elämänhallinnan tavoiteltavia etappeja. (Aaltonen 2003, 185- 186.)

Nuoren elämänhallinnassa korostuu lähellä olevat aikuiset, ystävät ja perhe, joista nuori saa voimavaroja pitää elämänsä koossa. Tukiasumisen työntekijät tekevät työtä yksilön elämänhallinnan parantamiseksi. Tukiasumisen piirissä asuvat nuoret saavat työntekijöiltä tukea esimerkiksi asioiden hoitamiseen, siivoukseen ja itsekontrolliin. Lisäksi nuoria rohkaistaan löytämään harrastuksia ja esimerkiksi koulutus- tai työpaikka. Tukiasumisessa tavoitteena on auttaa asukasta itse jatkossa tekemään valintoja järkevästi ja myös päättämään elämänsä suuntaa. (Aaltonen 2003, 187; Raitakari 2006, 63- 65.)

5 Yhteisö, Yhteisöllisyys ja Yhteisöllistäminen

Yhteisöjä on monenlaisia. Yhteisö on usein vaikeasti määriteltävissä yhdeksi tietynlaiseksi. Yhteisöjä voivat esimerkiksi olla sukuyhteisö, kyläyhteisö, naapurusto tai harrastukseen ja yhteiseen ideologiaan perustuvat yhteisöt. Yhteisöllä kuitenkin yleensä viitataan ihmisten jonkinlaisiin yhteenliittymiin. Kuusela (2003) nostaa esille kolme kriteeriä yhteisölle; alueellisuus, vuorovaikutus ja symbolinen yhteys, joiden tarkoitus on synnyttää johonkin kuulumisen tunne. (Mts. 304- 305.)

1970 luvulla yhteisö sai rinnalleen uuden käsitteen, yhteisöllisyyden. Sen seurauksena näkemys yhteisöjen merkityksestä muuttui. Yhteisöllisyydelle on tyypillistä, että elämän ja sosiaalisen vuorovaikutuksen perusta muotoutuu uudella tavalla. Uuden käsitteen myötä yhteisöt muodostuvat enemmän elämäntavan ja harrastusten pohjalta, kuin esimerkiksi poliittisen osallistumisen tai aatteellisten yhdistysten kautta. Uusi yhteisöllisyys ei sido yksilön toimintaa kuten aiemmat yhteisölliset muodot sekä yhteisöllisyyden koetaan perustuvan enemmän vapaaehtoisuuteen ja omaan valintaa kuin aiemmin. (mts. 307- 308.)

Ihmisyrymiin ulkoapäin tuleva vaikutus on puolestaan yhteisöllistämistä. Tarkoituksena on saada ihmisryhmät järjestymään yhteisöllisesti ulkoapäin. Ei voida tietenkään olettaa, että yhteisöllisyys muodostuisi pelkän tavoitteen pohjalta, tarvitaan

yhteisöllisyyteen sitoutuneet ihmiset. (Lehtonen 1990, 25- 26.) Tukiasumisen projekti luo puitteet yhteisöllisyydelle ja mahdollistaa sen syntymisen, tarvitaan kuitenkin motivoituneet ja yhteisöllisyyteen sopivat ihmiset asuttamaan yhteisöllisyydelle perustuvaa tukiasumisen muotoa.

Yhteisön monimerkityksestä ja siitä johtuvasta sekavuudesta huolimatta yhteisöllisyyden tarkoituksena on sanella tietyt säännöt, jotka luovat ennustettavuutta ja jatkuvuutta yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen (Kuusela 2003, 310). Yhteisöjen sisäiset arvot, jotka muodostuvat yhteisöön syntyneistä säännöistä luovat perustan yksilölliselle identiteetille. Ne antavat etiikan tutkija Alasdeir MacIntyren (2004, 141) mukaan yhteisön jäsenten toiminnalle mielen ja merkityksen. Muodostuneesta arvomaailmasta muodostuu kokonaisuus, jolla voidaan selittää ja ymmärtää yksilöiden toimintaa. Yhteisön sisäiset käytännöt ja säännöt johtavat jäsenten tapaan luokitella ja määritellä maailmaa. (Tuomi 2005, 141.) Yhteisön jäsenten onkin oltava yhteisymmärryksessä siitä, että kaikki ovat samalla linjalla, jotta yhteisöllisyys voi toimia. Hyvin toimiva yhteisö voikin helposti syrjäyttää jonkun jäsenistään, mikäli hän ei noudata yhteisön luomia linjauksia.

Yhteisö tarjoaa mallin ja normit, joihin yksilö voi samaistua. Mallien ja normien on kuitenkin oltava hyviä yksilön kannalta. Yhteisöön on voinut syntyä myös vääränlaisia malleja ja normeja, jolloin ne huonontavat yksilön mahdollisuutta kuntoutua. Yhteisöllisyyden huono vaikutus voi olla todella vahva. Yhteisöllisyyden tuomat mallit eivät ole välttämättä yhteiskunnallisesti hyväksytyjä, mutta nuori voi kokea saavansa tällaisestakin huonosta yhteisöllisyydestä tarvitsemansa tuen, esimerkiksi yksinäisyyteen. Yhteisön luomalla sosiaalisella kontrollilla on koettu olevan kuitenkin pääsääntöisesti positiivinen vaikutus yksilön käyttäytymiseen. Yhteisöllisyyden tuottamat vaikutukset ovatkin riippuvaisia yhteisöllisyyden rakenteesta. (Ellonen 2008, 55–57.) Ammatillisesti luodun yhteisön asukasvalinnassa onkin huolella mietittävä asukasvalintoja, jotta yhteisöllisyydestä muodostuisi asukkaita kuntouttava. Samanhenkisyys ja yhteiset ongelmat luovat toimivan yhteisöllisyyden ja sen mukana tulevan vertaistuen. (Kaipio 1999, 75.)

Yhteisöllisyyden yhtenä ajatuksena on lisätä yksilöiden hyvinvointia. Tukiasumisen projektin tarkoituksena onkin käyttää yhteisöllisyyttä yhtenä kuntoutumisen edistäjänä. Yhteisöllisyyden tarkoitus on luoda yhteenkuuluvuuden tunnetta. Jokaisen

on hyvä tuntee kuuluvansa johonkin, kaikilla ei välttämättä ole perhettä/ sukua tai muunlaista yhteisöä, johon kuulua. Tukiasumisen projekti tarjoaa mahdollisuuden olla osa jotakin ja vähentää näin yksinäisyyden tunnetta. (Lehtonen 1990, 37.) Jokainen yhteisön jäsen on otettava huomioon, koska silloin kun jokainen tuntee kuuluvansa yhteisöön, on sen mahdollisuus toimia tukena ja apuna kuntoutumisessa. Luottamus, tasa- arvo, oikeudenmukaisuus ja avoimuus yhteisön sisällä auttavat jäseniä tuntemaan, että jokaisella on oma paikkansa yhteisössä. (Kaipio 1999, 48–51.)

Tukiasumisen myötä tulevan yhteisöllisyyden merkitystä ei voi korostaa liikaa mielenterveysongelmista kärsivien ja syrjäytymisuhkan alla olevien nuorten- aikuisten kuntoutumisessa. Tukiasumisen projektin mukana tuleva yhteisöllisyys antaa asukkaille jatkuvuuden ja turvallisuuden tunnetta. (Lehtonen 1990, 224- 228.) Yhteisön sisälle muodostuvat normit ja arvot, jonka mukaan yhteisö toimii. Näitä yhteisön sisäisiä normeja ja arvoja rikkomalla voi joutua yhteisön tuoman tuen ulkopuolelle tai mikäli yhteisön jäsen kokee, ettei pysty sopeutumaan yhteisöön, ei hän saa myöskään tarvitsemaansa tukea siltä. (Kaipio 1999, 36- 39.)

Yhteisöllisyyden tarjoama vertaistuki ja ammatillisten ohjaajien tarjoama tuki ja turva voivat muodostaa yhteisöön sellaisen sosiaalisen ympäristön, joka tukee nuoren aikuisen hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä ja mielenterveydellisten ongelmien lisääntymistä. On kuitenkin muistettava, että liian tiiviillä yhteisöllisyydellä voi olla myös haittansa. Vaarana voi olla, että yhteisöllisyyden tuomasta tuesta ja turvasta on vaikea lähteä ja sopeutua niin sanottuun normaaliin maailmaan, jossa yhteisöllisyyden tunne ei välttämättä ole yhtä tiivis. (Lehtonen 1990, 17.)

6 Turvallisuuden tunne

Turvallisuutta ja sen tunnetta pidetään tarpeena, jota jokainen tarvitsee, sillä turvattomuuden tunne kuluttaa elämisessä ja selviytymisessä tarvittavia voimavaroja (Niemelä 2000, 22). Turvallisuuden tunteeseen voi vaikuttaa jo lapsena ja kasvaessa muodostunut perusturvallisuus. Kullekin yksilölle kehittyneellä perusturvallisuudella voi olla vaikutuksia myöhempään elämään ja siihen kuinka kokee itsensä. Perusturvallisuuden kehittymisen häiriöillä voi olla negatiivisia vaikutuksia yksilön itsetuntoon, joka voi ilmetä epävarmuutena ja kykenemättömyytenä huolehtia

itsestään. (Lahikainen 2000, 63- 64.) Turvallisuuden tunteen kokemiseen vaikuttavat yksilön henkiset ja fyysiset voimavarat sekä ominaisuudet ja valmiudet, joita yksilöille on kehittynyt. Riittämättömiksi havaitut kyvyt ja ulkomaailman luomat paineet lisäävät yksilöiden turvattomuuden tunnetta. (Mts. 70.)

Erilaisten turvallisuuden käsitteiden nähdään olevan myös sidoksissa eri ikäkausiin. Ikäkausiin liittyy omat asiansa ja pelot, joiden kanssa jokainen joutuu kamppailemaan. Yksilölle kehittyneet valmiudet vaikuttavat siihen kuinka niistä selviytyy. (Niemelä 2000, 29- 30.) Tutkimuksemme kannalta turvallisuuteen liittyy nuoren aikuisuuden mukana tulevat haasteet, joista suurimpana itsenäistymisen kysymykset, jotka aiheuttavat huolta ja pelkoa.

Tutkimuksen näkökulmasta tarkasteltaessa on syytä myös huomioida terveydentilan ja ympäristön vaikutukset turvallisuuden kokemiseen (Pentti 2003, 5). Toimintakyvyn aleneminen vaikuttaa alentavasti turvallisuuden tunteeseen. Kun ihminen ei pysty sairastumisensa takia hallitsemaan täysin elämäänsä ja ympäristöönsä, on vaikea kokea olevansa turvassa. (Niemelä 2000, 32.) Kamppailu samanlaisista asioista yhdistää tukiasumisen asukkaita, samanhenkisyys lisää myös turvallisuuden tunnetta, ei tarvitse pelätä olevansa erilainen. Tunne, että saa hyväksyntää sellaisena kuin on, on turvallisuuden tunteen kannalta oleellinen asia. (Ryynänen 2000, 43- 50.)

Ryynänen (2000, 52) toteaa, että yksi ihmisen turvallisuuden tarpeista on sosiaalisen elämän muodostuminen. Sosiaalisella turvallisuudella on tarkoituksena turvata yksilön hyvinvointi. Pauli Niemelä (2000) nimeää artikkelissaan tällaisen turvallisuuden kulttuuriseen ja humanistiseen turvallisuus ajatteluun. Tällainen turvallisuus käsitys koskee inhimillisen elämän- ja maailmankatsomuksen, jäsenyteen usko- ja arvomaailman lisäksi psykologisesti henkistä turvallisuutta, minän vahvuutta ja identiteetin muodostusta. (Niemelä 2000, 29- 30.) Tukiasumisen projektin tarkoituksena onkin tukea asukkaiden henkisen turvallisuuden kasvua ja ennen kaikkea taata heille siihen mahdollisuus. Projekti luo edellytykset perusturvan vahvistumiselle onnistuneiden kokemusten kautta, takaamalla turvallisen opetteluun itsenäistymiseen rinnalla kulkijana.

Tukiasumisen projektin näkökulmasta tarkasteltuna turvallisuus ja sen tunne tarkoittavat hyvinvointia. Rasittavissa elämäntilanteissa sekä riskitilanteissa

tukiasumisen luoma sosiaalinen turvallisuus perustuu eri tavoin tuetuksi tulemisen kokemiseen. (Ryynänen 2000, 53.)

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

7.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävät

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia tukiasumispalvelun asukkaiden, asumisohjaajien sekä yhteistyötahojen kokemuksia Jyväskylän Nuoriso- ja palveluasunnot ry: n tukiasumisen projektista sekä nostaa esiin mahdollisia kehittämishaasteita. Opinnäytetyöllä pyritään selvittämään Jyväskylän Nuoriso- ja palveluasunnot ry: n tukiasumisen projektin merkitystä sekä vaikutuksia nuoren aikuisen elämässä.

Haimme tutkimuksemme alussa vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Millaisiin tarpeisiin Jyväskylän Nuoriso- ja palveluasunnot ry: n tukiasumisen projekti vastaa?
2. Millaisille asiakasryhmille tukiasumisen projekti toimii?
3. Mikä merkitys tukiasumisen projektilla on asukkaiden elämässä?
4. Millainen on projektin asukkaiden tuen ja avun tarve?
5. Miten vastaajatahot arvioivat projektin toimivuutta?

Tutkimuksemme edetessä tutkimustehtävät muotoutuivat saatujen vastauksien kautta tukiasumisen merkityksen, yhteisöllisyyden ja projektin kehittämisen suuntaan.

Olemme vastanneet tutkimustehtäviin kyselyissä ja haastatteluissa olleiden teemojen kautta. Tutkimustehtäviin vastauksia löytyy tutkimuksen tulokset osiosta, kunkin vastaajatahon vastauksien kohdalta.

7.2 Tutkimukseen osallistuneiden valinta

Tutkimuksemme kohderyhmän muodostivat tukiasumisen pidempi aikaiset asukkaat, projektin kaksi asumisohjaajaa sekä projektin lähimmät yhteistyötahot, jotka koostuvat muun muassa Jyväskylän kaupungin sosiaali- ja terveystalouksista sekä Keski- Suomen sairaanhoitopiirin psykiatrisista sairaaloista. Tutkimuksemme tarkoitus oli tarkastella Jyväskylän nuoriso- ja palveluasunnot ry:n tukiasumisen projektia ja sen vaikutuksia asukkaisiin sekä mahdollisia kehittämishaasteita. Osallistuneiden valinta oli tutkijoiden kannalta helppoa, sillä työmme tilaajilla oli selkeä kuva tutkimukseen osallistujista.

Tutkimukseen valittiin kaikki halukkaat asukkaat. Päätös oli luonnollinen, sillä halusimme kerätä asukkaiden kokemuksia tukiasumisesta ja saada aineistostamme mahdollisimman monipuolisen sekä edustavan. Tutkimuksemme luotettavuuden lisäämiseksi, valittiin kaikki, jotta jokaisella olisi mahdollisuus päästä kertomaan luottamuksellisesti ajatuksensa. Taustoiltaan asukkaat sopivat kaikki tutkimuksemme osallistujiksi, sillä yhteisöissä asuu syrjäytymisvaarassa olevia sekä mielenterveydellisistä ongelmista kärsiviä nuoria aikuisia. Projekti on asukasmäärältään melko pieni, joten toivoimme mahdollisimman useaa asukasta osallistumaan tutkimuksestamme, mikä oli myös tutkimuksemme tilaajan toivomus. Näin saatiin tutkimuksen tuloksista mahdollisimman monipuoliset.

Asukkaita tuetussa asumisessa on 17, mutta kaksi heistä oli vasta muuttaneita, joten tulimme projektin ohjaajien kanssa siihen tulokseen, että heidät jätetään tutkimuksemme ulkopuolelle. Poisjättämisen perusteluna oli heidän vielä vähäinen kokemus tuetusta asumisesta, ja sen vaikutus heidän elämäänsä.

Käydessämme tutustumassa projektiin, esittelimme paikalla olleille asukkaille tutkimuksemme ja kerroimme heidän mahdollisuudestaan päästä kertomaan kokemuksistaan, kyselyn sekä yksilöhaastattelun kautta. Osallistumisen vapaaehtoisuutta pyrittiin korostamaan kaikille. Asumisohjaajat veivät tietoa niille asukkaille, jotka eivät olleet ensimmäisellä tapaamisella paikalla. Tutkimukseen osallistuvia löytyi heti ja muille oli mahdollista jäädä miettimään asiaa.

Kyselyt jaettiin kahden yhteisen tapaamisen jälkeen kaikille pidempi aikaisille asukkaille ja heistä kymmenen palautti kyselyn meille takaisin. Puuttuneita kyselyitä kyseltiin perästäpäin, ilman sen kummempaa tulosta saamatta. Vastaaminen oli kiireen keskellä unohtunut, eikä siihen ollut enää mielenkiintoa osallistua. Yksi asukaskyselyistä päätettiin hylätä, sillä vastaaja antoi väärän nimen kyselyyn, joten emme pitäneet vastauksia luotettavina sekä kyseinen vastaaja ei asu kummassakaan tukiasumisen yksikössä.

Toivomuksenamme oli, että jokainen kyselyyn vastanneista osallistuisi myös yksilöhaastatteluun. Annoimme kuitenkin mahdollisuuden osallistua yksilöhaastatteluun, vaikka kyselyyn ei ollut vastattu. Kyselyn vaatima kirjallinen ilmaisu voi tuottaa joillekin vaikeuksia, joten emme halunneet tämän olevan esteenä osallistumiselle. Pelkkään kyselyyn vastanneet otettiin myös tutkimukseen mukaan. Kyselyyn vastanneista yhdeksän lupasi osallistua yksilöhaastatteluun, mutta yksi haastatteluista peruuntui henkilökohtaisista syistä, eikä uutta aikaa saatu sovittua.

Projektin asumisohjaajat antoivat listan yhteistyötahoista, jotka he kokivat tärkeimmiksi sekä joiden mielipiteen halusivat kuulla. Valitut yhteistyötahot ovat jokainen jossain määrin tekemisissä tukiasumisen projektin kanssa. Kahdella vastaajista ei ole suoranaista yhteyttä asukkaisiin.

Sähköpostikyselyitä lähetettiin kesäkuun alussa 16 yhteistyötaholle, heistä kaiken kaikkiaan kahdeksan vastasi kyselyymme. Teimme tutkimustamme kesälomien aikaan ja lähetimme muistutussähköpostia heinäkuun puoleessa välissä, mikäli osa yhteistyötahoista olisi unohtanut vastata kyselyymme kesälomien takia. Toiveenamme oli pikainen vastaaminen ja saimme elokuun alkuun mennessä kaikkien kyselyyn osallistuvien vastaukset.

Halusimme myös projektin asumisohjaajien vastaavan heille tehtyyn kyselyyn, koska heillä on paras kokemus tukiasumisen asukkaista sekä tutkimuksemme avulla myös he saavat omat näkemyksensä esille. Projektin asumisohjaajille laittamamme kysely toimii myös heille eräänlaisena itsearviointina.

Tutkimus aineisto muodostui lopulta yhdeksästä asukaskyselystä, yhdeksästä yksilöhaastattelusta, kahdeksasta yhteistyötahokyselystä sekä projektin molempien asumisohjaajien kyselystä.

7.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimuksemme on kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimus. Olemme käsitelleet jossain määrin tuloksia myös kvantitatiivisesti, eli määrällisesti. Tutkimuksellamme halutaan tuoda esille asukkaiden, projektin yhteistyötahojen ja projektin asumisohjaajien näkökulmia sekä kokemuksia Jyväskylän nuoriso- ja palveluasunnot ry:n tukiasumisen projektista ja sen vaikutuksista asukkaisiin.

Tutkimuksemme on ainutkertainen. Tarkoituksenamme ei ole yleistää tuloksia sopimaan muihin vastaaviin asumispalveluihin, vaan selvittää ainoastaan Jyväskylän tukiasumisen projektin tuomia kokemuksia sekä projektin vaikutuksia asukkaisiin. Tutkimuksemme on poikittaistutkimus, eli aineisto on kerätty yhdessä tiettyssä ajankohdassa usealta vastaajalta. (Vastamäki 2007, 126.)

Valitsimme metodeiksi haastattelun ja kyselylomakkeen. Asukkaille tehtiin avoin kysely ja yksilöhaastattelu. Hankimme asukkailta aineistoa kahdella eri menetelmällä, näiden menetelmien on tarkoitus täydentää toisiaan (Eskola & Suoranta 1998, 70- 71). Kyselylomakkeen tarkoituksena oli herätellä ajatuksia ja yksilöhaastattelulla syventää sekä tarkentaa niitä.

Haastattelumuodoksi valitsimme yksilöhaastattelun. Yksilöhaastattelu tuntui parhaimmalle vaihtoehdolle, sillä jokaisella olisi tasapuolinen mahdollisuus saada äänensä kuuluviin sekä tuoda ajatuksensa luottamuksellisesti esille. Tällaista mahdollisuutta esimerkiksi ryhmähaastattelu ei olisi välttämättä antanut.

Haastattelu- ja kyselytyypeiksi valitsimme puolistrukturoidun haastattelun ja kyselyn. Puolistrukturoidulla haastattelulla ja kyselyllä halusimme antaa vapauden vastata vapaamuotoisesti, mutta kuitenkin saada jokaiselta asukkaalta vastauksen samoihin kysymyksiin. (Eskola & Suoranta 1998, 87.) Haastattelut nauhoitettiin, tutkimuksen luotettavuuden takaamiseksi.

Yhteistyötahoille ja projektin asumisohjaajille laitoimme avoimen kyselyn sähköpostin välityksellä. Sähköpostikysely tuntui helpoimmalle tavalle lähestyä yhteistyötahoja sekä projektin asumisohjaajia. Tutkimus tehtiin yhteistyötahoille kesän 2008 aikana, joten heidän tavoittaminen oli muutoin vaikeaa kesälomien takia. Projektin pienen asukasmäärän ja tutkimuksemme tarkoituksen vuoksi, laadullinen tutkimus tuntui luonnolliselta valinnalta. Valituilla menetelmillä saimme haluamamme tiedon parhaiten esille sekä annoimme mahdollisuuden tuoda esiin tutkittavien kokemusmaailman. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 174.) Avoimet kysymykset niin haastattelussa kuin kyselylomakkeessa antavat vastaajalle mahdollisuuden ilmaista mielipiteensä perusteellisesti, eivätkä vastaukset ole sidoksissa tiettyihin vastausvaihtoehtoihin. (Valli 2007a, 124.) Tarkoituksena on tutkia kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti.

7.4 Aineistonkeruu ja aineiston kuvaus

7.4.1 Kysely

Tutustuttuamme projektiin, työelämän toiveisiin tutkimuksen suhteen, sekä yleisesti teorian pohjalta tukiasumiseen ja siihen liittyviin ilmiöihin, aloimme miettiä kyselyiden teemoja. Työelämänohjaajat olivat miettineet valmiiksi ehdotuksia ja toiveita, mitä heidän osaltaan olisi tärkeä saada selville niin asukkailta kuin yhteistyötahoilta. Muokkasimme ja lisäsimme mielestämme oleellisia kysymyksiä kyselyrunkoihin, jotka kävimme vielä opinnäytetyömme ohjaajien kanssa läpi. Korjauksia tehtiin kysymysten muotoihin, jotta kysytyt asiat tulisi selkeästi esiin ja välttyttäisiin väärinymmärryksiltä sekä pysyttäisiin tutkimustavoitteiden sisällä. Muutamia kysymyksiä karsittiin myös näistä syistä kokonaan pois. (Valli 2007a, 102-103.)

Noudatimme melko yhtenäistä linjaa kyselyiden teemoissa, kuitenkin joitain eroja teemoihin tuli, sillä eri tahoilta haluttiin jossain määrin selvittää hieman erilaisia asioita. (Loppujen lopuksi teemoiksi muodostuivat seuraavat) Yhteistyötahoille lähetetty kysely (liite 1) sisälsi seuraavat teemat: hanke, tukiasumisen palveluiden arviointi, asukkaat, yhteisöllisyys, yhteistyö ja kehittäminen. Projektin asumisohjaajille suunnatun kyselyn (liite 2) teemat olivat: asukkaat, projektin arviointia, yhteisöllisyys, yhteistyö ja itsearviointi. Asukkaille tehty kysely (liite 3)

puolestaan sisälsi seuraavat teemat: Tuki/ apu, yhteisöllisyys, omat kokemukset ja kehittäminen.

Kaikissa kyselyissä oli kohta, johon sai antaa vapaata palautetta, tämä toimi myös palautteenantajana tutkijoille. Vaikka teemat olivat hiukan erilaisia, ne kuitenkin sisälsivät melko samantyyllisiä kysymyksiä, mutta hieman erilaisista näkökulmista.

Kyselyiden saatekirjeissä kerroimme mistä tutkimuksessamme on kyse, vastaamisen tärkeyden sekä luottamuksellisuuden. Kyselyn alussa oli selkeät ja helpot ohjeet kyselyn täyttämistä varten, jotta jokainen pystyisi sen itsenäisesti täyttämään. Saatekirjeestä löytyi myös yhteystietomme, mikäli kysyttävää ilmenisi. Pyrimme tekemään kyselyistä yksinkertaiset ja helppolukuiset, jättämällä vaikeita sanoja pois ja yksinkertaistamalla lauseita, jotta vastaaminen ei tuntuisi liian raskaalta. (Valli 2007a, 102- 105.)

Asukkaille suunnattu kysely jaettiin kesäkuussa projektin asumisohjaajille paperi versiona ja he jakoivat kyselyt asukkaille nähdessään heitä. Päädyimme asukas-kyselyssä paperiversioon, sillä kaikilla asukkaista ei ole tietokonetta, joten paperi kyselyn täyttäminen oli helpompaa. Aikaa kyselyn palauttamiseen oli pari viikkoa ja palauttaminen tapahtui joko suoraan tutkijoille tai projektin asumisohjaajille.

Asukkaille suunnatun kyselyn tarkoituksena oli herätellä heitä ajattelemaan tutkimuksemme aiheita. Tutustuminen aiheisiin helpottaisi mahdollisesti myös haastattelutilannetta sekä mikäli ei haluaisi osallistua yksilöhaastatteluun, niin olisi kuitenkin saanut tuotua näkemyksensä esille. Kysely antoi myös tutkijoille eräänlaisen pohjan haastattelurunkoa varten.

Yhteistyötahoille ja projektin asumisohjaajille lähetimme sähköpostilla kyselyn. Saimme projektin asumisohjaajilta yhteistyötahojen yhteystiedot. Projektin asumisohjaajat olivat jo ilmoittaneet etukäteen sähköpostilla valitsemilleen yhteistyötahoille tutkimuksestamme, joten kyselymme ei tullut kenellekään yllätyksenä. Lähetimme yhteistyötahokyselyn kesäkuun 2008 alussa, toivoen saatekirjeessä pikaista vastaamista ja vastauksen lähettämistä suoraan tutkijoille. Projektin asumisohjaajien sähköpostikyselyt lähetettiin syksyn 2008 aikana.

7.4.2 Haastattelu

Haastattelut (liite 4) toteutettiin yhdeksälle tukiasumisen piirissä olevalle asukkaalle. Haastatteluun valittiin kaikki halukkaat asukkaat. Edellytyksenä oli kuitenkin hieman pidempi asumisaika, jotta he ovat jo kerinneet muodostamaan näkemyksensä tuetusta asumisesta. Haastattelun tarkoituksena on saada selville, mitä asukkaat todella ajattelevat tukiasumisesta. (Alasuutari 2001, 86.)

Haastattelutyypiksi valittiin puolistrukturoituhaastattelu. Kaikille esitettiin samat kysymykset, mutta jokainen sai vastata omin sanoin. Tämä mahdollisti asioiden paremman esille tulon. (Eskola & Suoranta 1998, 87.) Ennen haastattelujen aloittamista kirjoitettiin suostumuslomakkeen (liite 5) niin meidän kuin haastateltavienkin turvaksi, jotta jokainen tiesi mihin on ryhtymässä. Suostumuslomakkeita kirjoitettiin kahdet kappaleet, tutkijoille jäävä kappale sekä haastateltaville oma kappale.

Kävimme haastattelurungon läpi ohjaavien opettajiemme kanssa. Runko muodostui asukkaille tehdyn kyselylomakkeen perusteella. Haastattelussa tarkensimme ja syvensimme kysymyksiämme. Emme tehneet varsinaista esihaastattelua, mutta testasimme kahdella ensimmäisellä haastattelulla haastattelurunkomme toimivuuden. Totesimme sen toimivan hyvin, joten jatkoimme haastatteluita samalla rungolla. (Eskola & Suoranta 1998, 90.)

Toinen tutkijoista toimi varsinaisena haastattelijana. Toinen tutkijoista pystyi näin kirjoittamaan muistiinpanoja, huolehtimaan nauhurin toiminnasta sekä esittämään täydentäviä kysymyksiä. Tällä halusimme varmistaa rauhallisen ja selkeän haastattelutilanteen.

Haastatteluajat sovittiin etukäteen jokaisen haastateltavan kanssa. Jokaisella oli mahdollisuus päättää itse missä haluaa haastattelun tapahtuvan. Tutkijoiden iloksi seitsemän haastatteluun osallistuvasta asukkaasta, toivoi meidän tekevän haastattelun omassa kodissaan. Loput kaksi haastatteluista pidettiin Häkkisissä olevassa tyhjässä asunnossa. (Eskola & Suoranta 1998, 92.) Jokaiseen haastatteluun oli varattu tunti aikaa, minkä koimme haastatteluiden edetessä sopivaksi. Pääosin haastattelut kestivät 30 minuutista 40 minuuttiin.

Ennen haastattelun aloittamista kerroimme vielä haastattelun tarkoituksen ja siihen liittyviä asioita. Haastateltavat olivat tietoisia nauhurin käytöstä, mutta kerroimme vielä nauhurissa ilmenneistä teknisistä ongelmista sekä mikäli oli kysyttävää, kävimme kysymykset läpi ennen haastattelun aloitusta. Kerroimme myös, että tulemme haastattelun kuluessa kirjoittamaan muistiinpanoja omista havainnoistamme. Kaikilla oli edelleen mahdollisuus kieltäytyä osallistumasta tai keskeyttää haastattelu milloin vaan.

7.5 Aineiston analysointi

Tutkimuksemme analysointi on pääosin tehty laadullisesti. Aineiston tulokset on esitetty sanallisessa muodossa, mikä on laadullisen tutkimuksen yksi tuntomerkeistä (Hirsjärvi & Hurme 2000, 144- 145). Tarkastelemme tuloksia paikoin myös määrällisesti. Olemme käyttäneet määrällistä ilmaisua, koska se tuo mielestämme joitain asioita selkeämmin esille sekä havainnollistaa tuloksia paremmin. Määrällinen ilmaisu näkyy asioiden numeraalisena esittämisenä sekä taulukoina, jotka ovat käsitelty OpenOffice taulukkolaskenta sekä Microsoft Excel 2003 ohjelmilla.

Kaikille vastaajille on annettu tunnukset, heidän anonyymiyden säilyttämiseksi. Yhteistyötahot ovat merkitty aakkosin, A- H. Projektin asumisohjaajat tunnuksin, OH1 ja OH2. Asukkaat puolestaan on merkitty numeroin, 1- 10.

Olemme purkaneet raporttiimme tutkimuksemme tulokset ensin toisistaan erillään, aloittamalla asukkaista. Toisessa osiossa käsittelemme yhteistyötahojen vastaukset ja viimeisessä osiossa projektin työntekijöiden vastaukset. Päädyimme erittelemään kaikkien vastaukset raportoinnin selkeyden vuoksi. Tutkimuksessamme on kolme eri vastaajatahoa mukana (asukkaat, yhteistyötahot ja projektin asumisohjaajat), ja jokaiselta taholta kysyttiin hiukan erilaisia teemoja, joten oli selkeintä tuoda vastauksia esille vastaajatahoittain.

Asukkaiden kohdalla olemme purkaneet kyselyt ja yksilöhaastattelut yhdistäen nämä kaksi aineistonkeruumenetelmää. Yhdistäminen onnistuu, koska molemmissa on kysytty samantyyllisiä asioita ja yksilöhaastattelun tarkoitus on täydentää sekä syventää kyselyä. Kyselyiden ja yksilöhaastatteluiden purkaminen yhteen selkeytti myös raportointia.

Pohdinta- ja johtopäätöskohdassa käsittelemme kaikkia vastaajatahoja yhdessä samojen teemojen alla. Tuomme esille tutkimuksemme tuloksien yhteneväisyyksiä sekä eriävyyksiä. Pohdinta- sekä johtopäätösosioissa tuomme myös omaa pohdintaamme esiin, sekä käytämme teoriaa analyysimme tukena. (Eskola 2007, 177.)

Nostimme raporttiimme joitakin sitaatteja, mitkä kuvaavat vastaajien ajatuksia kysytystä asiasta. Sitaateilla tuotiin esiin myös tutkimuksemme luotettavuutta. Sitaateista voi todeta, että vastaaja on ymmärtänyt kysymyksen niin kuin tutkijat ovat sen tarkoittaneet. (Eskola 2007, 180.)

7.5.1 Yhteistyötahojen ja projektin ohjaajien kyselyiden analysointi

Yhteistyötahokysely ja projektin asumisohjaajille tarkoitetut kyselyt aloitettiin lukemalla ne useampaan kertaan läpi, jotta saisimme hyvän kuvan aineistostamme. Aloitimme purkamalla yhteistyötahokyselyjä. Kirjoitimme kysymykset ylös ja liitimme kunkin kysymyksen alle kunkin yhteistyötahon vastauksen. Kirjoitimme kaikki kysymykset vastaavanlaisesti ylös. Tämän vaiheen jälkeen oli tutkijoilla selkeämpi kuva vastauksien kirjosta. Projektin asumisohjaajien vastauksille teimme samalla tavalla.

Kysymysten auki purkamisen jälkeen aloimme etsiä vastauksista teemoja, jotka vastaisivat tutkimuskysymyksiimme. Teemat muodostuivat kyselyssä olleiden teemojen avulla sekä vastauksista esiin nousseista asioista. (Eskola 2007, 170- 171.) Yhdistimme sisällöllisesti toisiaan lähellä olevia luokkia vasta myöhemmässä vaiheessa, jotta aineistoa tiivistäessä katoaisi mitään oleellista tietoa (Valli 2007b, 210).

Analyysivaiheessa yhteistyötahoille teemoiksi tulivat: Tiedon saanti projektista, yhteistyötahojen arviointia tuetunasumisen projektista, yhteisöllisyys, yhteistyötahojen näkemys asukkaista projektin piirissä, yhteistyötahojen ajatuksia yhteistyöstä projektin kanssa sekä kehittäminen ja toimivat työmuodot.

Projektin asumisohjaajien kyselyistä teemoiksi taas nousivat seuraavat: Projektin ohjaajien näkemys roolistaan sekä omasta työstään, projektin ohjaajien näkemys asukkaista projektin piirissä, projektin arviointia asukkaan näkökulmasta,

yhteisöllisyys, yhteistyö sekä projektin ohjaajien kehittämisehdotuksia. Etsimme teemoihin yhtäläisyyksiä, mutta erilaisten asioiden kysyminen kyselyissä vaikeutti täysin samojen teemojen löytymistä yhteistyötahojen ja asumisohjaajien vastauksista.

Luimme teemoittamisvaiheessa useaan otteeseen kyselyiden vastauksia. Poimimme kunkin teeman alle kyselyissä esittämiämme kysymyksiä, jotka sopivat kyseiseen teemaan. Tämän jälkeen aloimme tarkentamaan vastauksia, kävimme kysymyksiä läpi, koska tiettyyn kysymykseen löytyi useammasta kohdasta vastauksia.

Kysymyksistä nostettiin oleellisimmat vastaukset esiin, joten osa tekstistä karsiutui kokonaan pois. Karsiutumisen syynä olivat päällekkäisyydet. Olimme kysyneet kahdessa eri kysymyksessä samaa asiaa, mutta hieman erilaisessa muodossa tai vastaus oli tullut jo muussa kohdassa esiin. Joidenkin haastattelukysymysten tarkoituksena oli keventää tunnelmaa ja johdatella tärkeämpiin kysymyksiin, joten kaikkia kysymyksiä ei ole käsitelty tarkemmin.

Selkeimmiksi keinoiksi löytää teemojen alle oikeat vastaukset aineistosta, oli käyttää leikkaa ja liimaa- menetelmää sekä värillisiä kyniä (Eskola 2007, 170). Etsimme vastauksista yhtäläisyyksiä sekä eriävyyksiä. Pyrimme tuomaan esille niin yleisen kuin poikkeavankin, jotta tutkimuksemme luotettavuus ei kärsi vaan pysyisi totuuden mukaisena. (Mts. 182.)

7.5.2 Asukkaiden kyselyjen ja yksilöhaastatteluiden analysointi

Haastattelut asukkaille suoritettiin 28.7.2008- 6.8.2008 välisenä aikana. Aloitimme purkamalla haastattelut sanatarkasti tekstiksi, eli litteroimme haastattelut. Litterointi aloitettiin heti, kun olimme saaneet tehtyä kaikki haastattelut. Nopealla toiminnalla haastattelujen purkamisessa varmistimme kaiken olevan vielä hyvässä muistissa. Haastateltavien vastauksista tuli 38 sivua litteroitua materiaalia..

Käytimme samaa purkamistyyliä asukkaiden kyselyjen kohdalla, kuin yhteistyötahojen ja projektin asumisohjaajienkin kyselyiden kohdalla. Aloitimme kirjaamalla kaikkien osallistujien vastaukset saman kysymyksen alle, ensin kyselyt ja sitten haastattelut. Purkamisen jälkeen aloimme miettiä esiin nousevia yhteisiä teemoja molemmista aineistonkeruu menetelmistä. Loppujen lopuksi teemoiksi nousivat seuraavat:

Asukkaiden taustatietoja, tuki/ apu, asukkaiden näkemys tukiasumisen projektista, tukiasumisen merkitys asukkaille, asukkaiden tulevaisuus, yhteisöllisyys ja kehittäminen. Erona yhteistyötahojen ja ohjaajien kyselyjen purkamiseen oli asukkaiden kohdalla kahden eri aineistonkeruumenetelmän yhdistäminen.

Yhdistimme teemat molemmista aineistonkeruu menetelmistä, sillä vastaajien joukossa on yksi henkilö, joka osallistui vain kyselyyn sekä yksi henkilö, joka osallistui ainoastaan yksilöhaastatteluun. Yhdistäminen on tapahtunut niin, että myös he ovat päässeet analyysiin mukaan. (Hirsjärvi ym. 2005, 129.) Käytimme haastatteluiden vastauksia täydentämään kyselyitä ja päinvastoin.

8 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä osiossa avaamme asukkaiden, yhteistyötahojen sekä projektin asumisohjaajien vastaukset. Vastauksia tutkimukseen saimme kymmeneltä asukkaalta, kahdeksalta yhteistyötaholta ja kahdelta asumisohjaajalta. Esittelemme tulokset teemoittain, kunkin vastaajatahon kohdalla. Tuomme myös selkeyden kannalta esiin kysymysten numerot, jotka kertovat mitä olemme käsitelleet kunkin teeman alla.

8.1 Asukkaat

8.1.1 Asukkaiden taustatietoja

Vastaajista kuusi on tyttöjä ja neljä poikia. Nuorin vastaajista on 18 vuotta ja vanhin 32 vuotta. Keski- iäksi saatiin 24 vuotta. Vastaajien asumisaika vaihtelee kuudesta kuukaudesta viiteen vuoteen. Vastanneista asukkaista Häkkisten yksikössä asuu kuusi ja Lutakon yksikössä neljä.

8.1.2 Tuki ja apu

Tässä kohdassa tarkastellaan haastattelun kysymyksiä 15,16, 17, 16 ja 21. Sekä kyselyn kysymyksiä 1, 3 ja 4. Näissä kysymyksissä kysyttiin asukkailta muun muassa, missä asioissa he tarvitsevat tukea ja apua sekä onko saatu tuki riittävää ja keneltä muulta saa tarvittaessa apua?

Asiat, joissa asukkaat tarvitsevat apua ja tukea

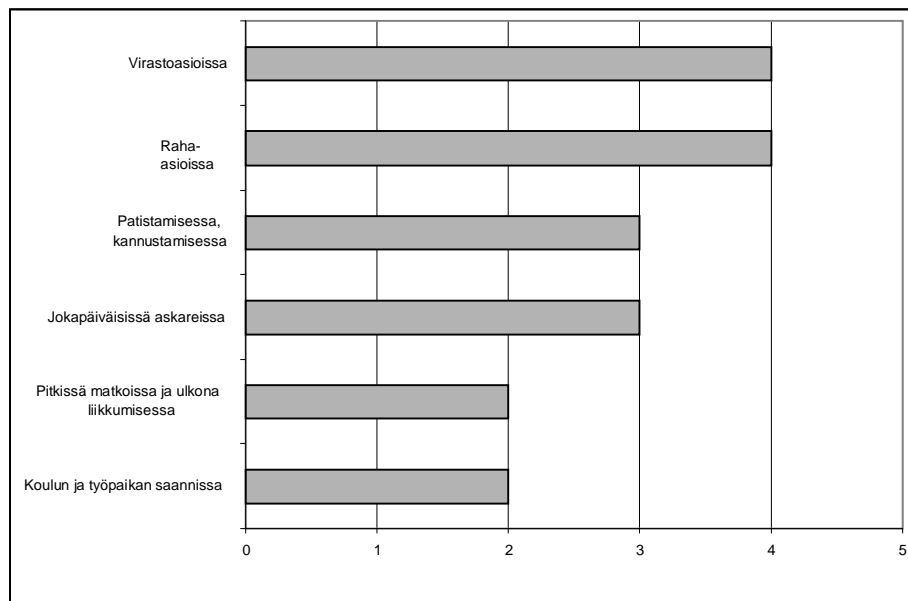
Eniten avun ja tuen tarvetta ilmenee erilaisissa virasto ja muiden virallisten asioiden hoitamisessa sekä myös raha- asioiden hoitamisessa. Toiseksi suurimmaksi tuen tarpeeksi asukkaat nostavat patistamisen, eli motivoinnin ja kannustamisen eteenpäin. Tukea tarvitaan, jotta aamulla päästään edes sängystä ylös ja jotta asiat tulevat hoidetuksi.

Esille nousee myös yleiset arkiset asiat ja niissä tukeminen ja neuvominen, kuten siivous ja ruuanlaittaminen. Pelkkä hyllyn korjaus voi olla asia, jossa tarvitsee apua. Oleellista on se, että on joku, joka kertoo mitä tehdä ja miten.

Ihan pelkkään ulkona liikkumiseen ja sosiaalisiin tilanteisiin voidaan myös tarvita tukea. Monet asukkaista tiedostavat saadun tuen tärkeyden ja omat tuen sekä avun kohteensa. Tukiasuminen auttaa pitämään jalat maassa ja toimii ankkurina, ei tarvitse leijua tyhjän päällä.

”Semmoisissa paperi töissä ja tämmöisissä joka päiväsissä. Kyllähän mää ihan omillani oon. Kuitenki saa semmosta käytännön apua ja kannustusta”. (vastaaja 6)

”Noh. Mulla on sillä tavalla, et mulla on tommosessa aikaan saamisessa. Kyl mää niinku, hyvin muuten saan aikaan, ku raha- asiat ja semmoset muut asiat. Mut aina ei saa aikaan lähettyä, sillai niinku, et pitäs viikko- ohjelmaa tehdä ja sillai tulis lähettyä.” (vastaaja 9)

TAULUKKO 1. Minkälaisissa asioissa apua tarvitsee ja saa? (mainintoja) N=10

Tuen riittävyys

Asukkailta kysyttäessä missä asioissa haluisi saada lisää apua suurimmalle osalle saatu tuki ja apu on tällä hetkellä riittävää, eivätkä kaipaa muutosta saadun tuen määrään. Muutama asukas kuitenkin mainitsi, että esimerkiksi leipomisapua olisi kiva saada lisää. Kaikki asukkaat ovat melko yhtä mieltä siitä, että saatu tuki on riittävää ja sitä saa tarvittaessa.

Asukas numero 7 kertookin, ”että ei liika tuki, ainakaan haittaa tee”. Neljä asukkaista nosti kuitenkin viikonloput ja ilta ajan ongelmaksi, koska silloin ei ole asumisohjaajat tavoitettavissa. Loma- ajat mainittiin myös, koska silloin ei ole kuin toinen asumisohjaajista paikalla ja hän joutuu hoitamaan kaikkien asukkaiden asioita, joten kiire verottaa asukkaille tarkoitettusta ajasta.

”...mutta jos ois tämmönen ideaali tilanne, niin ois joku ehkä iltaisin tai viikonloppuisin. Yleensä, en tiää, tuntuu, että iltaisin on enemmän kaikkee ahistusta ja semmosta, niinku, mut kyl mä pärjään”. (vastaaja 1)

” Kyllä, riittävää on. Yleisesti ajatellen työntekijöitä voisi palkata lisää, koska on paljon nuoria, jotka hyötyisivät tämän tyyppisestä asumisesta. Monesti työntekijä/ tukihenkilöt käyvät todella lyhyitä kotikäyntejä”. (vastaaja 6)

Muiden asukkaiden tuki sekä muita tuenantajia

Kaikki asukkaat kertovat saavansa tukiasumisen ohjaajilta tukea ja apua. Oma perhe ja ystävät ovat ulkopuolisia tuen ja avun antajia. Asukkaiden muiden hoitotahojen työntekijät koetaan myös tärkeiksi tuenantajiksi.

Asukkaat kokevat, että saavat apua ja tukea muilta asukkailta. Naapurit auttavat toisiaan omien kykyjen ja taitojen mukaan, moni asukkaista kertookin pyytävänsä apua naapureiltaan jo ihan vain seuran vuoksi. Apua ja tukea pyydetään muilta asukkailta, jos vaan uskalletaan ja kehdataan mennä kysymään. Avun pyytämistä helpottaa tieto siitä, että kaikki ovat samalla viivalla.

8.1.3 Asukkaiden näkemys tukiasumisen projektista

Tässä kohdassa käsitellään haastattelun kysymyksiä numero 10, 11, 12 ja 13. Näissä kysymyksissä kysyttiin asukkailta mielipidettä tukiasumisen tarpeesta ja tuleeko tuetunasumisen tarve kasvamaan tulevaisuudessa. Lisäksi kysyttiin myös asukkaiden näkemystä siitä kenelle tukiasuminen erityisesti toimii. Haastattelun kohdassa 20 kysyttiin asukkailta kuinka hyvin huomioidaan heidän toiveitaan ja tarpeitaan.

Palvelun tärkeys ja kohderyhmä

Asukkaiden mielestä tukiasumisen projekti sopii hyvin niille nuorille, jotka muuttavat ensimmäiseen omaan asuntoonsa ja tarvitsevat vielä tukea ja apua erilaisissa arjen asioissa. Tukiasuntojen katsotaan olevan hyvä alku ja paikka, jossa harjoitella yksin asumista. Asukkaiden mielestä on hyvä olla sellainen turvallinen paikka, josta saa apua aina, kun sitä tarvitsee.

Asukkaiden elämönhallintataidot eivät ole vielä kehittyneet. Tarvitaan esimerkiksi tukea ja patistelua, jotta asiat tulisi hoidettua. Palvelu koetaan toimivan lisäksi sellaisille nuorille, joilla on raha- asioiden kanssa ongelmia. Asukkaat näkevät tukiasumisen erityisen tärkeänä palveluna myös mielenterveyskuntoutujien joukossa. Asukkaat tiedostavat tukiasumisen tärkeyden kaikille nuorille, mutta myös niille, jotka tahtovat jämähtää neljän seinän sisälle. Haastattelun vastauksista päällimmäiseksi kohderyhmäksi nousivatkin juuri mielenterveyskuntoutujat.

Palvelun tarve nyt ja tulevaisuudessa

Asukkaat kokevat, että tällaisella tukiasumisen palvelulle on todellakin tarvetta ja tarve tulee vain lisääntymään tulevaisuudessa. Monet asukkaat ymmärtävät tukiasumisen merkityksen ja tärkeyden. Asukkaat toivovat projektille jatkoa, vaikka eivät itse tukiasumista tarvitsisikaan.

Huonostivoivien nuorten tuentarve tulee kasvamaan, joten työntekijöitä ja tukiasuntoja toivotaan lisää. Asukkaiden näkemys on, että mielenterveysongelmat ja erilaiset ahdistukset nuorten parissa lisääntyvät koko ajan eikä tarpeeseen pystytä tämänhetkisillä resursseilla vastaamaan.

” Kyllä se kasvaa, mitä täälläkin tuntuu, nii kaikki asunnot on kertaheitolla täys”.

(vastaaja 7)

Asukkaan toiveiden ja tarpeiden huomiointi

Asukkaat kokevat, että heidän tarpeet huomioidaan ja toiveita kuunnellaan. Asukkaat ovat hyvinkin tyytyväisiä siihen, miten heidän toiveet huomioidaan. Tärkeää on se, että tulee tunne mahdollisuudesta päästä vaikuttamaan. Yksi asukkaista kuitenkin koki, että hän jää syrjemmälle, koska ei tarvitse niin paljon huomiota.

” Naapurit, niil on mielen terveydellisiä ongelmia... ne vaatii enemmän huomiota, mä pystyn niin hyvin tulee toimeen itsenä. Sen takii vähä syrjemmälle pistetty, mä en oo niin tärke henkilö”. (Vastaaja 5)

8.1.4 Tukiasumisen merkitys asukkaille

Asukkailta kysyttiin tukiasumisen merkityksestä haastattelussa kohdassa 3, 4 ja 5 sekä 10, joissa aiheena oli, missä asukas olisi nyt jos ei olisi tuetunasumisen piirissä. Tukiasumisen tärkeydestä, sen tuomista muutoksista ja elämänhallinnasta kysyttiin haastattelun kohdissa 7, 8, 9, 25 ja 26. Näitä samoja asioita kysyttiin myös pohjustuksena kyselyn kohdissa 2, 7, 8 ja 9. Lisäksi tässä kohdassa käsitellään asumisohjaajien merkitystä ja roolia. Asumisohjaajien tärkeyttä ja roolia kysyttiin haastattelun kohdassa 19.

Missä asukas olisi nyt, jos ei olisi tukiasumisen palvelua

Kaikki asukkaat kokivat tämän hetkisen tilanteensa puitteissa tukiasumisen projektin olevan juuri oikea paikka asua; jos paikka ei olisi tämä kyseinen tukiasuminen, niin sitten jokin muu vastaavanlainen paikka. Asukas 1 toivoisi kuitenkin pääsevänsä lähemmäs kaupunkia asumaan. Muut asukkaat olivat tyytyväisiä siihen asuntoon, missä nyt asuvat.

Kuusi asukkaista arvelisi asuvansa yksin vuokra asunnossa, jos ei tukiasumisen palvelua olisi. Kolme taas asuisi kotona perheensä kanssa. Yksin asuminen koetaan turvattomaksi, eikä tarvittavaa tukea olisi saatavilla. Olisi helpompi joutua huonoille raiteille. Asukas 4 kertoi: *” Olisin helvetissä”.*

Mikäli asuinpaikka olisi jokin muu, niin asioiden ei nähtäisi olevan niin hyvin kuin tukiasumisen palvelussa ollessa on. Vanhempien kanssa välit olisivat tulehtuneemmat eikä olisi ketään, kuka patistaisi liikkeelle. Erinäisten ongelmien, kuten alkoholin ja rahallisten ongelmien, arveltiin kasautuvan helpommin itsekseen asuessa.

Tukiasumisen tärkeys

Haastattelussa asukkaat kertovat päässeensä elämässä eteenpäin ja asiat ovat tulleet hoidetuiksi sekä ovat alkaneet järjestyä. Tukiasuminen on antanut asukkaille itsenäisyyttä ja turvallisuutta. On joku ihminen kenen puoleen voi kääntyä ihan missä asiassa vaan. Stressin määrä vähenee, kun ei tarvitse kaikkea vastuuta kantaa yksin. Pelkästään tieto siitä, että on joku jolle puhua ja johon turvautua, riittää monille tuomaan turvallisuuden tunnetta ja mielenrauhaa.

Tukiasumisessa asuminen on lisännyt rohkeutta esimerkiksi lähteä liikkeelle ja tarttua asioihin. Elämän koetaan suuntaavan oikeaan suuntaan. Huonoista tavoista ollaan pääsemässä pois. Tukiasuminen on myös antanut monelle ystäviä, joko lisää tai ihan ensimmäisen. Asukkaat korostavatkin ystävien merkitystä tukiasumisessa.

” No kyllä ystävät on parasta, ainakin melkein...Jos on ystäviä, ni ei tarvii sitä tukekaan niin hirveesti, mistään ammatti ihmisiltä”. (vastaaja 6)

” Kavereita on tullu tänne. Kaikki ollaan hyviä ystäviä keskenämme ja tullaan hyvin toimeen. Paljon on tullu uusia kavereita ja tietysti sellanen turva siinä että Katri ja Jussi tukee...”. (vastaaja 9)

Raha- asiat ovat monen asukkaan kohdalla paremmin hallinnassa tukiasumisen myötä. Rahaa on opittu käyttämään, säästämään sekä tunnistamaan asioita, jotka johtavat velkaantumiskierteeseen. Joidenkin asukkaiden kohdalla sairaalajaksot ovat myös vähentyneet asuessa tukiasumisen piirissä.

Tukiasuminen koetaan tärkeäksi, koska on joku paikka missä olla. Ei ole aivan tyhjän päällä. Tukiasuminen on antanut alun asumiseen. Asukkaat kertovat, että ovat saaneet turvallisin mielin opetella itsenäisempään elämään. Tukea saadaan asumisohjaajista sekä muista asukkaista, joku vierellä, joka välittää.

”...Sit jos tulis semmonen, et alkais mennä vähän huonommin, että jäis vaan kotiin nukkumaan ja erakoitumaan ja masentelemaan, niin sitten joku huomais sen paljo helpommin ja silleen vois tehdä asialle jotain”. (vastaaja 1)

Muut muutokset ja kehittyminen asukkaissa

Asukkaat ovat huomanneet itsessään muutoksia asuessaan tukiasumisen projektin piirissä. Yksi asukkaista epäilee, että olisiko muutokset voineet tapahtua ilman tukiasumista. Itsenäistyminen ja varmuus nousivat monen asukkaan haastattelusta esille. Sosiaalisuus on myös lisääntynyt joidenkin asukkaiden kohdalla, kavereita on tullut lisää. Stressin koetaan myös vähentyneen, sillä tukiasumisessa saa keskittyä ihan vaan itseensä.

Muutoksia on tapahtunut ihan arkisissakin asioissa, kuten vuorokausirytmien kääntämisessä sekä stressaamisen vähentymisenä. Suurin osa asukkaista kokee, että heidän elämänhallintansa on voimistunut asuessaan tukiasumisen palvelussa. Asioista on opittu huolehtimaan ja varmuutta on tullut lisää, kun on huomannut pystyvänsä itsekin hoitamaan asioita. Asukkaat eivät koe tätä elämän jaksoa turhaksi.

” Elämänhallintani on voimistunut, kun on oppinut itsekin hoitelemaan käytännön asioita, esim. virastoissa asioimista. Sellaisista asioista on saanut lisää rohkeutta”. (vastaaja 8)

Projektin asumisohjaajien roolin merkityksestä

Asumisohjaajat ovat asukkaiden mielestä auttajia, sosiaalisuuteen kannustajia ja tärkeämpiä kuin asukkaat osaavat ajatellakaan. Projektin asumisohjaajien merkitys koetaan todella tärkeäksi, eihän ilman heitä olisi tukea saatavilla. Ilman ohjaajia ei olisi syntynyt yhdessäoloa ja yhteisöllisyyttä. Projektin asumisohjaajat toimivat kokoavana ja luovana voimana yhteisöllisyyttä rakentaessa. Asumisohjaajat antavat nuorelle turvallisen ja luetettavan aikuisen mallin, joka korvaa vanhemman roolia.

”Kylhän sen vois melkein sanoo, et ne korvaa melkein omat vanhemmat”. (Asukas 7)

8.1.5 Asukkaiden tulevaisuus

Haastattelussa kysyttiin kysymyksissä 27 ja 28 tulevaisuudesta. Tässä osiossa on aiheena asukkaiden haaveet ja tulevaisuuden suunnitelmat sekä niissä kannustaminen. Kannustamisesta kysyttiin haastattelun kysymyksessä 29.

Itsenäinen asuminen ja tulevaisuuden suunnitelmat

Neljä asukkaista kokee, että on valmis itsenäiseen asumiseen. Viisi ajattelee vielä tarvitsevana tukea, vaikka muutoksia onkin jo tapahtunut. He eivät kuitenkaan koe olevansa vielä valmiita asumaan täysin itsenäisesti.

Suurimmalla osalla asukkaista on tulevaisuutta varten jo suunnitelmia. Suunnitelmissa on mennä kouluun tai päästä työelämään. Eteenpäin mennään pienin askelin tavoitellen ihan arkisiakin toiveita.

”Perinteiset viis, mitkä on ollu pitkään, oman elämän hoito, oma kämppä, kissa, jonkinlainen seurusteluelämä, moottoripyörä, työpaikka tietty, keittäjä...seuraava virallinen on se koulu”. (vastaaja7)

”ainakin, et pääsisin jonnekin kivaan työpaikkaa... saisin kehittää siellä itteeni”. (Vastaaja 4)

Asukkaat kokevat projektin asumisohjaajien kannustavan heitä tulevaisuuden suunnittelussa. Yhdessä katsotaan mahdollisia koulu- tai työpaikkoja. Asukkaat kokevat saavansa tukea oman elämänsä suunnitteluun.

8.1.6 Yhteisöllisyys

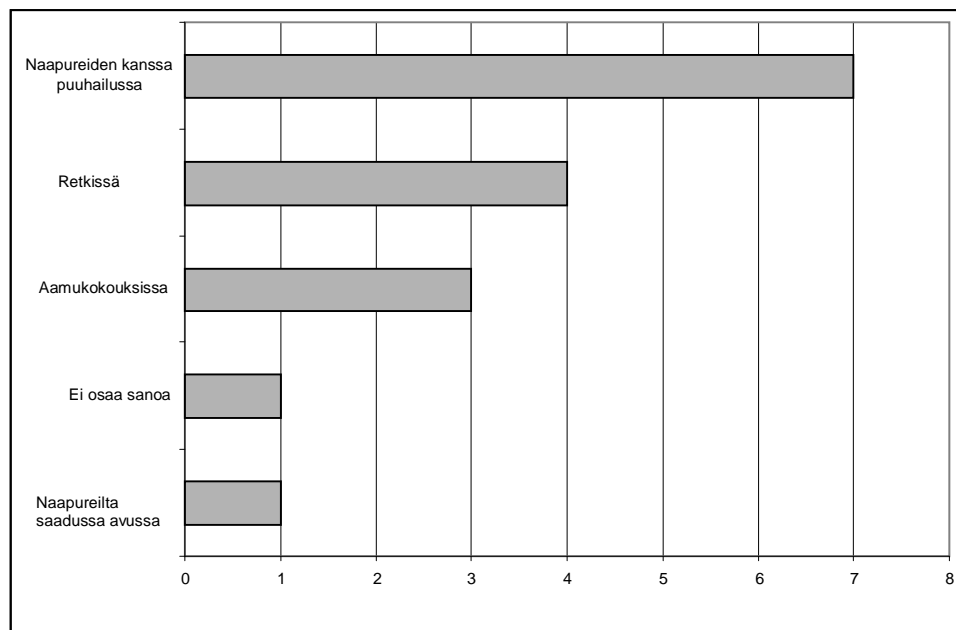
Kyselyn kysymyksissä numero 5 ja 6 aiheena oli yhteisöllisyys ja sen kehittäminen. Haastattelun kysymykset 22, 23 ja 24 avaavat lisää yhteisöllisyyden tärkeyttä. Haastattelussa kysyttiin muun muassa, että onko yhteistä tekemistä tarpeeksi ja mitä se voisi olla.

Tukiasumisen projektin yhteisöllisyyteen viisi asukkaista on tyytyväisiä. He kokevat yhteisöllisyyttä olevan riittävästi. Muiden asukkaiden kanssa puuhailtaan yhdessä, esimerkiksi pelien, aamupalojen ja yhteisten tapaamisten merkeissä, niin vapaa- ajalla kuin ohjaajien järjestämässä tapaamisissa. Yhteisöllisyys näkyy erityisesti keskiviikko aamuisin asukaskokouksen merkeissä, sekä myös yhteisinä grillaushetkinä ja mökkireissuilla. Neljä asukkaista on tyytymättömiä yhteisöllisyyteen ja toivoisivatkin sitä lisää. Lisää yhteistä tekemistä sekä paremmin toisiin tutustumista toivottiin.

” Mielestäni yhteisöllisyyttä tulisi vahvistaa sekä tuetunasumisen piirissä että yhteiskunnassa ylipäänsä. Tunne johonkin kuulumisesta vähentää yksinäisyyttä ja eristäytymistä...” (vastaaja 1)

Yhteiseksi tekemiseksi löytyi paljon ideoita, kuten erilaisten kerhojen järjestäminen kunkin mielenkiinnon mukaan. Toisille musiikkiharrastus, kun taas toisille elokuvien katselu, ovat yhteiseksi tekemiseksi toivottua. Tekemistä toivottiin lisää, mutta kuitenkin niin, että se ei ole liian sitovaa ja tiettyyn aikaan. Enemmänkin vapaamuotoisempaa kuin liian virallista. Yhteisöllisyyden vahvistaminen nähdään myös yhteiskunnallisena kehittämiskohteena. Asukas 1 mainitseekin, että on hyvä tietää, että kuuluu johonkin, on osa jotain ryhmää, tämä vähentää eristäytymistä ja yksinäisyyttä. Lisäksi yhteisöllisyys edistää sosiaalisten taitojen kehittymistä ja sosiaalisen verkoston vahvistumista.

TAULUKKO 2. Miten yhteisöllisyys näkyy?
(mainintoja) N=10

8.1.7 Kehittämistoiveita

Tässä osiossa käymme läpi erityisesti haastattelun kysymyksiä 14, 30 ja 31. Kyselyn kysymyksistä puolestaan tarkastellaan numeroita 11, 12 ja 13. Näissä kysymyksissä aiheina olivat muun muassa toivomukset, vaikutusmahdollisuudet, kehittämisideat ja ruusut ja risut tukiasumisen projektille.

Asukkaat kokevat pääsevänsä vaikuttamaan projektiin. Heidän ajatuksiaan kuunnellaan ja ideoita kysellään sekä toiveet otetaan huomioon rahan sallimissa rajoissa. Kehittämisideoita kysyttäessä, suurin osa ei osannut nostaa mitään tiettyä esille. Osalle asukkaista ei ole tullut mieleen mitään kehitettävää sen takia, että kaikki on juuri nyt hyvin. Asukkaat ovat siis enimmäkseen tyytyväisiä kaikkeen tukiasumisessa. Risuja asukkaat antavat myöhästyneistä, venyneistä suunnitelmista tukiasumisessa ja osa asukkaista kaipaa enemmän omaa rauhaa.

Päällimmäisiksi asioiksi nousi kuitenkin yhteisen tekemisen kehittäminen ja lisääminen. Kehittämistä kaivataan hyvinkin yksinkertaisissa asioissa. Yhteiseksi tekemiseksi ehdotetaan muun muassa munkin paistoa. Osa asukkaista mainitsee yhteisen tekemisen vähyyden haastattelun useammassakin kohdassa. Yhteisöllisyyden tunnetta toivottiin lisää, myös lisää yhteisiä tiloja ehdotettiin esimerkiksi musiikin harrastamista varten.

Työntekijöiden määrän lisääminen sekä heidän kiinni saaminen myös viikonloppuisin oli yksi eniten esille nousseista asioista. Osa asukkaista mainitsee kaipaavansa enemmän tasa-arvoisempaa kohtelua ja lisäksi asukkaat toivovat lisää yksilöllistä huomiointia ja yksilökäyntejä. Osa asukkaista kertoo toivovansa lisää patistamista esimerkiksi siksi, että tulisi siivottua useammin. Vastaavanlaisen tukiasumisen palvelun jatkoa ja lisäämistä toivottiin myös.

” Eipä siinä muuta kuin, että toivottavasti tuettuasukminen jatkuu. jopa silloin kun ei sitä itse enää tarvitse, sillä monet nuoret juuri tätä tarvitsevat”. (Vastaaja 7)

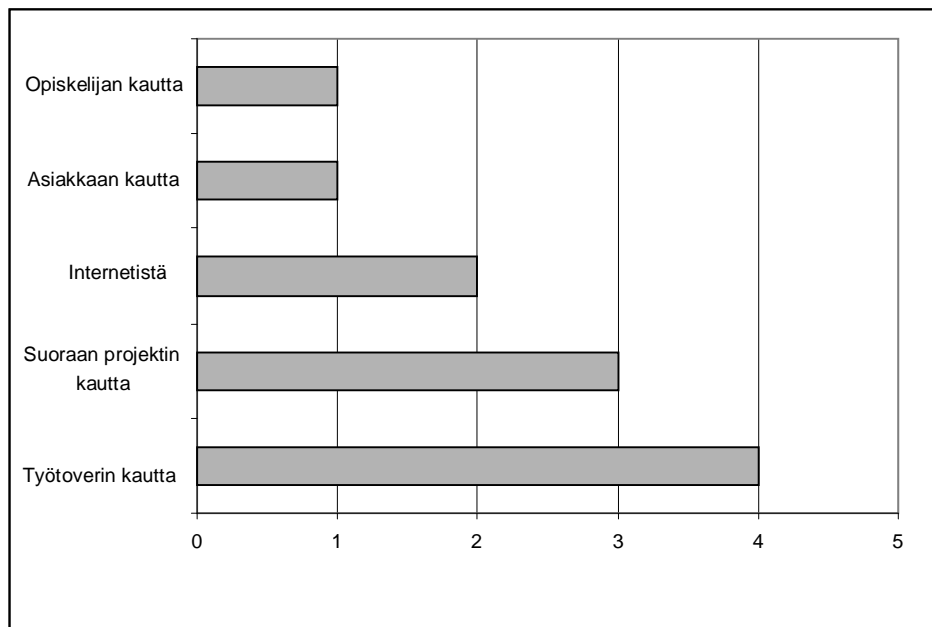
8.2 Yhteistyötaho kyselyjen vastaukset

8.2.1 Tiedon saanti projektista

Yhteistyötahoilta haluttiin selvittää, heidän tietämystään tukiasumisen projektista sekä tiedon saatavuudesta. Näitä tietoja kysyttiin yhteistyötaho-kyselyn kysymyksissä: 1 ja 3.

Tieto projektista

Työkavereilta tietoa projektista oli saanut enemmistö, 6/ 8. Oman asiakkaansa kautta tietoa oli saanut yksi yhteistyötaho ja vain yksi tahoista oli saanut tietoa itse vieraillessaan Häkkisissä. Kaksi yhteistyötahoa, jotka olivat työkavereiltaan kuulleet projektista, oli käyttänyt internetiä lisätiedon lähteenä. Yksi työntekijöistä ei ollut tietoinen, että kyseessä on projekti, vaan luuli tuettua asumista pysyväksi toiminnaksi. Vastaajista yksi ainoastaan oli saanut tiedon projektista, suoraan projektin ohjaajilta. Muille vastaajille tieto oli tullut jonkun muun tahon kautta.

TAULUKKO 3. Mistä yhteistyötahot ovat saaneet tietoa projektista?
(mainintoja) N=8

Tiedon saatavuus

Viiden vastaajan mielestä tietoa projektista on riittävästi saatavilla. Vastaaajista kaksi (B ja D) ovat tyytyväisiä tiedonsaantiin, sillä tuntevat ohjaajat hyvin tiiviin yhteistyön takia, joten tiedon saanti on näin helppoa ja luontevaa. Vastaaaja C kokee myös tiedon riittäväksi, koska projektin asumisohjaajat saadaan helposti puhelimella kiinni, mikäli kysyttävää ilmenee. Vastaaaja H on tyytyväinen olemassa olevaan tietoon, mutta toivoisi kuitenkin internetsivuille laajempaa esittelyä, jotta asunnon hakijat voisivat olla itse suoraan yhteydessä projektiin. Vastaaaja G on tyytyväinen, koska ei tarvitse enempää tietoa työnsä puolesta.

Kolme vastaajista ei ole tyytyväisiä tiedon saatavuuteen. He toivovat internetsivuille enemmän tietoa itse projektin toiminnasta. Vastaaaja E kaipaisi konkreettisempaa tietoa, jotta asiakkaiden ohjaaminen palveluun lisääntyisi. Vastaaaja F on itse tietoinen projektista, mutta on tavannut muita, jotka eivät ole kuulleetkaan projektista.

8.2.2 Yhteistyötahojen arviointia tuetunasumisen palvelusta

Tässä osioissa halusimme saada selville yhteistyötahojen näkemyksen projektin tarpeesta sekä sen roolista asukkaille. Kysymykset 4, 5, ja 7 vastaavat näihin kysymyksiin.

Projektin tarve

Jokainen vastaaja oli samaa mieltä siitä, että tukiasumisen projektilla on tarvetta. Vastaaajat nostavat esille monen nuoren yksinäisyyden, käytännön asioiden hoitamisen vaikeuden ja siinä tarvittavan avun. Yhteistyötahojen mielestä juuri näihin asioihin projekti pystyy vastaamaan.

” ... nuorten aikuisten yksinäisyys niin sanotussa pesästä tippumis- syndrooman hoitoon projekti on juuri sopiva kohdennettu lääke...” (vastaaaja C)

Yksin muuttavien mielenterveyskuntoutujien tuen tarve arkisissa asioissa nousee myös tärkeäksi huomioksi. Pystyäkseen pärjäämään itsenäisesti tarvitaan ”perään katsojaa”.

”kuntoutuminen vaatii aikaa ja nuoren voimavarat huomioonottavaa tukea ja juuri tukiasumisen projekti pystyy tarjoamaan tällaista tukea, kuitenkin velvoittamalla asukkaan sitoutumaan kuntoutumiseensa.” (vastaaja D)

Tulevaisuuden tarpeesta vastaajat ovat myös yhtämieltä. Tukiasumista todella tarvitaan ja tarve tulee entisestään lisääntymään. Erityisesti sairaalapaikkojen vähentyessä, nuorten syrjäytymisen lisääntyessä sekä ongelmien moninaistuessa, nuorten aikuisten keskuudessa tukiasumisen tarve tulee kasvamaan.

Tukiasumisen rooli

Yhteistyötahot näkevät tukiasumisen yksikön roolin asukkaan tilanteessa tärkeänä. Suurin rooli koetaan olevan projektin asumisohjaajilla, jonka totesi kuusi vastaajista. Projektin asumisohjaajat korvaavat puuttuvia tai kykenemättömiä vanhempia ja antavat esimerkin toimivasta vanhemmasta. He myös toimivat luotettavana aikuisena ja rinnalla kulkijana. Asumisohjaajat eli asukkaiden omat työntekijät tukevat ja ohjaavat elämän eri tilanteissa sekä ”potkivat eteenpäin”, tavoitteena itsenäisempi nuori. Vastaaja C kuvaa: *”Tukiasumisen yksikön rooli mielestäni henkilöityy suurelta osin asukkaan omaan työntekijään.”* Kahden vastaajan vastauksesta nousi esiin rooli vertaistuen ja yhteisöllisyyden antajana.

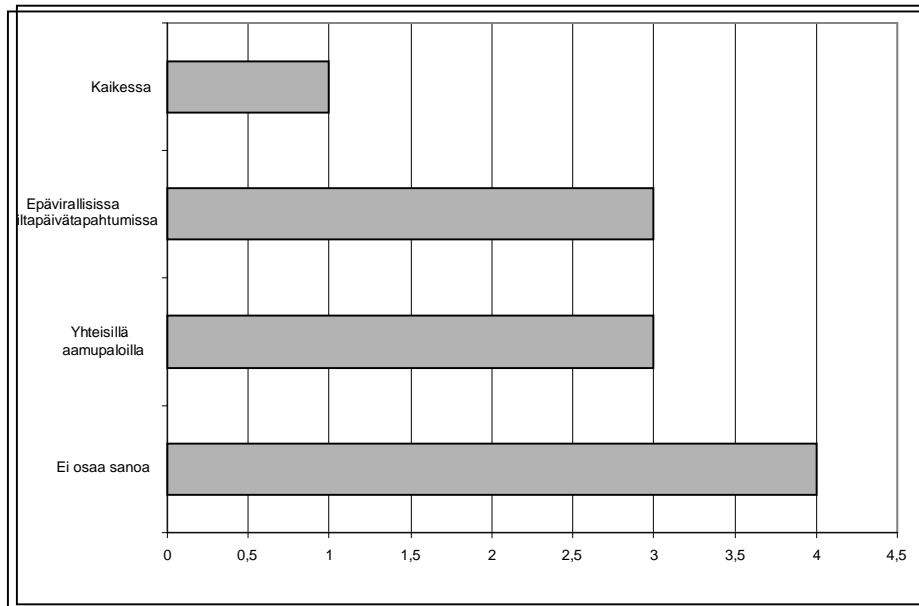
8.2.3 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyyttä tarkasteltaessa kävimme läpi kysymykset 5, 16, 17 ja 18, joissa esiteltiin yhteistyötahojen näkemyksiä yhteisöllisyyden näkymisestä projektissa sekä sen tärkeyttä. Lisäksi käsittelemme yhteisöllisyyden riittävyyttä ja yhteisöllisyyden kehittämisideoita.

Yhteisöllisyyden näkyminen

Kolmella vastaajista ei ollut näkemystä siitä, miten yhteisöllisyys näkyy tukiasumisen projektissa, vähäisen kokemuksen takia. Yksi vastaajista kertoo, että puitteet ovat hyvät, mutta ei osaa sanoa tarkemmin yhteisöllisyyden näkymisestä. Kolme yhteistyötahoista nostaa yhteiset aamupalat ja muut tapaamiset näkyviksi merkeiksi yhteisöllisyydestä. Yhteiset tapaamiset ovat asukkailla odotettuja hetkiä vastaajien mielestä. Yksi näistä kolmesta vastaajasta kuitenkin kokee yhteisiä tapaamisia olevan

vain harvakseltaan. Eräs vastaajista kertoo yhteisöllisyyden näkyvän erityisesti asukkaiden sosiaalisten taitojen kehittämisessä.

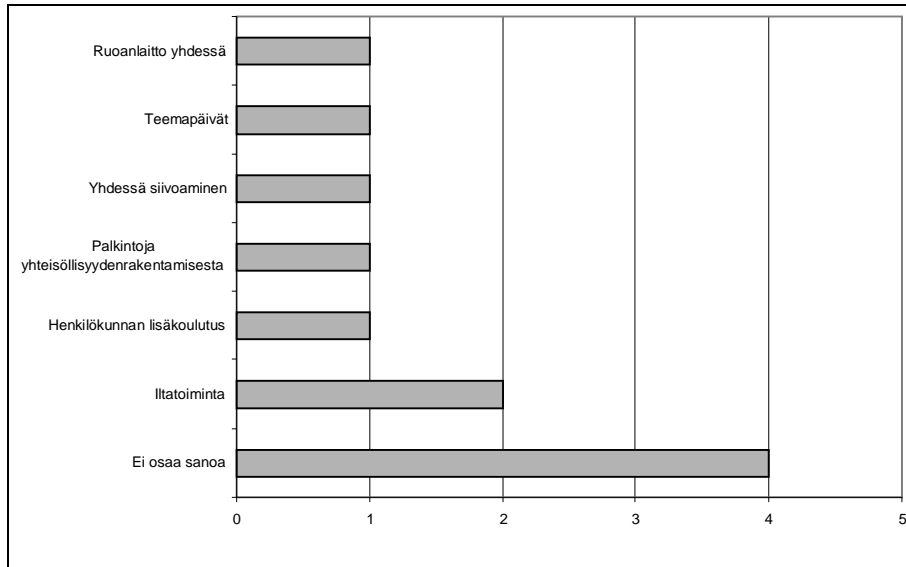
TAULUKKO 4. Kuinka yhteisöllisyys näkyy tukiasumisen yksikössä? (mainintoja) N=8

Yhteisöllisyyden riittävyys ja sen kehittäminen

Yhteisöllisyyden riittävydestä, tukiasumisen projektissa, viisi kymmenestä vastaajasta ei osaa sanoa, onko yhteisöllisyyttä riittävästi. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että yhteisöllisyyttä on riittävästi. Kahden vastaajan mielestä yhteisöllisyyttä ei ole riittävästi. Heidän mielestä tarvittaisiin lisää tukea yhteisöllisyyteen kannustamisessa erityisesti luomalla siihen mahdollisuuksia. Viikonlopuiksi, lomille ja iltoihin toivottiin panostusta yhteisöllisyyden parantamiseksi.

”... mahdollisesti jonkinlainen yhteinen iltatoiminta voisi olla aina viikoittaista. Esim. liikunta, ruokailu, pelejä, pihatalkoita ja jonkinlaisia retkiä, vaikka elokuviin tai uimahalliin”. (vastaaja C)

Muita yhteisöllisyyden kehittämisideoita olivat muun muassa henkilökunnan yhteiskoulutus. Lisäksi voitaisiin palkita niitä asukkaita, jotka ovat toimineet yhteisöllisyyden rakentajina. Yhteisöllisyyden kehittämiseen on kuitenkin jo olemassa erittäin hyvät puitteet.

TAULUKKO 5. Esimerkkejä kuinka yhteisöllisyyttä voitaisiin kehittää (mainintoja) N=8

Yhteisöllisyyden tärkeys

Yhteistyötahot arvioivat yhteisöllisyyttä kouluarvosanoin. Yhteisöllisyys koettiin tärkeäksi, keskiarvoksi saatiin kuuden vastaajan kesken 9,2. Vastaja H kuvaa tärkeyttä: ” ... *juuri yksinäisyys ja yhteisöllisyyden puuttuminen syrjäyttää*”.

Arvosanan kymmenen antoi neljä vastaajista ja kaksi vastaajista antoi arvosanan kahdeksan. Kaksi vastaajista ei ollut vastannut kysymykseen.

Yhteisöllisyyden merkitys koettiin tärkeäksi yksinäisyyden sekä johonkin kuulumisen vuoksi. Koettiin, että tukiasuminen on hyvä paikka harjoitella sosiaalisuutta ja jopa löytää ystäviä. Yhteisöllisyyden koetaan lisäävän turvallisuuden tunnetta asukkaissa.

”...*tukiasuminen korvaa omalla tavallaan perheyhteisöä... on edes joku yhteisö, jossa asukas tunnetaan ja jonka toimintaan hän voi mennä mukaan muuten kuin potilaana!*”. (vastaja H)

8.2.4 Yhteistyötahojen näkemys projektin asukkaista

Selvitimme yhteistyötahojen ajatuksia projektin asukkaista. Kysymykset 2, 8, 9, 10, 11, 12, 13 ja 14 käsittelevät yhteistyötahojen näkemystä asukkaiden tilanteesta sekä muutoksista heidän asuessaan tukiasumisen palvelussa. Kysymyksissä etsitään vastausta siihen millaisille asiakasryhmille projekti kannattaa suunnata.

Tilanteet, joissa yhteistyötahot ovat ohjanneet asiakkaita tukiasumisen piiriin

Yhteistyötahot ovat ohjanneet monenlaisissa tilanteissa asiakkaita tukiasumisen piiriin. Asiakas on ohjattu projektin piiriin kun on nähty tai koettu, että asiakas ei pärjää yksinään asuessaan. Vaikeuksia on havaittu arjesta selviämisessä. Vastaja C kertoo esimerkiksi kaupassa käynnit, siivouksen ja muiden kotiaskareiden aiheuttavan ongelmia.

Kolmesta eri vastauksesta nousee esille yhdeksi ohjausperusteeksi sosiaalisten kontaktien puute sekä yksinäisyys. Tukiasumisen tarve näkyy myös itsenäistyvissä nuorissa, toteaa kaksi kyselyyn vastanneista. Yksi vastaajista ei työnsä puolesta ohjaa ollenkaan asiakkaita tukiasumisen projektiin.

Palvelun kohderyhmä

Enemmistö, 6/8, tuli siihen tulokseen, että projekti toimii mielenterveyskuntoutujille. Mielenterveyskuntoutujat tarvitsevat tukea itseluottamuksensa kokoamiseen ja arjen asioiden hoitoon. Tuloksista nousi esiin, että ylipäänsä kaikki syrjäytymisvaarassa olevat nuoret kaipaavat tukiasumista.

Esimerkiksi yksinäiset, taloudellisesta ”uusavuttomuudesta” kärsivät, riippuvuuksista kärsivät sekä juuri kotoa muuttaneet nuoret aikuiset, joilla ei ole kodinhoitotaitoja hyötyisivät tukiasumisesta. Ylipäänsä projekti toimisi yhteistyötahojen mukaan, kaikille erityisryhmille, joilla on vielä kyky ottaa apua vastaan. Päihdeongelmaisten nuorten tuetunasumisen tarvetta korostettiin myös nuorten lisääntyvän ongelmakäytön myötä.

Yhteistyötahojen arvioidessa millä asiakasryhmillä tarve olisi suurin, nousee esiin selkeämmin ”tavalliset” nuoret aikuiset, jotka ovat aloittamassa itsenäistymistään. Näillä ”tavallisilla” nuorilla painotettiin puutteellisia tukiverkostoja ja yksinäisyyttä.

”...itsenäistymisen prosessissa tukea voi tarvita tavallinen nuori, jonka oma tukiverkosto on hatara tai kyvytön antamaan tukea ja apua”. (vastaaja C)

Yhteistyötahojen havaitsemia muutoksia asukkaissa

Yhteistyötahoilla on varsin vähän kokemuksia tukiasumisen tuomista muutoksista asiakkaidensa muutettua tukiasumisen projektin piiriin. Viidellä vastaajalla ei ole minkäänlaista tuntumaa asukkaissa mahdollisesti tapahtuneisiin muutoksiin. Kolme vastaajaa oli huomannut asukkaissa muutoksia. Eräs vastaajista kertoi, että hänen asiakkaansa sosiaalinen elämä oli lisääntynyt sekä luottamus siihen, että ihmisiltä voi saada apua ja huolenpitoa. Toinen vastaajista taas oli huomannut asiakkaansa turvallisuuden tunteen lisääntyneen hänen asuessaan tukiasumisen palvelussa. Kolmas vastaaja, jolla oli kokemusta tukiasumisen tuomista muutoksista, kertoi asiakkaidensa itseluottamuksen kohentuneen heidän huomatessaan pärjäävänsä itsenäisemmin.

Tukiasumispalvelun vastaavuus asukkaiden tarpeisiin

Vastaajista 4/8 ei osaa sanoa vastaavatko tukiasumisen palvelut asukkaiden tarpeita. Perusteluina tuotiin esiin, etteivät he tunne riittävästi palveluita. Eräs vastaaja perusteli: *” en ole saanut raporttia asukaskyselyistä tai projektilaisilta”.* (Vastaaja E) Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että palvelut vastaavat joidenkin asukkaiden osalta tarpeisiin. Kolmen yhteistyötahon mukaan palvelu vastaa asukkaiden tarpeisiin ja syiksi kerrottiin projektin tavoitteellisuus, palveluiden yksilöllinen suunnittelu ja joustavuus.

Asukkaiden elämänhallinta ja syrjäytymisen ehkäisy, yhteistyötahojen näkökulmasta

Kysyimme yhteistyötahoilta arviota tukiasumispalvelun vaikuttavuudesta asukkaiden syrjäytymisen ehkäisyyn kouluasteikolla 4- 10. Kahdella vastaajalla ei ollut kokemusta, joten jätimme heidät pois keskiarvolaskelmasta. Keskiarvoksi saatiin kuuden vastaajan kesken 7,9. Pääosin yhteistyötahot uskovat tukiasumisen vaikuttavan asukkaiden syrjäytymisen ehkäisyyn.

”Silloin kun joku välittää, itekin alkaa välittää elämästään”. (vastaaja H)

Osa yhteistyötahosta arvioi nuoren pysyvän paremmin koulutuksen, eri palveluiden ja tuen piirissä asuessaan tukiasumisen yksiköissä. Pienellä tuuppimisella koetaan olevan hyötyä palveluiden piirissä pysymiselle. Yksi vastaajista nostaa yhteisöllisyyden esiin syrjäytymisen ehkäisyssä. Hänen mielestään yhteisistä puuhasteluista muodostuu yhteisöllisyys, joka kantaa arjessa ja ehkäisee syrjäytymistä.

Viidellä vastaajista ei ole kokemusta asukkaiden elämänhallinnan parantumisesta, koska he eivät ole saaneet asiasta palautetta. Kolmen yhteistyötahon mielestä elämänhallinnan lisääntyminen on näkynyt asukkaissa. Kaksi heistä mainitsee asukkaan asunnon tärkeyden ja sen kunnossa pidon, joka kertoo elämänhallinnan lisääntymisestä. Elämänhallinnan lisääntymisen koetaan myös näkyvän sairaala jaksojen vähenemisenä.

” Kyllä, koska ovat pysyneet poissa sairaalasta”. (Vastaaja F)

8.2.5 Yhteistyötahojen ajatuksia yhteistyöstä projektin kanssa

Tässä osiossa käsittelemme kysymyksiä 19, 20 ja 21. Niissä aiheina ovat yhteistyön riittävyys ja yhteistyön kehittäminen sekä yhteistyön vaikutus yhteistyötahojen työskentelyyn. Lisäksi huomioimme kyselyn kysymystä numero kuusi toimivuuden osalta.

Yhteistyön toimivuus

Tukiasumisen projektiin ollaan kaiken kaikkiaan tyytyväisiä. Kuusi vastaajista on ollut tyytyväisiä. Yhden vastaajan mielestä tuki on ollut sopivaa, ei liian asukkaan puolesta tehtyä. Kolmen vastaajan mielestä yhteistyö yhteisten asiakkaiden kohdalla on toiminut helposti ja joustavasti. Yhteistyö toimii helposti ja sujuvasti, koska projektin asumisohjaajat saa helposti puhelimella kiinni. Kahdella vastaajista on myös pelkkää hyvää sanottavaa yhteistyöstä. Vastaajista kahdella ei ole kokemuksia, joten eivät osaa vastata.

Yhteistyön vaikutus, yhteistyötahon omaan työskentelyyn

Yhteistyötahoilta kysyttiin kuinka yhteistyö tukiasumisen projektin kanssa on vaikuttanut heidän omaan työhönsä. Kuusi vastaajista kertoo, että yhteistyö on helpottanut heidän omaa työtään.

” Kyllä. Helpottanut omaa työtaakkaa... Mahdollisuus jakaa nuoreen liittyviä asioita ja käytännön arkipäivään liittyviä tehtäviä”. (Vastaja C)

Edellä mainittu vastaus kuvaa hyvin kaikkien vastaajien kantaa yhteistyöstä tukiasumisen projektin kanssa. Vastaja H kertoo myös yhteistyön tuovan esille hyvin tällaisen tukiasumispalvelun tarvetta. Yksi yhteistyötahoista ei tiedä onko yhteistyö vaikuttanut omaan työskentelyyn ja yksi ei vastannut kysymykseen.

Yhteistyön riittävyys

Yhteistyötahoista viisi oli sitä mieltä, että yhteistyötä on riittävästi. Vastaja C kertoo yhteistyön olevan mutkatonta. D puolestaan kertoo yhteistyön olevan tarpeenmukaista. F, G ja H puolestaan kokevat yhteistyön olevan riittävää heidän omiin tarpeisiinsa. Kolme yhteistyötahoista koki yhteistyön olevan riittämätöntä. Kaikilla kolmella (A, B ja E) tyytymättömällä oli perusteluna, ettei tietoa projektista ole tarpeeksi saatavilla.

Yhteistyön kehittäminen

Yhteistyön kehittämisideoiksi ehdotettiin enemmän toiminnasta informointia ja lisää yhteistapaamisia. Lisäksi yhteistyön parantamiseksi ehdotettiin tutustumiskäyntejä. Yksi vastaajista kertoi toiveekseen yhteisen asiakkaan tarpeista lähtevää työskentelyä, sillä kullakin asiakkaalla tarpeet ovat niin yksilöllisiä. Kaksi vastaajista on tyytyväisiä tämän hetkiseen yhteistyöhön.

” ...Liiallinen informointikin saattaa täyttää asunnot liiaksi eikä tarpeisiin voida vastata riittävän nopeasti. Yhteistyö on vastavuoroista ja molempien aktiivisuudesta kiinni”. (vastaja D)

8.2.6 Kehittäminen ja toimivat työmuodot

Kysymyksestä 22 tulevat esille toimivat työmuodot. Kehittämishaasteet nousevat esille kysymysten 23 ja 24 vastauksista. Lisäksi käsittelemme kyselyn kysymystä numero kuusi toimimattomuuden osalta.

Toimivat työmuodot

Viiden mielestä yhteiset tapaamiset ja palaverit ovat olleet toimivia työmuotoja. Toimiviksi työmuodoiksi yhteistyötahot kertovat myös yhteisötapaamiset, työntekijän tuen, verkostotyön ja ammatillisen tukihenkilötoiminnan. Kolme vastaajista ei osannut sanoa mitään.

Kehittäminen

Yhteistyötahot toivoisivat tukiasumiselta lisää yhteisöllisyyttä ja ulospäin suuntautuvaa toimintaa niin, ettei yksilötyö kuitenkaan vähenisi. Lisäksi toivottaisiin lisää tukiasuntoja erikuntoisille asukkaille ja tiedottamista projektista. Toivotaan myös palvelun piirissä olevien kokemusten kirjaamista sekä mikäli asumisneuvojapalvelu käynnistetään uudestaan Jyväskylässä, niin sitten yhteistyötarpeen selvitystä mahdollisesta yhteistyöstä.

Eräs yhteistyötahoista toivoisi joidenkin nuorten kohdalle jonkinlaista välimuotoa palveluasumiselle. Tämä olisi niille, jotka tarvitsevat paljon tukea, mutta eivät ole kuitenkaan kovin huonossa kunnossa.

Kehittämiseen yhteistyötahoista neljä ei vastannut mitään. Vastanneiden (4/8) tahojen vastauksista nousi esiin yhteistyön kehittäminen eri toimijoiden välillä, palvelun piirissä olevia kuunnellen.

”Lisää palveluita, etenkin tuettua asumista, jossa joustavasti otettaisiin myös ihmisen elämäkokonaisuus huomioon ja tehdään yhteistyötä viranomaisten ja hoitotahojen kanssa”. (Vastaaja A)

”riittävän napakasti akuutit tarpeet kartoitettava ja ohjattava asukas hänen tarvitsemiensa palveluiden piiriin; tällä hetkellä voi olla joidenkin kohdalla, että vastaanottoaikoja on sinne ja tänne, mutta kukaan ei ota

akuutteja asioita hoidettavakseen (esim. raha- asioiden hoidon luuli jossain tapauksessa... hoituvan sillä, että on edunvalvoja... mielestäni edunvalvoja ei riitä, vaan myös eurojen käyttöä on opeteltava... ”.
(vastaaja H)

Muita kehittämisideoita ovat asuntojen lisääminen kaikille nuorille ja erityisryhmille sekä asukkaiden yksilöllisempi huomioiminen. Vastauksissa korostui yhteistyön kehittämisen tarve ja projektista tiedottamisen tärkeys.

8.3 Projektin asumisohjaajien kyselyjen vastaukset

8.3.1 Projektin asumisohjaajien näkemys roolistaan sekä omasta työstään

Tässä kappaleessa halusimme tuoda esille projektin ohjaajien itsearvioinnin kautta heidän roolejaan, vahvuuksiaan ja niiden kehittämistä. Näihin vastauksia saatiin kysymyksistä 2,18,19,20, 21 ja 22.

Projektin asumisohjaajat näkevät roolinsa tukiasumisen yksikössä tasavertaisina ohjaajina toisiinsa nähden. Kahden ohjaajan välillä on melko selkeä työnjako. Toisen vastatessa enemmän toimistotöistä, toisella on enemmän omia asukkaita. Molempien koulutus sekä työkokemus selkeyttävät myös työparin rooleja työssä. Työilmapiiri projektissa koetaan hyväksi ja kannustavaksi. Asumisohjaajat saavat kiitosta asukkailta ja työkavereita. Vastaaja 2 kokee, ettei kuitenkaan saa riittävästi kiitosta työstään.

Vaikuttamismahdollisuudet ovat ohjaajien mielestä heidän työssään hyvät. Molemmilla projektin ohjaajilla on omat vahvuutensa, mitä voi käyttää työssään. Kehittämishaasteita omassa työssä löytyy molemmilta niin lisäperehtymisenä mielenterveydellisiin ongelmiin kuin asumisneuvonnan hallitsemiseen.

8.3.2 Projektin ohjaajien näkemys asukkaista projektin piirissä

Tässä osioissa olemme käsitelleet kysymykset 3, 4, 5 ja 6, joissa käsitellään asukkaiden tuen tarvetta, itsenäistymistä ja elämänhallintaa. Lisäksi tuomme esille asumisohjaajien huomaamia muutoksia asukkaissa.

Tuen tarve

Projektin asumisohjaajien näkökulmasta asukkaat tarvitsevat selkeää sekä suunnitelmallista tukea ja ohjausta, huomioiden kunkin yksilölliset tarpeet. Tuen ja ohjauksen tarpeiksi nousevat arkisten asioiden hoito, neuvojen anto konkreettisella tasolla, tulevaisuus, sosiaalisuuteen tukeminen sekä niin ilojen kuin surujenkin kuuntelu.

Itsenäistyminen ja elämänhallinta

Asukkaiden itsenäistymiseen ja arjen hallinnan suotuisaan kehitykseen on projektin asumisohjaajien mielestä vaikuttanut heidän helposti lähestyttävyyks ja moniammatillinen verkostotyö. Yhteisesti sovitusta tavoitteista kiinni pitäminen ja niiden tarkastaminen väliajoin, auttaa asukkaan itsenäistymisprosessissa ja arjen hallinnan opettelussa.

Yhteisöllisyydellä ja ylipäänsä yhdessä tekemisellä koetaan myös olevan suotuisaa vaikutusta asukkaiden itsenäistymisessä sekä arjen hallinnan parantumisessa. Eräänlaisella suunnitelmallisuudella ja asukkaan kokonaisvaltaisella huomioimisella on nähtävästi vaikutusta itsenäistymiseen ja oman elämän hallintaan.

Asukkaiden elämänhallinnan parantumiseen liittyvässä kysymyksessä molemmat asumisohjaajat ovat samaa mieltä huomattavista muutoksista elämänhallintaa tarkasteltaessa. Asukkaat pystyvät ottamaan vastuuta omista tavoitteistaan sekä yhteisistä asioista ja heillä on halu pyrkiä niitä kohti. Omaan elämään halutaan vaikuttaa ja ajatukset ovat jo tulevaisuudessa.

Konkreettisella tasolla muutokset näkyvät arkisten omien asioiden hoitamisessa ja oikean päivärytmin löytymisessä. On kuitenkin huomioitava kunkin asukkaan yksilölliset tavoitteet. Jokaisella asukkaalla on erilainen kyky suunnistaa tavoitteita kohti.

Tukiasumisen asumisohjaajien havainnot asukkaiden muutoksista, heidän siirryttyä tukiasumisen piiriin, ovat selkeitä ja muutoksia on nähtävästi tapahtunut. Arjen hallinta on lisääntynyt ja sosiaaliset taidot ovat kehittyneet. Asukkaiden kasvanut rohkeus ja taito tarttua asioihin ovat lisääntyneet.

” Vastuunottamista omista asioistaan, joko näkyy oma-aloitteisuutena asioitten miettimisenä tai konkreettisine käytännön asioiden hoitamisena. Sosiaaliset taidot kehittyneet; ystävyysuhteita on syntynyt asukkaiden välille, toisten huomioon ottamisena asukaspalavereissa tai mökkireissuilla.

Viranomaisasioinnissa harjaantuminen-> asukkaat ovat oppineet esim. asumis –ja toimeentulotukien hakemiskäytännöt ja suurin osa heistä on alkanut hoitamaan itse tukien hakemisen”. (Vastaaaja OH1.)

8.3.3 Projektin arviointia asukkaan näkökulmasta

Olemme käsitelleet tässä osiossa projektin tärkeyttä ja tarvetta. Nostamme esille myös kysymykset, joissa käsitellään asukkaiden tarpeita sekä syrjäytymisen ehkäisyä. Näihin vastaukset saatiin kysymyksistä 7, 10, 11, 12 ja 13.

Projektin tärkeys ja kasvava tarve

Projektin asumisohjaajien mielestä, projektin tärkeys näkyy nuorten aikuisten kasvavana tuentarpeena, joka on ilmennyt viime vuosina. Asumisohjaajat toteavat, että tukiasumisen tarve kasvaa koko ajan tasaisesti, eikä ole tarpeeksi olemassa olevia palveluita tällaiselle kohderyhmälle. Vastaaaja OH2 kokeekin, että heidän asukkaansa kuuluisivat väliinpuotoajien joukkoon ilman heidän tuottamaansa palvelua. Vastaaaja OH1 mielestä myös yhteisöllisyyden merkitys yksinäisyyteen on suuri.

Tukiasuminen antaa kaikenlaisen tuen samasta paikasta. Näin vältetään ” luukulta luukulle” juokseminen. Asumisohjaajien näkemys on, että tukiasumisen palvelut vastaavat asukkaiden tarpeita melko hyvin. Näkyviä tuloksia on saatu aikaiseksi asukkaiden elämänhallintaan, mutta henkilökunnan lisäämisellä saataisiin aikaiseksi asukaslähtöisempi työote.

Vaikuttavuus syrjäytymisen ehkäisyyn

Asumisohjaajilta saatiin keskiarvoksi 8,5, kysyttäessä projektin vaikuttavuudesta asukkaiden syrjäytymisen ehkäisyyn, asteikolla 4- 10. Asukkaiden yksinäisyyden nähtiin lisäävän syrjäytymisen uhkaa. Projektin tarkoituksena onkin tukea nuorta hoitamaan omia asioitaan sekä tutustumaan toisiin asukkaisiin ja samalla vahvistaa sosiaalisia taitoja. Asukkaiden itsetunnon tukeminen edesauttaa syrjäytymisen ehkäisyssä sekä sosiaaliset suhteet tukevat asukkaiden kuntoutumista. Vastaaja OH2 muistuttaa kuitenkin asukkaan omasta motivoituneesta sitoutumisesta toimintaan ja sen vaikutuksesta syrjäytymisen ehkäisyyn.

8.3.4 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys osiossa käymme läpi kysymykset joissa tulee esille yhteisöllisyyden tärkeys asukkaan kannalta ja miten sitä tulisi kehittää. Näihin saatiin vastaukset kysymyksistä 14 ja 15.

Yhteisöllisyyden tärkeys sekä yhteisöllisyyden kehittäminen

Yhteisöllisyyden merkitys koetaan yhdeksi tärkeimmistä asioista asukkaan kannalta. Kouluasteikolla, 4- 10, keskiarvoksi asumisohjaajilta saatiin 9. Yhteisöllisyyden merkitys on kiistaton: kukaan ei halua olla yksin eikä kenenkään pitäisi ollakaan. Yhteisöllisyys kasvattaa sosiaalisia taitoja ja vertaistuki vähentää syrjäytymisriskiä. Yhteisöllisyyttä voitaisiin asumisohjaajien mielestä kehittää lisäämällä suunnitelmallista ryhmätoimintaa, tarjoamalla vastuutehtäviä sekä antamalla asukkaille enemmän vaikuttamismahdollisuuksia yhteisiin tekemisiin.

8.3.5 Yhteistyö

Kysymyksissä 16 ja 17 on käsitelty yhteistyötä projektin yhteistyötahojen kanssa ja tulisiko sitä kehittää jotenkin.

Projektin ohjaajat eivät ole tyytyväisiä yhteistyöhön eri tahojen kanssa. Yhteistyöhön toivottaisiin selkeämpää toimintamallia. Yhteistyöverkostoista voitaisiin myös perustaa niin sanottu työryhmä, joka kokoontuisi yhdessä arvioimaan ja kehittämään toimintaa. Mikäli projekti saa jatkoa, niin tullaan kehittämään työryhmä, jonka tarkoituksena on selkiyttää yhteistyötä.

8.3.6 Projektin asumisohjaajien kehitys ehdotuksia

Kehittämiskohdassa avataan kysymyksiä 8 ja 9, joista tulee esille asumisohjaajien näkemys projektin kehittämisestä ja siitä mikä jo projektissa toimii.

Toimivuus

Kaiken kaikkiaan asumisohjaajat kokevat, että projekti toimii hyvin. Kehitettävää kuitenkin vielä löytyy. Puitteet projektilla ovat hyvät; asunnot, sijainti, harrastetilat ja melko hyvät suhteet asukkaiden verkostoihin.

Kehittäminen

Kehittämiskohteita asukkaita huomioiden on muun muassa erilaiset uudet ryhmätoiminnot. Yhdeksi kehitettävistä asioista nousee yhteisöllisyyden tukeminen ja sen suunnitelmallinen tehostaminen. Erilaisia asukaskoulutuksia voitaisiin myös järjestää. Mikäli projekti saisi jatkoa, voitaisiin nuorisoasumisen perustuotteeseen (asumisohjaus, asumisneuvonta) paneutua paremmin. Huomio voitaisiin kiinnittää myös turvallisuussuunnitelman laatimiseen, sekä erilaisten toimintaohjeiden kirjaamiseen esimerkiksi kriisitilanteita varten. Kehitettävää on myös tilasto- ja raportointimenetelmien osalta.

Projektin asumisohjaajat tuovat esille projektista tiedottamisen tärkeyden esimerkiksi panostamalla esitteisiin, internetsivustoon ja tiedottamiseen muutoinkin eri tiedotuskanavia hyödyntäen. Lisäksi erilaiset tutustumiskäynnit ja tapaamiset yhteistyötahojen kanssa lisäävät projektin tunnettavuutta.

Määritelty työaika nousee rajoittavaksi esteeksi joissain tilanteissa. Rajoitettu työaika ei välttämättä palvele asukkaita parhaalla mahdollisella tavalla, koska työajan ulkopuolella asukkailla ei ole ketään, johon turvautua. Asumisohjaajien mielestä tulisikin harkita lisätyövoiman palkkaamista. Kasvavan tarpeen vuoksi tukiasuntojen sekä työntekijöiden lisääminen koetaan tärkeäksi.

9 Pohdinta

9.1 Pohdintaa tutkimuksen tuloksista

Tutkimuksella haluttiin tuoda esille Jyväskylän Nuoriso- ja palveluasunnot ry:n tukiasumisen tarvetta, merkitystä, kehittämideoita ja projektin toimivuutta. Olemmekin koonneet pohdintaosioon yhteistyötahojen, asumisohjaajien sekä asukkaiden vastauksista nousseita ajatuksia ja pohdintaa tutkimustehtäviin vastaten. Näin olemme voineet arvioida projektia sekä koettuja vaikutuksia.

Tutkimuksen kannalta ei ole oleellista eritellä tuloksia sukupuolen mukaan. Emme ole myöskään huomioineet ikäjakaumaa, koska mainittavia eroavaisuuksia ei löydy ikäjakauman tai sukupuolen osalta. Tutkimuksemme tarkoituksena on tuoda esiin tukiasumisen tuomia kokemuksia, joten tästäkään syystä ei ole tarpeen erotella iän tai sukupuolen mukaan tuloksia. Yhteistyötahojen ammattinimikkeitä ei ole myöskään tuotu esille yhteistyötahojen omasta toivomuksesta.

Tuen riittävyys

Nykyiset tukiasumisen asukkaat ovat melko omatoimisia. Melkein kaikki vastanneista asukkaista olivat tyytyväisiä saadun tuen määrään, mutta pieni osa asukkaista kaipasi jonkun jolle soittaa iltaisin ja viikonloppuisinkin. Pohdimmekin, että missä menee raja, jotta ei synny liiallista riippuvuutta ja uusavuttomuutta. Tukiasuminen on kuitenkin vain väliaikainen ratkaisu ja välietappi elämässä, jonka jälkeen tulisi pärjätä itsenäisesti. Kynnys lähteä täysin itsenäiseen asumiseen voisi kasvaa liian korkeaksi, jos tukea annettaisiin myös viikonloppuisin ja iltaisin.

Asumisohjaajien pääpaikka on Häkkisten yksikössä, jolloin Häkkisten asukkaat saavat väistämättä enemmän tukea ja huomiota. Mikäli toiminta voisi laajentua ja kasvaa, olisi hyvä että jokaisessa asumisyksikössä olisi oma työntekijänsä. Tämä takaisi jokaiselle asukkaalle tasa- arvoisen tuen. Jotta palvelu toimisi kaikille parhaalla mahdollisella tavalla, olisi hyvä ottaa huomioon samanlaiset taustat ja tuen tarpeet. Pohdimmekin, että jääkö myös vähemmän tukea tarvitsevat vähemmälle huomiolle, sekä kuinka paljon kiire ja työvoiman puute vaikuttavat tuen priorisointiin, eli kuka saa ensimmäisenä apua ja tukea. Tärkeää olisi muistaa positiivinen tuki myös hyvinä aikoina (Salo & Kallinen 2007, 379).

Projektin tuomia muutoksia

Muutoksia on havaittu asukkaiden itseluottamuksen kohentumisena, turvallisuuden tunteen kasvuna, luottamuksena omaan itseensä ja sosiaalisen elämän laajentumisena. Sosiaalisen elämän laajentumiseen on suurelta osin vaikuttanut yhteisön tarjoama vertaistuki sekä projektin ammattitaitoiset asumisohjaajat. Asukkaiden itseluottamuksen kasvuun on osaltaan vaikuttanut tuen tuoma turvallisuus sekä tukiverkko, joka toimii varmistajana, mutta ei puolesta tekijänä.

Elämönhallinnan nähdään lisääntyneen nuorten siirryttyä projektin piiriin. Yhteistyötahot eivät osanneet vastata, onko tukiasuminen vastannut asukkaille asetettuja tavoitteita. Kuitenkin nähdään, että projekti ehkäisee syrjäytymistä, on joku joka auttaa eteenpäin. Stressin väheneminen on ollut tervetullut muutos, jolloin saa keskittyä vain itseensä ja omiin tarpeisiinsa. Itseluottamus, rohkeus ja sosiaaliset taidot ovat lisääntyneet.

Kaikki asukkaat kokivat, että heidän elämönhallintansa on voimistunut ja on tullut tunne, että pärjää. Kaikki tahot ovat tuoneet esille projektin antaman turvallisuuden tunteen lisääntymisen asukkaiden elämässä. Monelle riittää jo pelkkä tieto siitä, että on joku, jonka puoleen kääntyä tarvittaessa.

Lyijynen ja Kokon teoksessa annetaan elämönhallinnan paranemisesta ja syrjäytymiskierteen hidastumisesta kertovia esimerkkejä. Heidän mukaan edistymisestä kertovat vuorokausirytmien normalisoituminen, itsestä ja kodista huolehtiminen, raha- asioiden sujuva hoitaminen sekä ihmissuhteista huolehtiminen. Voisikin sanoa, että Lyijynen ja Kokon antamien esimerkkien mukaan, asukkailla on tapahtunut muutoksia oikeaan suuntaan. (Lyijynen & Kokko 2006, 13)

Projektissa opitaan taitoja ja toimintamalleja, jotka varmistavat tulevaisuudessakin pärjäämisen. Tukiasuminen antaa mahdollisuuden oppia tuntemaan omia voimavaroja sekä elämönhallintataitoja, turvallisessa ja kannustavassa ympäristössä. Kasvaneiden voimavarojen ansiosta on syntynyt pohja, jolle rakentaa itsenäistä elämää.

Asukkaiden tulevaisuudesta

Tutkimuksemme myötä asukkailla oli mahdollisuus tarkastella omaa elämäänsä. Tutkimusta tehdessä huomasimme, että joitain asioita ei aikaisemmin ollut mietitty ja

pohdittu, mikä tuli esiin asukkaiden vastauksissa epävarmuutena ja epämääräisyytenä. Toivommeikin että tutkimuksemme on auttanut avaamaan asukkaille näkemystä omasta elämäntilanteestaan sekä heistä itsestään, heillä on loppujen lopuksi kaikki suhteellisen hyvin.

Asukkaiden tulevaisuuden haaveista tulee esiin osaltaan se, että syrjäytymisuhka on väistymässä ja masennus voitettavissa. Aukkaat näkevät, että hyvinkin arkisilla asioilla pystyy vaikuttamaan omaan tulevaisuuteensa. Enää taustat ja elämänhistoria eivät johda suoraan syrjäytymiseen, vaan itse voi vaikuttaa elämänsä kulkuun. Tästä voidaan päätellä, että projekti on toiminut ennaltaehkäisevänä sekä korjaavana palveluna asukkaiden elämässä. Sairaalahaksojen vähentyminen ja tulevaisuuteen suuntaava katse, sekä tavoitteisiin kohti eteneminen, ovat esimerkkejä toimivasta palvelusta.

Monet asukkaat, kokevat tukiasumisen vaiheen tärkeäksi, eivätkä he koe tätä elämänjaksoa turhaksi, kuitenkin täysin itsenäinen asuminen vielä pelottaa. Asukkaiden selkeä edistyminen omassa elämässä kertoo kuntoutumisen etenemisestä. Vielä on kuitenkin kuntoutumista jäljellä, sillä aina ei pystytä näkemään asioita laajemmin. Tämä on näkynyt muun muassa asukkaiden toiveissa projektin kehittämisideoita kysyttäessä. Toiveet olivat tietyn hetken tarpeita tyydyttäviä ja jokseenkin itsekkäitä.

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyyden ja vertaistuen merkityksen, ovat niin asukkaat kuin yhteistyötahotkin nostaneet esille toistuvasti, eikä sen merkitystä voi korostaa liikaa. Vertaistuki ja yhteisöllisyys koetaan erittäin tärkeäksi projektin piirissä asuessa. Projektissa kaikki ovat samanarvoisessa asemassa, saaden toisiltaan tukea ja ymmärrystä. Vertaisryhmä toimii peilinä, jonka kautta yksilö voi tarkastella ja heijastaa itseään, valintojaan, tapojaan ja tarpeitaan. (Ayalon 1996, 15.)

Ennen tukiasumiseen siirtymistä, asukkaat eivät välttämättä ole täysin ymmärtäneet yhteisöllisyyden merkitystä tärkeänä voimavarana. Vertaistuenantajana projekti on noussut myös merkitykselliseksi. Sosiaaliset verkostot ja asukkaiden keskinäinen tuki ovat tärkeitä vaikuttajia sekä voimavaroja selviytymisen kannalta. (Ryynänen 2000,

55.) Vertaistuki rakentaa myös yksilön identiteettiä toimien suunnanantajana, jatkuvuuden ja elämän merkityksellisyyden vahvistajana. (Ellonen 2008, 44.)

Tukiasumisen tärkeiksi tukipilareiksi koetaan projektin tarjoama vertaistuki ja yhteisöllisyys. Nähdään, että yhteisöllisyys on asukkaan kannalta syy jatkaa ja sen puute voi syrjäyttää. Yhteisöllisyys lisää sosiaalisia taitoja ja turvallisuuden tunnetta. Ryhmätilanteissa harjoitellaan sosiaalisia taitoja ja samalla asukkaat saavat sisältöä elämäänsä. Yhdessä tekeminen ja yhteiset kokemukset tiivistävät ja lähentävät asukkaita sekä synnyttävät heissä arvostusta omaa asuinyhteisöä ja kotiaan kohtaan. Yhteisöllisyys ja vertaistuki koetaan siis tärkeäksi tukiasumisen projektissa. Yhteistyötahot eivät osaa tämän projektin osalta sanoa, että onko yhteisöllisyyttä riittävästi ja kuinka sitä tulisi kehittää.

Me näemme, että asukkaita tulisi kannustaa entistä enemmän ylläpitämään jo syntyneitä kaverisuhteita ja laajentamaan sosiaalista verkostoa yhteisön ulkopuolelle, jotta he eivät jäisi yksin tai palaisi vanhoihin huonoiksi koettuihin piireihin, siirtyessä täysin itsenäiseen asumiseen. Olisi hyvä yrittää vahvistaa ja kannustaa säilyttämään yhteys jo pois muuttaneisiin naapureihin, joihin on luotu jo hyvä ystävyysuhde. Pohdimme, että yhteisöllisyyttä olisi hyvä vahvistaa asukkaiden keskinäiseen yhteisöllisyyteen, eikä niinkään asumisohjaaja keskeiseen yhteisöllisyyteen. Tämä vähentäisi riippuvuutta projektin asumisohjaajista.

Yhteistyö

Enemmistö kaikista vastaajista, kokee tukiasumisen projektin toimivaksi. Työntekijät ovat aktiivisesti läsnä asukkaiden elämässä ja toiminta projektissa on joustavaa. Yhteistyö eri tahojen kanssa koetaan tärkeäksi ja suurin osa vastanneista kokee yhteistyön riittäväksi. Yhteiset palaverit onkin koettu toimiviksi työmuodoiksi. Yhteistyöhön eri yhteistyötahojen kanssa tulisi kiinnittää erityistä huomiota, sillä asukkaiden palveluverkosto koostuu monista erilaisista palveluntarjoajista. Jokaisella taholla on oman alan tietämys yhteisestä asiakkaasta. Asiakkaan kannalta olisikin tärkeää, että verkostotyötä ja moniammatillista osaamista hyödynnettäisiin. Kuittinen ja Matila nostavat myös omassa tutkimuksessaan esille moniammatillisen verkostotyöskentelyn tärkeäksi nuoren kannalta. Moniammatillisen verkostotyöskentelyn avulla itsenäistymisen kynnyksellä olevaa nuorta on pystytty ohjaamaan kokonaisvaltaisemmin. (Kuittinen & Matila. 2004, 42.)

Yhteistyötahot kuitenkin kaipaisivat palautetta, raportteja ja konkreettisia tuloksia, jotta projektista nähtäisiin toiminnan tuloksellisuus. Samalla yhteistyötahot voisivat kehittää omaa työskentelyään yhteisen asiakkaan kohdalla. Osa vastanneista kokee yhteistyön riittämättömäksi, koska projektista ei ole saatavilla tarpeeksi tietoa. He kaipaavat lisää tutustumiskäyntejä, tapaamisia ja lisää tiedotusta puolin ja toisin. Projektin asumisohjaajat tuovat myös vastauksissaan esille puutteellisen tiedottamisen, johon olisi hyvä kiinnittää enemmän huomiota. Osaksi tätä asiaa selittää se, että tärkeämmiksi koetaan asukkaat ja heidän tarpeensa, joten vähemmälle huomiolle jää projektin muu kehittäminen.

Suurin osa yhteistyötahoista on saanut tietoa projektista toisen käden kautta, esimerkiksi työtoverilta. Yksi yhteistyötaho oli ainoastaan saanut tiedon itse projektitasilta, mikä kertoo siitä, että projektin tulisi tehdä itseään tunnettavammaksi. Voisikin olla hyvä, että saatavilla olisi jonkinlaisia esitteitä, jotta yhteistyöpaikat voisivat jakaa esitteitä projektista niitä tarvitseville. Nuoret voisivat myös itse tutustua palveluun ja hakea asuntoa omatoimisesti tiedon ollessa helpommin saatavilla. Moni asukkaistakin kokee, että tietoa projektista ja tukiasumisesta ei ole tarpeeksi saatavilla. Toivomme, että tutkimuksemme voisi osaltaan viedä tietoa tukiasumisen projektista ja sen vaikutuksista yhteistyötahojen tietouteen. Yhteistyön tiivistäminen voisi myös estää asukkaiden kohdalla jo syntyneiden ongelmien kasaantumista sekä toimia ennaltaehkäisevänä syrjäytymistä vastaan.

Projektin merkityksestä

Asukkaat ja yhteistyötahot ymmärtävät tukiasumisen tärkeyden, toivomalla tukiasumisen projektin jatkuvuutta sitä tarvitseville. Tällaisen tuen tarve on tulevaisuudessa lisääntyvä. Sairaalaapaikkojen vähentyessä väliinpuotoajia tulee lisää. Lisäksi työnkuva käy haastavammaksi, sillä nuorten ongelmat ja sairaudet moninaistuvat ja lisääntyvät. Kasvavan tarpeen kohtaamiseksi tulisikin lisätä asuntoja, ohjaajia ja heidän koulutustaan.

Monelle nuorelle tukiasumisen projekti on hyvä välietappi ja siirtymävaihe kohti itsenäisempää elämää. Projekti tarjoaa nuorelle ensiasunnon ja paikan missä tukea on aina saatavilla. Tuen tarpeessa olevat nuoret eivät ole välttämättä saaneet kannustusta

ja tukea kotoaan, sekä heillä voi olla sosiaalisia ongelmia, joten tukiasumisen projekti on erinomainen paikka harjoitella elämänhallintaa, sosiaalisuutta ja arjen askareita. Pieni onnistumisen kokemus arjen joskus yksinkertaisissakin tilanteissa lisää kuntoutuvan asukkaan valmiutta vähitellen siirtyä itsenäiseen asumiseen. (Kansalaisjärjestöjen tukiasumissymposium 1988, 16).

Asukkaat kokevat, että tukiasumisen projekti tarjoaa heille ”pelastusrenkaan” ja paikan harjoitella turvallisesti yksin asumista. Asukkaat näkisivät itsensä paljon huonommissa oloissa, ilman projektia. He olisivat yksin ja turvattomia. Projektin tuella asukkaat pääsevät asumisen alkuun ja joillekin projekti on jopa elinehto.

Tällaisella projektilla on tarvetta myös ”tavallisten” nuorten keskuudessa, jotka kärsivät uusavuttomuudesta ja joille kaikki on aina tehty puolesta. Toisaalta on myös sellaisia nuoria, jotka eivät ole saaneet käytännön kokemusta arjen askareista, joten niitä ei osata itse hoitaa. Moni nuori ei ole saanut kotoaan malleja ja neuvoja sekä tukea, joten ohjaajat melkein korvaavat vanhemmat.

Yhteistyötahot näkevät, että mielenterveyskuntoutujille ja itsenäistymisprosessissa oleville nuorille projekti on erinomainen lääke syrjäytymistä vastaan. Projektin malli toimisi myös eristäytyville sekä päihteistä irrottautuville nuorille. Kaikille niille, jotka tarvitsevat tuuppauksia elämässä eteenpäin. Apua on kuitenkin turha antaa niille, jotka eivät sitä ole valmiita vastaanottamaan.

Tutkimustuloksista näkyy selkeästi, että projekti on äärimmäisen tärkeä palvelu erityisryhmille. Tällaisella projektilla olisi varmasti myös tarvetta ihan jokaiselle ensikertaa kotoaan muuttavalle nuorelle, joka ei ole kotoaan saanut valmiuksia itsenäiseen elämään. Projekti toimisi erinomaisesti syrjäytymisen sekä nuorten lisääntyneiden mielenterveysongelmien ehkäisyssä. Tutkimuksemme tulokset osoittavat, että korjaavaa ja kuntouttavaa edistymistä on tapahtunut projektin asukkaiden kohdalla.

Projektin merkitys on kiistaton sen puolesta, että palvelua tullaan tarvitsemaan kasvavissa määrin. Lisääntyvän tarpeen vuoksi tulisi kiinnittää huomiota projektin jatkuvuuteen ja laajentumiseen sekä uusien vastaavanlaisten palveluiden tukemiseen. Kasvava tarve velvoittaisi toimintaa kehittämään erityisryhmien vaatimiin

erityispalveluihin. Avopalvelu suuntauksen myötä voitaisiin kehittää eritasoisia tukiasumisen palveluita, joista jokainen tuentarvitsija löytäisi omalle tuentarpeelleen vastaavan palvelun.

Onnistumisen kokemukset yksinkertaisissakin tilanteissa lisäävät asukkaan valmiutta siirtyä kohti itsenäistä elämistä. Itsenäisyys vaatii vastuun oppimista, sillä jokaisella asukkaalla on vastuu omasta elämästään. Jokaisella meistä on oikeus psyykkiseen ja fyysiseen turvallisuuteen, oikeus toimeentuloon, opetukseen, työhön ja asuntoon. Kuitenkaan kaikilla ei ole valmiuksia selviytyä arjen mukana tuomista haasteista, jolloin toisten ihmisten tuki ja turva kannattelevat elämässä eteenpäin. (Kemppinen 1997, 135.)

9.2 Johtopäätökset

Nuorten mielenterveydelliset ongelmat ovat olleet viime vuosina paljon esillä erilaisissa yhteyksissä. Mielenterveydelliset ongelmat ovatkin nostettu yhdeksi merkittäväksi terveyden haitaksi nuorten parissa, ne lisäävät suurelta osin nuorten syrjäytymisriskiä. Tutkimuksemme vahvistaa käsitystä siitä, että sosiaalisen tuen antamisella pystytään vaikuttamaan nuoren elämän tasapainoisuuteen sekä omasta asumisesta ja arjesta selviämiseen. Tukiasuminen tarjoaa mahdollisuuden seurata nuoren tilannetta ja tilanteen mahdollisesti huonontuessa, pystytään siihen puuttumaan nopeasti.

Tukiasumisen projekti on edistänyt asukkaidensa kuntoutumista. Tukiasumisen palvelu toimii mielestämme mielenterveyskuntoutujille ja niille, jotka tarvitsevat omaan jaksamiseensa ja arjesta selviämiseen ulkopuolisen tukea. Tukiasumisen projekti tarjoaa turvallista itsenäistymistä sekä yhteisön, joka mahdollistaa vertaistuen saannin.

Kehitettäväksi nousee projektin suunnitelmallisuus, eli tiedottaminen projektista, projektin tuloksien esittäminen sekä yhteistyön lisääminen yhteistyötahojen kanssa. Pienestä keskeneräisyydestä huolimatta Jyväskylän nuoriso- ja palveluasunnot ry:n tukiasumisen projektilla olisi loistavat edellytykset kehittyä laajemmaksi palveluksi ja tarvetta varmasti olisi tulevaisuudessa vastaavanlaiselle palvelulle.

Tiivistelmä tutkimuksen tuloksista

Tiivistelmä Jyväskylän Nuoriso- ja palveluasunnot ry: n tukiasumisen projektin tutkimuksen tuloksista

Tuesta ja avusta

- Avun ja tuen tarvetta ilmenee erilaisissa virasto ja muiden virallisten asioiden hoitamisessa, raha- asioiden hoitamisessa sekä patistamisessa, eli motivoinnissa ja kannustamisessa eteenpäin.
- Tärkeää on myös asukkaiden itsetunnon tukeminen ja sosiaalisuuteen tukeminen sekä niin ilojen kuin surujenkin kuuntelu.
- Tuki ja apu koetaan tällä hetkellä riittäväksi.
- Aukkaat kokevat, että heidän tarpeet huomioidaan ja toiveita kuunnellaan.
- Apua saa myös muilta asukkailta, naapureilta.
- Illoiksi ja viikonlopuiksi toivotaan tavoitettavissa oleva työntekijä.

Näkemyksiä tukiasumisen projektista

- Projekti toimii mielenterveyskuntoutujille, ensi kertaa omaan asuntoon muuttaville, yksinäisille nuorille sekä nuorille, jotka tarvitsevat apua ja tukea erilaisissa arjen asioissa. Toimii myös niille nuorille, joilla on muun muassa puutteelliset elämähallintataidot ja ongelmia raha-asioiden hoitamisessa.
- Syrjäytymisuhan alla oleville nuorille tukiasumisen projekti on hyvä vaihtoehto elämän hallinnan löytymiseksi.
- Projektin tukiasumisen koetaan olevan turvallinen paikka harjoitella elämähallinnan taitoja.
- Tukiasumisen tarve tulee vain lisääntymään tulevaisuudessa.
- Projektin asumisohjaajat tukevat ja ohjaavat elämän eri tilanteissa sekä ”potkivat eteenpäin”, tavoitteena itsenäisempi nuori. Asumisohjaajat antavat turvallisen ja luetettavan aikuisen mallin, joka korvaa vanhemman roolia.
- Itseluottamus, rohkeus ja sosiaaliset taidot ovat voimistuneet. Itsenäisyys, elämähallinta ja turvallisuuden tunne ovat myös lisääntyneet.
- Stressin määrä on vähentynyt ja raha-asiat ovat paremmin hallinnassa.

Yhteisöllisyys

- Yhteisöllisyys ja vertaistuki koetaan projektin tärkeiksi tukipilareiksi.
- Yhteisöllisyys näkyy pelien, aamupalojen ja yhteisten tapaamisten merkeissä. Sosiaalisten taitojen kehittyminen kertoo myös yhteisöllisyydestä ja tärkeydestä. Yhteisöllisyys ehkäisee syrjäytymistä.
- Viikonlopuiksi, lomille ja iltoihin toivottiin panostusta yhteisöllisyyden parantamiseksi. Yhteisöllisyyttä voisi kehittää lisäämällä suunnitelmallista ryhmätoimintaa, tarjoamalla vastuutehtäviä sekä antaa asukkaille enemmän vaikuttamismahdollisuuksia yhteisiin tekemisiin. Lisäksi kaivataan yhteistä tekemistä myös viikonlopuiksi.

Kehitettävää

- Toivotaan lisää asuntoja kaikille nuorille ja erityisryhmille sekä asukkaiden yksilöllisempää huomiointia.
- Lisää työntekijöitä.
- Yhteistyön kehittämiseksi toivotaan lisää toiminnasta informointia sekä yhteistapaamisia.
- Yhteisen tekemisen kehittäminen ja lisääminen.

9.3 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksessamme on noudatettu ihmisarvon kunnioittamisen periaatetta. Olemme pyrkineet olemaan loukkaamatta ketään kysymyksillämme sekä ottaneet jokaisen asukkaan avoimesti vastaan sellaisenaan kuin he ovat. Emme ole myöskään vaatineet heiltä syitä, jotka eivät ole halunneet osallistua tutkimukseen. Koemme, että jokaisella on oikeus olla osallistumatta ilman selityksiä, sillä tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. (Eskola & Suoranta 1998, 56.)

Tutustumiskäynnillä esittelimme itsemme sekä kerroimme miksi olemme tutustumassa asukkaisiin sekä projektiin. Tällä halusimme varmistaa, että jokainen tietää keitä olemme ja voi itse päättää haluaako olla kanssamme tekemisissä. Kerroimme tarkasti, mikä on tutkimuksemme tarkoitus sekä siitä, kuinka tärkeä rooli asukkailla on tutkimuksessamme. Tutkimuksemme on erinomainen keino päästä vaikuttamaan ja saada äänensä kuuluviin. Tarkalla kuvauksella tutkimuksesta ja sen käytöstä, halusimme välttää asukkaiden harhaanjohtamisen. (Mts. 56.)

Välillä jouduimme miettimään kysymyksiemme melko tarkasti, jotta emme mene liian pitkälle tutkimuksemme nimissä. Toisaalta, jotkin henkilökohtaisemmat kysymykset antavat tietynlaisia selityksiä tutkittavien elämäntilanteesta. Emme raportoineet yksittäisiä elämäntilanteita, mutta niiden tarkoitus oli lisätä tutkijoiden näkemystä tukiasumisesta ja laajentaa tutkimuksen näkökulmaa. Vastaaminen oli vapaaehtoista ja painotimme haastattelussa, että haastattelun keskenjättäminen missä vaiheessa vaan oli sallittua. (mts. 56.)

Asukas-, yhteistyötaho ja asumisohjaajille lähetetyssä kyselyssä oli kerrottu tutkimuksemme tarkoitus ja mihin sitä tullaan käyttämään. Toimme esille luottamuksellisuuteen ja anonymiteettiin liittyvät asiat saatekirjeessä. Kyselyissä tuli esiin vastaajien nimet sekä yhteistyötahoilta ammattinimikkeet, jotka pyrimme jokaisessa tutkimuksemme vaiheessa suojaamaan. Tarkemmat tiedot olivat vain tutkijoiden käyttöön, jotta vastaamattomien muistuttaminen onnistui. (mts. 57.)

Tarkoituksenamme oli esitellä yhteistyökumppanit paikkana, ilman vastanneen henkilön nimeä, mutta yksi yhteistyötaho- kyselyyn vastanneista toivoi, ettei hänen työpaikkaansa mainita raportissamme, joten päätimme olla mainitsematta kenenkään

yhteistyötahon työpaikkaa yhtenäisen linjan takia. Pyrimme suojaamaan yksittäisten vastaajien tunnistamattomuuden. Asumisohjaajille tarkoitetun kyselyn anonyymiyden säilyttäminen oli hiukan hankalaa, sillä heitä on vain kaksi, joten heidän tunnistaminen on tästä syystä helpompaa.

Asukkaille tehdyn haastattelun aluksi kävimme yhdessä läpi tutkimuksemme tarkoituksen ja kerroimme nauhurin käytöstä haastattelun aikana. Pyysimme jokaista haastateltavaa allekirjoittamaan suostumuslomakkeen ennen haastattelun aloitusta. Suostumuslomakkeeseen tuli myös tutkijoiden allekirjoitukset ja molemmille osapuolille jäi kopiot suostumuksesta. Suostumuslomakkeella halusimme turvata haastateltavan sekä tutkijoiden turvan aineistoa käsiteltäessä. Suostumuslomakkeessa kerrottiin keskustelun nauhoittamisesta, sekä tuotiin vielä esille tutkimuksemme luottamuksellisuus ja anonyymiys.

Tutkimuksemme on tilattu työ, joten olemme eettisesti joutuneet miettimään tutkijan asemaa työtä tehdessämme, jotta ammatillisuutemme säilyy. Mielestämme yhteistyömme asumisohjaajien kanssa on ollut onnistunutta ja ilmapiiri hyvin rentoa, joten tutkijan roolin muistuttaminen itselleen on ollut välillä paikallaan, jotta hyvä yhteishenki ei vaikuta tutkimuksemme tuloksiin. (Hirsjärvi ym. 2005, 26.)

Kaikki palautetut kyselyt sekä haastattelusta tullut materiaali on säilytetty tutkittavien kotona erillisessä kansiossa, joka on ollut kaapissa. Kaapissa ei kuitenkaan ole lukkoa, joten ulkopuolisilla olisi ollut mahdollisuus halutessaan löytää materiaali, mutta tutkittavat ovat pitäneet huolen, että kenelläkään ulkopuolisella ei ole ollut mahdollisuutta päästä materiaaliin käsiksi. Tutkimusta varten on hankittu erillinen muistitikku, joka on säilytetty myös erillään. Ohjaavien opettajien ja asumisohjaajien lisäksi keskeneräistä opinnäytetyötämme ei ole kukaan päässyt lukemaan.

Mahdollisuudesta tutustua opinnäytetyöhömmen valmistuttua on kerrottu vastaajille. Yhteistyötahoille laitoimme kiitokset kyselyyn vastaamisesta, muistutus sähköpostin yhteydessä ja muistutuksen jälkeen tulleille kahdelle vastaukselle laitoimme kiitokset erikseen. Ohjaajille kiitokset osallistumisesta tutkimukseemme on mennyt myös sähköpostilla. Asukkaita on kiitetty henkilökohtaisesti, haastattelujen jälkeen. Kaikki kyselyt ja haastattelujen vastaukset litteroituneineen sivuineen on tuhottu tutkimuksen valmistuttua, sekä muistitikku tyhjennetty.

9.4 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuden parantamiseksi halusimme tutustua asukkaisiin sekä projektin toimintaan ennen tutkimuksemme aloittamista. Vietimme kolme päivää asukkaiden kanssa pelaten pelejä, jutellen ja tutustuen heidän arkeensa.

Osallistuminen tutkittavien elämään oli meille luonnollinen tapa aloittaa tutkimus. Olimme toisillemme edes hiukan tuttuja, ennen kyselyjen ja haastattelujen aloittamista. Tutustuminen lisäsi luottamusta tutkijan ja tutkittavien välillä. Uskommekin, että luottamus rohkaisi tutkittavia vastaamaan avoimemmin ja rehellisemmin kysymyksiimme, sekä tietoutemme projektin luonteesta ja arjesta, auttoi kyselyn ja haastattelun laadinnassa.

Pyrimme olemaan objektiivisiä tutustuessamme asukkaisiin, eli tarkkailemaan tilannetta ulkopuolisena. (Eskola & Suoranta 1998, 16- 17.) Kuitenkin kiintymistä tapahtui yhteisten päivien aikana, joten täysin objektiivisena oleminen ei tietenkään ollut mahdollista. Pyrimme tunnistamaan omat näkemyksemme, uskomuksemme ja aatteemme, jotta emme sekoittaisi niitä tutkittaviin. (Mts. 16- 17.)

Luotettavuuteen vaikuttaa tutkimusjoukon valinta. Kaikille pidempi aikaisille asukkaille annettiin kysely, heistä kymmenen palautti vastauksen. Palauttamatta jättäneitä oli seitsemän sekä yksi asukas- kyselyistä jouduttiin hylkäämään. Yhteistyötahoista kahdeksan palautti kyselyn. Projektin molemmat asumisohjaajat palauttivat myös kyselyn. Yksilöhaastatteluun osallistui yhdeksän asukasta. Otos on mielestämme hyvä, sillä sopivia asukkaita ei ollut enempää sekä keräsimme enemmänkin ihmisten kokemuksia ja ajatuksia tukiasumisen projektista, joten määrä on riittävä tällaiseen tutkimukseen.

Se, että emme valinneet asukkaita sattumanvaraisesti, lisää myös luotettavuutta. Sattumanvaraisesti valitut eivät välttämättä olisi edustaneet joukkoa niin hyvin, eikä kaikkien ideat ja ajatukset olisi päässyt esille. Pieni asukasmäärä mahdollisti kaikkien tutkimuksesta kiinnostuneiden mukana olon. Tutkimuksen monipuolisuutta lisää, monen eri tahon mukana olo. (Alkula, Pöntinen & Ylöstalo 1996, 44.)

Haastattelut toteutettiin asukkaan valitsemassa paikassa, mikä lisää luotettavuutta, sillä haastattelu tilanne on monelle uusi, joten tuttu paikka luo tilanteeseen

turvallisuutta sekä mahdollistaa luontevamman haastattelutilanteen. (Syrjälä ym. 1996, 87.) Suurin osa asukkaista toivoi haastattelun tapahtuvan omassa kodissaan. Haastattelun toteutuminen asukkaiden kotona kertoo mahdollisesti haastatteluun sitoutumisesta sekä luottamuksesta tutkijoita kohtaan. Tutkijoille tarjoutui mahdollisuus päästä tutustumaan asukkaisiin hiukan paremmin, koska jokaisen oma koti kertoo myös asujastaan.

Projektin asumisohjaajat antoivat meille listan yhteistyötahoista, keille he toivoivat kyselyn lähetettävän. Kyselyt lähtivät siis varmasti oleellisimmille yhteistyötahoille. Toisaalta tähän liittyy riski, että tutkimuksen luotettavuus kärsii, projektin asumisohjaajien valitsemien yhteistyötahojen takia, sillä yhteistyötahoja ei ole valittu sattumanvaraisesti.

Yhteistyötahojen, asumisohjaajien sekä asukkaiden kyselyjen vastauksia tarkasteltaessa, oli yleisesti ottaen vastattu kysytyyn asiaan ja vastauksista näki, että asia on ymmärretty. Kuitenkin muutamassa kyselylomakkeessa oli nähtävissä kohtia, jotka eivät vastanneet kysytyyn tai olivat kokonaan tyhjiä. Emme kuitenkaan pysty määrittelemään, oliko kysymys sellainen, että sitä ei ollut ymmärretty vai oliko mielenkiinto kyselyä kohtaan heikko. Asukkaiden kysely- lomakkeiden vajaavaisuuden saimme täydennettyä yksilöhaastatteluissa. Yhteistyötaho- kyselyjen kohdalla emme lähteneet kyselemään perään tyhjiä vastauksia, vaan kunnioitimme kunkin ratkaisua olla vastaamatta.

Väärinymmärryksiä asukkaille tehdyssä kyselyssä sekä haastattelussa pyrittiin ehkäisemään huolellisella ohjeistuksella. Haastattelu tilanteessa tarkensimme joitain sanoja, mitkä saattaisivat mielestämme aiheuttaa väärinymmärryksiä. (Eskola & Suoranta 1998, 212.) Niin yhteistyötahojen kuin asukkaidenkin kyselyssä oli meidän yhteystietomme sekä ohje ottaa meihin yhteyttä, mikäli on kysyttävää tutkimuksesta tai siihen vastaamisesta. Olemme myös itse tarkentaneet jälkepäin vastauksia tai haastattelutilanteessa esittäneet tarkennuskysymyksiä, mikäli emme ole pystyneet olemaan varmoja vastaajien käyttämästä ilmaisusta. (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1996, 129.)

Asukkaat saivat muistutuksia niin meiltä tutkijoilta kuin tukiasumisen asumisohjaajilta, mikäli kyselyn palauttaminen venyi. Yhteistyötahoille lähetimme

muistutus sähköpostin kahden viikon kuluttua, mikäli vastausta ei ollut tullut. Muistutuksen jälkeen vastauksia tuli vielä kaksi. Syynä palauttamatta jättämiselle on voinut olla kyselyn pituus, mielenkiinnon puute tai vastaaja ei ole kokenut kyselyyn vastaamista tarpeelliseksi.

Luotettavuuteen vaikutti myös tutkijoiden oma ajattelemattomuus, asukas- kyselyiden palauttamisen kohdalla. Pyysimme asukkaita palauttamaan kyselyt joko meille tai projektin asumisohjaajille. Emme muistaneet antaa kirjekuoria mukaan, mikäli asukkaat haluavat palauttaa kyselyn asumisohjaajille, suojattuina.

Tutkimuksen luotettavuutta on lisätty käyttämällä triangulaatiota. Olemme keränneet asukkailta aineistoa kahdella eri menetelmällä, kyselylomakkeella ja yksilöhaastattelulla, nämä ovat lisänneet kattavuutta tutkittavasta kohteesta. (Eskola & Suoranta 1998, 69.) Kyselylomake on herättänyt ajattelemaan ja antamaan yleistä kuvausta tukiasumisesta. Yksilöhaastattelulla on taas haluttu syventää asukkaiden ajatuksia tukiasumisen projektista. (Mts. 73).

Sisäinen reliaabelius on pyritty varmistamaan käyttämällä nauhuria, joka tallentaa sanatarkasti haastateltavien vastaukset. (Syrjälä ym. 1996, 100- 101.) Haastattelujen luotettavuus kuitenkin hiukan kärsi nauhurin rikkinäisyydestä ja huonosta äänen laadusta. Nauhuri ei pysynyt välillä päällä, joten haastattelijoiden huomio keskittyi välillä liikaakin nauhurin käynnissä pitämiseen. Tämä rikkoi haastatteluiden muuten rentoutunutta ilmapiiriä, sekä lisäsi varmasti haastateltavien ennestään olevaa jännitystä nauhuria kohtaan. Jouduimme myös keskeyttämään haastateltavan välillä ja muistuttamaan puhumaan kovemmalla äänellä, jotta saamme nauhoituksesta selvää. Litteroitaessa jouduimme kuuntelemaan useaan otteeseen muutamien haastateltavien vastaukset, jotta saimme varmasti oikean vastauksen kirjoitettua ylös. Äänen laatu ei kuitenkaan vaikuttanut litteroinnin luotettavuuteen, ainoastaan vaikeutti tutkijoiden työtä.

Tutkimuksen luotettavuutta parantaa myös se, että olemme luetuttaneet niin kyselylomakkeet kuin haastattelussa käyttämät kysymyksemme, projektin asumisohjaajilla sekä omilla ohjaavilla opettajillamme. Tarkistuttaminen antaa varmistusta siitä, että osallistujat ymmärtävät kysymykset ja ne ovat tarkoituksen mukaiset. (Salmela 1997, 95).

Tutkimuksemme ei ole yleistettävissä koskemaan muita vastaavanlaisia palveluita. Tutkimukseen osallistuneiden vastaukset ovat kunkin vastaajan yksilöllisiä kokemuksia Jyväskylän nuoriso- ja palveluasunnot ry:n tukiasumisen projektista. Vastaajien kokemukset projektista, vastaavat tutkimuksen teko hetkellä olleita ajatuksia. (Moilanen & Rähä 2007, 65.)

Tutkimuksen luotettavuutta on myös huomioitu käyttämällä kahta tutkijaa. Kyselyitä analysoitaessa, on voitu tarjota laajempia näkökulmia sekä yhdessä pohtimalla muodostaa pätevämpiä tulkintoja. Haastatteluja tehtäessä, toinen tutkijoista pystyi keskittymään havainnointiin sekä lisäkysymysten esittämiseen, toisen toimiessa haastattelijana. (Eskola & Suoranta 1998, 70.) Tutkimuksen objektiivisuus on kahden havainnoijan ansiosta parantanut tutkimuskohteen kuvausta. (Mts. 215.)

Ulkoinen validiteetti on pyritty varmistamaan selkeällä ja tarkalla raportoinnilla. Tutkimuksen aikana olemme tehneet huomioistamme muistiinpanoja, joihin on tutkimuksen raportointi vaiheessa palattu. Muistiinpanot ovat toimineet luotettavan raportoinnin välineenä, sillä olemme tehneet tutkimusta kesän 2008 alusta asti, joten pelkkään muistiin ei ole voinut luottaa, raporttia kirjoittaessa. (Syrjälä ym. 1996, 101.)

9.5 Tutkimuksen hyödynnettävyys ja jatkotutkimushaasteet

Tutkimuksemme tarkoitus on tuoda esiin kokemuksia sekä kehittämishaasteita Jyväskylän nuoriso- ja palveluasunnot ry:n tukiasumisen projektista, asukkaiden, yhteistyötahojen sekä projektin ohjaajien näkökulmasta. Ulkopuolisina tutkijoina, olemme puolueettomia tarkastelijoita, joten voimme tuoda hyödyllistä tietoa projektille.

Tutkimuksemme avulla projektia voidaan kehittää tarpeita vastaavaan suuntaan sekä tutkimus toimii myös eräänlaisena palautteen antajana. Projektin asumisohjaajat saavat palautetta työstään projektissa, niin asukkailta kuin yhteistyötahoilta. Yhteistyötahot puolestaan saavat lisää tietoutta projektista, jonka avulla pystyvät toivottavasti ohjaamaan asiakkaitaan paremmin palvelun piiriin. Asukkaat taas saavat äänensä kuuluviin ja pystyvät vaikuttamaan, jotta palvelu olisi vieläkin asukaslähtöisempää.

Aluksi tutkimuksemme tarkoitus oli projektin vaikuttavuuden arviointi. Tulimme kuitenkin siihen tulokseen, ettei näin uudesta projektista pysty tekemään täydellistä vaikuttavuuden arviointia. Vaikuttavuuden arviointiin tarvittaisiin asukkaita, jotka ovat jo muuttaneet tukiasumisen piiristä täysin itsenäiseen asumiseen, jotta voitaisiin kuvata tapahtuneita muutoksia selkeämmin. Olemme siis keskittyneet kuvaamaan enemmänkin vaikuttavuutta kokemusten kautta.

Jatkotutkimus aiheena voisi olla, jo pois muuttaneiden asukkaiden tutkiminen ja kuinka heidän elämänsä on muuttunut tukiasumisen projektin ansiosta. Tutkiessa jo pois muuttaneita asukkaita, saataisiin arvioita muutoksien kestävydestä. Tällä saataisiin todellinen vaikuttavuus arvioitua.

Tutkimusta käytetään hyödyksi projektin jatkorahoitusta haettaessa. Tämän tutkimuksen mukaan tarvetta tämän kaltaiselle palvelulle on ja tulevaisuudessa tarve tulee kasvamaan. Palvelun jatkuminen tällaisenaan, kuin se nyt on, ei tutkimuksemme mukaan ole riittävää, vaan asuntoja sekä työntekijöitä tarvittaisiin enemmän, jotta pystyttäisiin vastaamaan tarpeeseen.

9.6 Pohdintaa tutkimuksen suorittamisesta

Heti alusta asti tiesimme että tutkimuksen tekeminen olisi haaste, aikataulun ja oman koulunkäyntimme takia, mutta teimme selkeän päätöksen siitä, että opinnäytetyö valmistuu ajallaan ja muut koulutyöt saavat odottaa. Opinnäytetyön tutkimusosion tekeminen on ollut haastavaa ja paikoin raskasta. Yhteistyö tukiasumisen projektin asumisohjaajien kanssa on ollut antoisaa, joustavaa ja ilmapiiriltään rentoa.

Koko tutkimusta on ollut miellyttävä tehdä, sillä meidät on otettu vastaan hyvin lämpimästi, projektin asumisohjaajien ja asukkaiden osalta. Meidät otettiin nopeasti mukaan projektiin ja sen kehittämiseen, tekeillä olleen tutkimuksen merkeissä. Ison kiitoksen ansaitsevat myös tutkimukseen osallistuneet asukkaat, jotka avoimin mielin päästivät meidät koteihinsa ja tutustumaan heidän elämäänsä tukiasumisessa.

Tutkimuksemme on tilattu työ, johon lähdimme mukaan hyvin nopeasti, toukokuussa 2008, ja tämän jälkeen työ lähti rivakasti liikkeelle tiukan aikataulun takia. Heti kesäkuun alussa tartuimme toimeen, jolloin lähdimme työstämään kyselyitä ja haastatteluita. Kiireellisen aikataulun vuoksi teoreettinen viitekehys jäi tässä vaiheessa hieman vähemmälle tutkimiselle, aloittaessamme tutkimusosiosta. Teoreettiset pääkohdat olivat selvillä, joihin kyselyt ja haastattelut perustuivat, mutta emme ehtineet syventyä niihin niin tarkasti kuin olisi ollut suotavaa. Jouduimme tekemään asiat vaikeimman kautta ja opettelemaan asiat matkan varrella.

Kesä oli haasteellinen aika tehdä tutkimusta kesälomien ja muiden kesämenojen vuoksi. Tahojen kiinnisaaminen oli vaikeaa ja kyselyiden nopeasti takaisin saaminen oli haasteellista. Alusta asti olemme pitäneet yhteyttä työelämän ohjaajiiimme sekä ohjaaviin opettajiiimme. Olemme saaneet yhteyden pidosta varmistusta ja tukea työmme tekemiseen.

Yhteistyötahojen vähäinen vastaaminen kyselyymme, voi kertoa kyselymme liiallisesta pituudesta tai vastaamista ei ehkä ole koettu muutoin tarpeelliseksi. Osa valituista yhteistyötahoista ei ole suoranaisesti tekemisissä asukkaiden kanssa, joten tietous asukkaista oli vähäistä. Vähäinen tietous projektista, näkyi niukkana vastaamisena kyselyyn. Tämä toi toisaalta myös esille kehittämishaasteen projektin tiedottamisen suhteen sekä tarpeen vahvistaa yhteistyötä, projektin ja

yhteistyökumppaneiden välillä. Yhteistyön ja tiedottamisen ongelmat on tiedostettu myös asumisohjaajien suunnalta.

Vastaamisen mielekkyyteen, saattoi vaikuttaa myös yhteistyötaho kyselyssä olleet samantyylliset kysymykset. Olimme kysyneet, samaa asiaa hieman eri tavoin, mikä varmasti aiheutti myös turhautumista. Aukkaiden kohdalla saman asian esittäminen eri tavoin oli tietoinen ratkaisu, jotta haluttu asia saataisiin selville. Huomasimme kuitenkin osan kysymyksistä olevan tutkimuksemme kannalta turhia, joita ei ole tästä syystä nostettu esiin analysointi vaiheessa.

Haastattelutilanteet eivät tuntuneet ongelmallisilta eivätkä stressaavilta, tätä asiaa helpotti se, että olimme tutustuneet asukkaisiin ennen haastatteluita. Koemme että omat persoonallisuutemme, sosiaalisuutemme ja reippaus helpottivat haastatteluiden sujumista rennossa ilmapiirissä. Kesälomat vaikuttivat myös nauhurien saatavuuteen koulustamme, saimme kuitenkin jonkinlaisen nauhurin käyttöömmeh. Nauhuri ongelmien takia, haastattelu tilanteet sekä haastatteluiden litterointi tuntuivat haastavilta sekä turhauttavilta.

Kaiken kaikkiaan tutkimuksen teko meni melko kivuttomasti. Turhautumista ja paniikkia syntyi peruuntuneiden haastatteluiden ja myöhästymisten takia. Välillä koimme, että emme ehdi tekemään tutkimusta ajoissa valmiiksi.

Raportin aloittaminen kesän jälkeen tuntui vaikealle. Meillä oli kaikki tarvittava materiaali raportin kirjoittamista varten koossa, mutta oli vaikeaa löytää kohta, johon tarttua ja mistä aloittaa. Tämän jälkeen alkoikin työmme isoin urakka, tutkimuksen kokoaminen. Illat ja viikonloput ovat menneet opinnäytetyötämme tehdessä, jotta työ valmistuisi ajallaan. Työn palauttamisvaiheen lähestyessä uskalsimme jo huokaista helpotuksesta ja luottaa siihen, että työ onnistuu ja tulee valmiiksi, sovittuun päivämäärään mennessä. Työmme loppuvaiheessa tuntui, että työ eteni melkein itsestään.

Palautimme tutkimusosion marraskuun loppupuolella 2008 tukiasumisen asumisohjaajille. Tammikuussa 2009 palasimme työmme pariin ja aloimme työstää johdantoa ja tietoperustaa. Tietoperustan rajaaminen oli haasteellista, sillä

tutkimuksemme aihe on laaja sekä siihen liittyvät teoreettiset käsitteet ovat vaikeasti määriteltävissä ja rajattavissa.

Raportin tekeminen ei sujunut ongelmitta tutkijoiden erilaisten aikataulujen vuoksi ja samanaikaisen koulunkäynnin takia. Opinnäytetyötä tehdessämme olemme saaneet onnistumisen kokemuksia, jotka ovat auttaneet jaksamaan vaikeitten hetkien yli. Kaiken kaikkiaan olemme tyytyväisiä opinnäytetyömme prosessiin.

LÄHTEET

- Aaltonen, M. Ojanen, T. Vihunen, R. & Vilén, M. 2003. Nuoren aika 2. Uud. p. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Alasuutari, P. 2001. Laadullinen tutkimus. 3. uud. p. Jyväskylä: Gummerus.
- Alkula, T., Pöntinen, S. & Ylöstalo, P. 1999. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. 1.- 3. p. Juva: WSOY.
- Ayalon, O. 1996. Selviydydyn! Yhteisön tuki ja selviytyminen. 2.p. Jyväskylä: Gummerus.
- Dunderfelt, T. 1998. Elämänkaaripsykologia. 9.-10. p. Porvoo: WSOY.
- Ellonen, N. 2008. Kasvuyhteisö nuoren turvana. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy- Juvenes.
- Eskola, J. 2007. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat, laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R.(toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Uud. p. Juva: Ws Bookwell.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Haapola, I. 2005. Asumisen malleja etsimässä. Arviointitutkimus Päijät- Hämeen sosiaalipsykiatrisen säätiön tuetusta asumisesta. Lahti: Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia.
- Heinonen, J. 1997. Tukiasuminen. Jyväskylä: Gummerus.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. 11. p. Jyväskylä: Gummerus.
- Järvikoski, A. 1994. Vajaakuntoisuudesta elämänhallintaan? Kuntoutuksen viitekehysten ja toimintamallien tarkastelu. Helsinki: Yliopistopaino.
- Kaipio, K. 1999. Kasvattava yhteisö. Jyväskylä: Gummerus.
- Kansalaisjärjestöjen tukiasumissymposium. 1988. Sosiaaliturvan keskusliitto. Helsinki: Nuorten työkoti.
- Kemppinen, P. 1997. Nuori minänsä vankina, 2 osa: Poikkeava käyttäytyminen, tunne-elämän häiriöt, katuelämä, syrjäytyminen, terapiayhteiskunta. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino Oy.
- Kettunen, R., Kähärä- Wiik, K., Vuori- Kemilä, A. & Ihalainen, J. 2002. Kuntoutumisen mahdollisuudet. Porvoo: WS Bookwell.

- Kumpusalo, E. 1991. Sosiaalinen tuki, huolenpito ja terveys. Sosiaali- ja terveyshallitus raportteja 8/ 1991. Helsinki: Valtion painatuskeskus.
- Kuittinen, T. & Matila, M. 2004. ”Tämä on mun katto”, arviointitutkimus Oulun seudun Nuorisoasuntoyhdistyksen yksilöllisen asumisohjauksen vaikutuksista nuorten hyvinvointiin. Opinnäytetyö. Oulun seudun ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma.
- Kuusela, P. 2003. Minästä yhteisöön, yhteisöstä minään. Teoksessa Kuusela, P. & Saastamoinen, M.(toim.) Ruumis, minä ja yhteisö. Sosiaalisen konstruktionismin näkökulmia. 3 korj. p. Kuopio: Kuopion yliopiston painatuskeskus.
- Lahikainen, A- R. 2000. Turvallisuus identiteettikysymyksenä. Teoksessa Niemelä, P. & Lahikainen, A- R.(toim.) Inhimillinen turvallisuus. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Lavikainen, J. Lahtinen, E. & Lehtinen, V. 2001. Public Health Approach on Mental Helth in Europe. 2. p. Saarijärvi: Gummerus.
- Lehtonen, H. 1990. Yhteisö. Jyväskylä: Gummerus.
- Liimatainen-Lamberg, A-E. 1996. Syrjäytymisriskien ehkäisy, syrjäytyneiden koulutuspalvelut ja ohjaustoiminta. Helsinki: Yliopistopaino Oy.
- Lyijynen, N. & Koko, P. 2006. Ajelehtimisesta sitoutumiseen. Toimintamalli nuorten tuettuun asumiseen. EHJÄ ry:n jälkihuoltoprojektin työtavan kuvaus. Nupa Express.
- Moilanen, P. & Rähä, P. 2007. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R.(toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Uud. p. Juva: Ws Bookwell.
- Myllyniemi, S. 2008. Subjektiiivinen ja objektiivinen hyvinvointi. Teoksessa Autio, M., Eräranta, K. & Myllyniemi, S. (toim) Polarisoituva nuoruus. Helsinki: Hakapaino.
- Niemelä, P. 2000. Turvallisuuden käsite ja tarkastelukehikko. Teoksessa Niemelä, P. & Lahikainen, A- R.(toim.) Inhimillinen turvallisuus. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Ojanen, M. 1992. Psykososiaalinen kuntoutus. Psykologia 27 (1992)
- Paasu, J. 2005. Kotia ja tukea etsimässä, Mielenterveyskuntoutujan asuminen ja tukipalvelut pääkaupunkiseudulla. Vantaa: Dark Oy.
- Pentti, V. 2003. Turvallinen yhteisö- turvattu yksilö. Turvallisuutta kasvatuksen ja yhteiskuntapolitiikan keinoin. Helsinki: Yliopistopaino.
- Poteri, R. 1997. Kun pelkkä asunto ei riitä. Erityisryhmien tukiasuntotoiminnan tutkimus- ja kehittämisprojektin loppuraportti. Jyväskylä: Gummerus.
- Raitakari, S. 2006. Neuvottelut ja merkinnät minuuksista. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy- Juvenes Print.

- Ryynänen, U. 2000. Terveys ja turvallisuus. Teoksessa Niemelä, P. & Lahikainen, A-R.(toim.) Inhimillinen turvallisuus. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Rönkä, A. 1992. Siirtymä nuoruudesta aikuisuuteen. Teoksessa Anna- Maija Poikkeus (toim). Nuoren aikuisen sosiaalinen selviytyminen: katsaus kirjallisuuteen. Jyväskylän psykologianlaitos. Jyväskylä: Yliopiston painatuskeskus.
- Saarinen, E. 1996. Elämän Syrjästä kiinni. Saarijärvi: Gummerus.
- Salmela, T.1997. Asiakaspalautteen haaste. Menetelmiä ja esimerkkejä. Stakes oppaita 1997: 32. Jyväskylä: Gummerus.
- Salo, M. & Kallinen, M. 2007. Yhteisasumisesta yhteiskuntaan? Mielenterveyskuntoutujien asumispalveluiden tila ja tulevaisuus. Pori: Kehitys Oy.
- Siljander, P. 1996 Syrjäytyminen –aatteiden murroksen kriisi. Teoksessa Siljander, P. & Ulvinen, V-M.(toim.) Syrjäytymisestä selviytymiseen –Vaikeuksien kautta elämäntalvintaan. Oulu: Monistus- ja kuvakeskus.
- Syrjälä, L., Ahonen, S., Syrjäläinen, E. & Saari, S. 1996. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. 1.- 3. p. Rauma: Kirjapaino West Point.
- Tuetunasumisen selvitys. 2009.
- Tuetunasumisen esite. 2005- 2008.
- Tuomi, I. 2005. Yhteisöllisyyden paluu tietoyhteiskuntaan. Teoksessa Hautamäki, A., Lehtonen, T., Sihvola, J., Tuomi, I., Vaaranen, H. &Veijola, S.(toim.) Yhteisöllisyyden paluu. Tampere: Tammer- paino.
- Valli, R. 2007a. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R.(toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Uud. p. Juva: Ws Bookwell.
- Valli, R. 2007b. Vastaaja asettaa tulkinnalle haasteita. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R.(toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Uud. p. Juva: Ws Bookwell.
- Vastamäki, J. 2007. Kyselylomaketutkimus: Tutkimus asetelman ja mittareiden valinta. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R.(toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Uud. p. Juva: Ws Bookwell.
- Ängeslevä, H. 2008. Tutkija haastaa Suomen kasvatustalkoisiin. Keskiuomalainen 10.10.2008, 13.

LIITTEET

LIITE 1. Yhteistyötaho- kysely

Saatekirje 8.6.2008

YHTEISTYÖTAHO -KYSELY

Hyvä vastaanottaja,

Olemme kaksi Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijaa ja teemme opinnäytetyötä Jyväskylän Nuoriso- ja palveluasunnot ry: n tukiasumisen projektille. Työmme aiheena on selvittää tukiasumispalvelun vaikuttavuutta yhteistyökumppaneiden ja asukkaiden näkökulmasta. Saatuja tietoja hyödynnetään projektin jatkoa suunniteltaessa sekä jatkorahoitusta haettaessa. Vastauksenne on tutkimuksemme kannalta tärkeä, joten toivomme teidän vastaavan kyselyyn.

Olemme täysin vaitiolovelvollisia, eikä opinnäytetyön missään vaiheessa esitetä tietoja, joista henkilötietonne olisi tunnistettavissa.

Toivomme kyselyymme aktiivista osallistumista ja pikaista vastaamista. Lähetä vastauksesi sähköpostilla toiseen alla olevista sähköpostiosoitteista, omilla vastauksillasi täydennettynä. Mikäli haluatte lisätietoja opinnäytetyöstämme tai kyselystä, alla yhteystietomme.

Ystävällisin terveisin

Piia Nurminen d5006@jamk.fi

Tiina Kääriäinen d4980@jamk.fi

Ohjeita kyselyn täyttämiseen:

- Merkitse valintalaatikoita sisältäviin kysymyksiin mieleisesi vaihtoehto (kyllä tai ei) ja perustele valintasi alla olevaan tyhjään tilaan.
- Vastausten pituutta ei ole rajoitettu, voit vastat niin laajasti kuin haluat.
- Mikäli et kirjoita vastauksiasi suoraan kysymysten perään, muista laittaa vastaustesi eteen kysymyksen numero.

Mikä on työpaikkasi ja mikä on työnkuvasi?

Hanke

---

1. Miten sait tietoa tukiasumisen projektista?

---

2. Minkälaisissa tilanteissa olet ohjannut asiakkaitasi tukiasumisen projektin piiriin?

---

3. Onko tietoa tukiasumisen projektista tarpeeksi saatavilla? [ ] **Kyllä** [ ] **Ei**

(Perustele)

Tukiasumisen palveluiden arviointi

---

4. Onko tukiasumisen projektilla tarvetta? [ ] **Kyllä** [ ] **Ei** (Perustele)

---

5. Millainen rooli sinun mielestäsi tukiasumisen yksiköllä on asukkaan tilanteessa?

---

6. Anna palautetta tukiasumispalvelun toimivuudesta tai sen toimimattomuudesta?

---

7. Millaisena näet tukiasumisen tarpeen tulevaisuudessa?

Asukkaat

---

8. Minkälaisille asiakasryhmille projekti toimii?

---

9. Millä asiakasryhmillä tarve on suurin?

---

10. Oletko huomannut asukkaissa muutoksia, heidän siirryttyä tukiasumisen piiriin?

Kyllä **Ei** (Perustele)

---

11. Vastaavatko tukiasumisen palvelut mielestäsi asukkaiden tarpeita.? **Kyllä**

Ei (Perustele)

---

12. Onko asukkaiden elämänhallinta mielestäsi parantunut? [ ] **Kyllä** [ ] **Ei**

(Perustele)

---

13. Onko tukiasuminen vastannut asukkaille asetettuja tavoitteita? [ ] **Kyllä** [ ] **Ei**

(Perustele)

---

14. Arvioi tukiasumispalvelun vaikuttavuutta asukkaiden syrjäytymisen ehkäisyyn,

kouluarvosanoin 4-10. (Perustele)

Yhteisöllisyys

---

15. Kuinka yhteisöllisyys näkyy tukiasumisen yksikössä?

---

16. Onko yhteisöllisyyttä riittävästä? [ ] **Kyllä** [ ] **Ei** (Perustele)

---

17. Miten yhteisöllisyyttä voitaisiin kehittää ?

---

18. Arvioi kuinka tärkeänä koet yhteisöllisyyden asukkaan kannalta, kouluarvosanoin

4- 10. (Perustele)

Yhteistyö

---

19. Onko yhteistyö tukiasumisen projektin kanssa vaikuttanut omaan työskentelyysi?

Kyllä **Ei** (Perustele)

---

20. Onko yhteistyönne tukiasumisen kanssa riittävää? **Kyllä** **Ei** (Perustele)

---

21. Miten yhteistyötä tulisi kehittää ?

Kehittäminen

---

22. Minkälaiset työmuodot ovat olleet toimivia?

---

23. Mitä toivoisit tuetulta asumiselta lisää?

---

24. Miten tukiasumispalveluita voisi kehittää?

---

25. Vapaa palaute

LIITE 2. Projektin ohjaajien kysely

Ohjeita kyselyn täyttämiseen:

- Merkitse valintalaatikoita sisältäviin kysymyksiin mieleisesi vaihtoehto (kyllä tai ei) ja perustele valintasi alla olevaan tyhjään tilaan.
- Vastausten pituutta ei ole rajoitettu, voit vastat niin laajasti kuin haluat.
- Mikäli et kirjoita vastauksiasi suoraan kysymysten perään, muista laittaa vastauksesi eteen kysymyksen numero.

---

1. Mikä on työnkuvasi?

---

2. Millaisena näet roolisi tukiasumisen yksikössä?

Asukkaat

---

3. Millaista ohjausta ja tukea asukkaat tarvitsevat?

---

4. Millaiset työkäytännöt saavat aikaan suotuisaa kehitystä asukkaan itsenäistymisessä/arjen hallinnassa?

---

5. Oletko huomannut asukkaissa muutoksia heidän siirryttyä tukiasumisen piiriin?

---

6. Onko asukkaiden elämänhallinta mielestäsi parantunut? [ ] **Kyllä** [ ] **Ei** (Perustele)

Projektin arviointia

---

7. Miksi tukiasumisen projekti on tärkeä?

---

8. Mikä projektissa toimii ja mikä ei toimi?

---

9. Mitä kehitettävää projektissa olisi?

---

10. Minkälaisille asiakasryhmille projekti on suunnattu?

---

11. Vastaavatko tukiasumisen palvelut mielestäsi asukkaiden tarpeita.? [ ] **Kyllä** [ ]
Ei (Perustele)

---

12. Arvioi tukiasumispalvelun vaikuttavuutta asukkaiden syrjäytymisen ehkäisyyn, kouluarvosanoin 4-10. (Perustele)

---

13. Millaisena näet tukiasumisen tarpeen tulevaisuudessa?

Yhteisöllisyys

---

14. Arvioi kuinka tärkeänä koet yhteisöllisyyden asukkaan kannalta, kouluarvosanoin 4-10. (Perustele)

---

15. Miten yhteisöllisyyttä voitaisiin kehittää?

Yhteistyö

---

16. Onko yhteistyönne yhteistyötahojen kanssa riittävää? [ ] **Kyllä** [ ] **Ei** (Perustele)

---

17. Miten yhteistyötä tulisi kehittää?

Itsearviointi

---

18. Millaisia vahvuuksia sinulla on, joita voit käyttää työssäsi?

---

19. Millaisia asioita voisit työskentelyssäsi kehittää?

---

20. Millaisena näet työilmapiirisi?

---

21. Koetko että saat kiitosta tekemästäsi työstä?

---

22. Kuinka paljon koet pystyväsi vaikuttamaan projektiin?

---

23. Vapaa sana

LIITE 3. Asukas- kysely

Saatekirje 9.6 2008

Asukaskysely

Heippa,

Olemme kaksi Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijaa ja teemme opinnäytetyötä Jyväskylän Nuoriso- ja palveluasunnot ry:n tukiasumisen projektille. Työmme aiheena on selvittää tukiasumispalvelun vaikuttavuutta yhteistyökumppaneiden ja asukkaiden näkökulmasta. Saatuja tietoja hyödynnetään projektin jatkoa suunniteltaessa sekä jatkorahoitusta haettaessa. Vastauksesi on tutkimuksemme kannalta tärkeä, joten toivomme sinun vastaavan kyselyyn.

Antamiasi tietoja käsitellään siten, ettei yksittäistä tutkimukseen osallistunutta pystytä tutkimusraportin tekstistä tunnistamaan. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista, kuitenkin kertomalla oman mielipiteesi, kokemuksesi ja kehittämis ehdotuksesi voit vaikuttaa projektin tulevaisuuteen.

Kyselystä kerätyn aineiston pohjalta meillä on tarkoitus suorittaa syventävät yksilöhaastattelut myöhemmin kesällä, joihin kutsumme sinut erikseen.

Toivomme, että osallistut kyselyymme aktiivisesti sekä vastaat pikaisesti. Kyselyt voitte palauttaa Katri Raimanille tai Jussi Mäkipirrälle.

Kesäisin terveisin

Piia Nurminen ja Tiina Kääriäinen

Ohjeita kyselyn täyttämiseen:

- Vastausten pituutta ei ole rajoitettu, voit vastat niin laajasti kuin haluat.
- Mikäli vastausrivit eivät riitä, voit jatkaa paperin kääntöpuolelle, muista laittaa vastautesi eteen kysymyksen numero.

Taustatiedot (nimi, ikä, kauanko olet asunut tuetunasumisen piirissä yms.)

Tuki/apu

1. Millaisissa asioissa tarvitset apua?

Kerro omin sanoin, miksi tukiasumispalvelu on sinulle tärkeä?

Onko saatu tuki tukiasumispalvelusta riittävää vai tulisiko sitä vahvistaa?

Perustele.

---

4. Keneltä saat tarvittaessa erityistä tukea? (esim. tukiasumisen vastaavilta ohjaajilta, toisilta tukiasumisen piirissä asuvilta, omalta perheeltäsi/vanhemmiltasi, tyttö/poikakaveriltasi tai joltain muulta)

Yhteisöllisyys

6. Kuinka yhteisöllisyys näkyy tuetussa asumisessa?

---

6. Tulisiko yhteisöllisyyttä vahvistaa? Perustele.

Omat kokemukset

7. Miten tukiasuminen on helpottanut elämääsi?

---

8. Onko elämänhallintasi lisääntynyt ja voimistunut asuessasi tuetunasumisen piirissä? Miten?

---

9. Miten tukiasuminen on muuttanut elämääsi?

---

10. Missä olisit nyt, jos et olisi tuetun asumisen piirissä?

Kehittäminen

11. Kuinka paljon koet pääseväsi vaikuttamaan ja osallistumaan tukiasumisen kehittämiseen? Perustelee.

---

12. Mitä kehitettävää tukiasumisprojektilta toivoisit?

---

13. Vapaata palautetta.

LIITE 4. Asukkaiden haastattelurunko

Kysymyksiä haastattelua varten

1. Taustatiedot: nimi, ikä, kauan on asunut..
2. Mitä kautta sait tietää tuetusta asumisesta?
3. Missä olisit nyt, jos et olisi täällä?
4. Onko tämä oikea paikka sinulle?
5. Missä olisit mieluummin?
6. Haluaisitko asua mieluummin lähellä kaupunkia vai vähän syrjemmässä?
7. Mitä tukiasuminen on antanut sinulle?
8. Miten tukiasuminen on helpottanut elämääsi?
9. Kerro miksi tukiasuminen on sinulle tärkeä.
10. Miksi tukiasumista ylipäättänsä tarvitaan?
11. Kenelle mielestäsi palvelu toimii?
12. Onko tukiasumisella tarvetta?
13. Lisääntykö mielestäsi tukiasumisen tarve tulevaisuudessa?
14. Mitä toivoisit lisää tukiasumiselta?
15. Millaisissa asioissa tarvitset apua?
16. Missä asioissa haluaisit saada apua?
17. Saatko apua ja tukea, kun sitä tarvitset?
18. Onko saatu tuki riittävää?
19. Kuinka tärkeänä koet Katrin ja Jussin? (heidän roolinsa)
20. Kuinka paljon huomioidaan sinun toiveitasi ja tarpeitasi?
21. Saatko apua ja tukea tarvittaessa myös muilta asukkailta?
22. Koetko että sinulla on nyt enemmän ihmisiä ympärilläsi? (uusien kavereita)

23. Onko mielestäsi teillä tarpeeksi yhteistä tekemistä?
24. Mitä se voisi olla?
25. Oletko huomannut itsessäsi muutoksia/kehittymistä sinun siirryttyä tukiasumisen piiriin?
26. Koetko että olet nyt valmiimpi itsenäiseen asumiseen/elämään, kun olet asunut täällä?
27. Mitkä ovat haaveesi ja tulevaisuuden suunnitelmasi?
28. Mikä on seuraava etappi elämässäsi ja koska koet sen olevan mahdollinen?
29. Onko niiden eteen tehty jotain?
30. Mitä kehitettävää tukiasumisella olisi?
31. Ruusut ja risut. (mikä toimii ja missä olisi kehitettävää)

LIITE 5. Suostumuslomake haastatteluun

Lupa haastatteluun

Heippa!

Pyydämme sinulta lupaa haastatteluun, sekä haastatteluaineiston käyttämiseen opinnäytetyötämme varten. Olemme sosionomi opiskelijoita Jyväskylän ammattikorkeakoulusta, sosiaalialan koulutusohjelmasta ja teemme opinnäytetyötämme. Opinnäytetyömme tarkoituksena on tutkia Jyväskylän Nuoris- ja palveluasunnot ry:n tukiasumisen projektin vaikuttavuutta.

Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista. Haastattelu nauhoitetaan. Kaikki haastattelussa saatu aineisto käsitellään luottamuksellisesti, eivätkä haastateltavan henkilötiedot tule missään opinnäytetyömme vaiheessa ilmi. Opinnäytetyömme loppuraportissa sekä tukiasumisen projektin väliraportissa saatetaan käyttää suoria lainauksia haastattelusta, mutta missään vaiheessa ei kerrota sellaisia tietoja, joista haastateltava olisi henkilönä tunnistettavissa.

Näitä suostumuslomakkeita kirjoitetaan kaksi kappaletta, molemmille osapuolille yksi kappale.

Kiitos osallistumisestasi!

Paikka ja aika

Haastattelijat

Piia Nurminen ja Tiina Kääriäinen

Haastateltavan allekirjoitus